

EU 4 Better Civil Protection
EU za bolju civilnu zaštitu
ЕУ за бољу цивилну заштиту

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Srednjobosanski kanton
Općine Vitez

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Konzorski partneri u provođenju projekta

Ravnateljstvo civilne zaštite
Ministarstva unutarnjih poslova
Republike Hrvatske

AZUR

Asocijacija
za upravljanje nizcima
Bosna i Hercegovina

2020

Broj: _____

**Za općinu Vitez
DOKUMENT ODOBRILO:**

Datum: _____
Vitez

Načelnik općine

Broj: _____

**Agencija za zaštitu ljudi i imovine
INZA d.o.o. Sarajevo:**

Datum: _____
Sarajevo

Direktor

This Programme
is funded by

European Union

EU 4 Better Civil Protection

EU za bolju civilnu zaštitu

ЕУ за бољу цивилну заштиту

Europska komisija finansira projekat „EU za bolju civilnu zaštitu – izgradnja kapaciteta i priprema Bosne i Hercegovine za Mehanizam civilne zaštite Europske Unije“. Mehanizam civilne zaštite EU je uspostavljen 2001. godine Odlukom Vijeća ministara EU, uključuje učešće preko 30 europskih država sa svim njihovim resursima namjenjenim civilnoj zaštiti, koji mogu biti stavljeni na raspolaganje zamljama pogođenim katastrofama. Korisnici benefita proisteklih iz Projekta su Ministarstvo sigurnosti BiH, Republička uprava civilne zaštite Republike Srpske, Federalna uprava civilne zaštite i Odjeljenje za javnu sigurnost Brčko Distrikta. Dva su ključna subjekta u realizaciji projekta: Jedan je nacionalni autoritet zemlje članice Europske Unije, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, dok je drugi, stručna nevladina organizacija za upravljanje rizicima iz Bosne i Hercegovine, AZUR BIH.

Sadržaj projekta:

WP	Title of Component (WP)	
1	Development of civil protection capacity	<i>Razvoj kapaciteta civilne zaštite (WP1)</i>
2	Training for intervention and rescue teams	<i>Obuka za interventne i spasilačke ekipe (WP2)</i>
3	Disaster risk reduction approach	<i>Pristup smanjenja rizika od katastrofa (WP3)</i>
4	Project visibility	<i>Vidljivost projekta (WP4)</i>
5	Project management and reporting	<i>Upravljanje projektom i izvještavanje (WP5)</i>

U sklopu treće faze Projekta, u cilju smanjenja rizika od katastrofa predviđena je izrada projektno-planske dokumentacije iz oblasti zaštite od elementarnih nepogoda i drugih nesreća i zaštite od požara. Realizacija Projekta se vrši u 15 opština u BiH, sedam u Republici Srpskoj i osam u Federaciji Bosne i Hercegovine. Benefiti Projekta:

- Efikasnija zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kako u BiH, tako posredno i u njenom okruženju
- Jačanje kapaciteta civilne zaštite u Bosni i Hercegovini (državni nivo, nivo entiteta i nivo distrikta), čime se dodatno poboljšava prevencija i odgovor na prirodne i druge nesreće
- Ispunjavanje obaveza Bosne i Hercegovine na putu pridruženja porodici zemalja EU
- Prevencija u sigurnosti vanjskih granica Europske unije, kao i njene teritorije.
- Mogućnosti za akademske zajednice i univerzitete u BiH, da u svoj program edukacije uključe ili dodatno razviju programe koji tretiraju civilnu zaštitu, u skladu sa europskim preporukama, praksom i iskustvima
- Mogućnost da kapaciteti Bosne i Hercegovine daju svoj doprinos u pomoći drugim zemljama, u okviru Mehanizma civilne zaštite
- Benefit za domaće snage i ponuđače usluga i materijala, koji će se nabavljati u realizaciji Projekta
- Benefit za područje nevladinih organizacija
- Mogućnost prenošenja stečenog znanja i vještina na druge korisnike, koji ne budu direktno obuhvaćeni Projektom
- Održivost projekta, kroz primjenu, prenošenje i obnavljanje znanja, stečenog programima i obukama iz Projekta

Na osnovu Programa rada za izradu procjene ugroženosti od požara i Plan zaštite od požara općine koji je sačinjen na osnovu tačke 12, 13 i 14 Metodologije za izradu procjene ugroženosti od požara („Službene novine FBiH“, broj 8/11) i člana 54 i 55 Uredbe o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara („Službene novine FBiH“, broj 8/11), kao i člana 347. Zakona o privrednim društvima Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH br. 23/99), Ugovora o pružanju usluga - izrade Procjene i Plana zaštite od požara za područje općine Vitez i Procjene i Plana zaštite od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Vitez broj: C004 - 62 - 08 / 19 od 07.08.2019. godine, konzorski partneri u izradi projekta IRC d.o.o. Istočno Sarajevo i Agencije za zaštitu ljudi i imovine INZA d.o.o Sarajevo, angažuju eksperte:

KLJUČNI EKSPERTI

NEKLJUČNI EKSPERTI

STRUČNI KONSULTANTI

Procjena ugroženosti od požara općine Vitez rađena je u četiri (4) istovjetna primjerka od kojih su dva (2) primjerka dostavljena Općini, jedan (1) primjerak nosiocu projekta Asocijaciji za upravljenje rizicima Bosne i Hercegovine "AZUR" i jedan (1) primjerak je uložen u arhivu Agencije za zaštitu ljudi i imovine INZA d.o.o. Sarajevo. Umnožavanje i tehnička obrada izvršena je u Agencija za zaštitu ljudi i imovine INZA d.o.o. Sarajevo.

SADRŽAJ

I. OPĆI DIO	9
1.1. Opće odredbe	9
1.2. Mjere, način izrade, usklađivanje, ažuriranje i čuvanje Procjene ugroženosti od požara.....	10
1.2.1. Mjere zaštite od požara	10
1.2.2. Način izrade procjene ugroženosti od požara.....	10
1.2.3. Usklađivanje procjene ugroženosti	10
1.2.4. Ažuriranje procjene ugroženosti	10
1.2.5. Čuvanje procjene ugroženosti	10
II. PRIKAZ POSTOJEĆEG STANJA	11
2.1. Geografski položaj, geološko – hidrološki, klimatski i seizmički uvjeti Općine Vitez	11
2.1.1. Geografski položaj	11
2.1.2. Geološko – hidrološki uvjeti.....	11
2.1.3. Klimatski uvjeti	12
2.1.4. Seizmički uvjeti.....	12
2.2. Ekonomска razvijenost.....	12
2.3. Površina općine Vitez.....	14
2.4. Broj stanovnika.....	14
2.5. Pregled naseljenih mjesta	15
2.6. Pregled pravnih lica u privredi u smislu povećane opasnosti od nastajanja požara	19
2.7. Industrijske zone	20
2.8. Pregled cestovnih i željezničkih pravaca, aerodroma i veza koje prolaze kroz općinu Vitez	22
2.8.1. Pregled cestovnih pravaca	22
2.8.2. Pregled željezničkih pravaca	23
2.8.3. Pregled aerodroma.....	23
2.9. Pregled turističkih naselja.....	23
2.10. Pregled elektro - energetskih građevina za proizvodnju i prenos električne energije	
24	
2.11. Pregled lokacija na kojima su skladištene veće količine zapaljivih tečnosti, gasova, zapaljivih materija te drugih opasnih materija.....	25
2.12. Pregled Vatrogasnih domova i broj dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasnih postrojbi za gašenje požara	26
2.12.1. Pregled vatrogasnih domova	27
2.12.2. Broj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi.....	27
2.12.3. Pregled materijalno - tehničkih sredstava koja posjeduju vatrogasne postrojbe	28
2.13. Pregled mjesta na kojima postoji stalno vatrogasno dežurstvo	29
2.14. Pregled crpilišta vode koja se mogu upotrebljavati za gašenje požara	29
2.15. Pregled vanjske hidrantske mreže i pregled naselja i dijelova naselja u kojima su izvedene vanjske hidrantske mreže za gašenje požara	30
2.16. Pregled građevina u kojima stalno ili privremeno boravi veći broj ljudi.....	31
2.16.1. Osnovnoškolske ustanove	31
2.16.3. Vrtići	32
2.16.5. Javne ustanove	32

2.17. Pregled lokacija na kojima se obavlja utovar i istovar zapaljivih tekućina, plinova i drugih opasnih materija.....	33
2.18. Pregled poljoprivrednih i šumskih površina.....	34
2.18.3. Pregled šuma po vrstama i stepenu ugroženosti od požara, izgrađenosti protupožarnih putova i požarnih prosjeka	35
2.19. Pregled naselja, kvartova, ulica i značajnih građevina koje su nepristupačne za prilaz vatrogasnim vozilima.....	38
2.20. Pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnih građevina u kojima nema dovoljno sredstava za gašenje požara	40
2.21. Pregled sistema telefonske i radio - veze upotrebljivih prilikom gašenja požara	40
2.22. Pregled operativnih centara Civilne zaštite i profesionalne vatrogasne brigade koje se koriste u slučaju dojave nastanka požara	41
2.23. Pregled broja požara u posljednjih deset godina	41
3. STRUČNA OBRADA PODATAKA.....	43
3.1. Stručno mišljenje o makropodjeli na požarne sektore i zone uz ocjenu da li one, u skladu sa propisima osiguravaju sprječavanje širenja požara	43
3.2. Stručno mišljenje o gustoći izgrađenosti unutar jednog požarnog sektora ili zone uz ocjenu o postojećoj fizičkoj strukturi građevina s obzirom na širenje požara	44
3.3. Stručno mišljenje o spratnosti građevina i pristupnosti puteva i površina za eventualne akcije i gašenje požara	45
3.4. Stručno mišljenje o starosti građevina i potencijalne opasnosti za izazivanje požara .	47
3.5. Stručno mišljenje o stanju provedenosti mjera zaštite od požara u industrijskim zonama i ugrožavanju građevina izvan industrijskih zona	49
3.6. Stručno mišljenje o stanju provodivosti mjera zaštite od požara za građevine istih namjena na određenim područjima	51
3.16. Stručno mišljenje o izvorištima vode i hidrantskoj instalaciji za gašenje požara.....	52
3.8. Stručno mišljenje o izvedbenim distributivnim mrežama energenata	54
3.8.1. Elektroenergetska mreža.....	55
3.9. Stručno mišljenje o stanju provedenih mjera zaštite od požara na šumskim površinama i poljoprivrednim površinama	56
3.10. Stručno mišljenje o uzrocima nastajanja i širenja požara na već evidentiranim požarima tijekom posljednjih 10 godina.....	57
3.11. Stručno mišljenje o broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi.....	58
IV. PRIJEDLOG TEHNIČKIH I ORGANIZACIJSKIH MJERA KOJE JE POTREBNO PROVESTI KAKO BI SE OPASNOST OD NASTAJANJA I ŠIRENJA POŽARA SVELA NA NAJMANJI MOGUĆI NIVO.....	65
4.1. Mjere za sanaciju postojećeg stanja.....	65
4.2. Razvojne mjere koje bi se provodile na građevinama, građevinskim djelovima i otvorenom prostoru.....	69
4.3. Promjena namjene građevine ili prostora	74
4.4. Mjere za izvođenje novih instalacija za gašenje i dojavu požara	75
4.5. Mjere za izgradnju novih izvora i instalacija za opskrbu vodom za gašenje požara	75
4.6. Mjere za osnivanje novih postrojbi za gašenje požara.....	77
4.7. Mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru.....	77
4.8. Mjere za izgradnju novih osmatračkih mjeseta za otkrivanje požara na otvorenim prostorima.....	78

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

4.9. Mjere za izmjenu ili dogradnju sistema veza	79
V. PROCJENA UGROŽENOSTI PRAVNIH LICA	80
VI. ZAKLJUČAK	81
VIII. GRAFIČKI PRILOZI	83

I. OPĆI DIO

1.1. Opće odredbe

Metodologijom za izradu procjene ugroženosti od požara (Službene novine Federacije BiH, broj 8/11), a u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu (Službene novine Federacije BiH, broj: 64/09), propisan je sadržaj i način izrade procjene ugroženosti od požara područja općine, kao i postupak usklađivanja, ažuriranja i čuvanja procjene ugroženosti.

Procjena ugroženosti od požara, kao sastavni dio procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća, predstavlja temeljni dokument za izradu Plana zaštite od požara Općine Vitez. Procjena ugroženosti od požara Općine Vitez ima za cilj da se analiziraju i procjene sva pitanja vezana za izradu plana zaštite od požara i to:

- Rizici, odnosno uzroci koji mogu dovesti do nastanka požara na području Općine Vitez,
- Posljedice koje mogu nastati po ljudstvo i materijalna dobra,
- Utvrđivanje odgovarajuće organizacije zaštite od požara u cilju spriječavanja nastajanja požara, odnosno spašavanju ljudstva i materijalnih dobara,
- Procjena potreba i mogućnosti u osiguranju ljudskih i materijalnih potencijala neophodnih za ostvarivanje procjene organiziranosti zaštite od požara, i
- Druga pitanja kojim se smanjuju rizici i uzroci nastajanja požara.

Procjena ugroženosti od požara izrađena je na temelju svih raspoloživih podataka o požarima koji su se u prethodnom periodu dešavali ili se mogu desiti na području Općine Vitez, sa posljedicama koje su nastajale ili koje mogu nastati, naučnim, tehničkim i drugim saznanjima i dostignućima, te drugim stručnim podlogama koje su korištene za izradu Procjene ugroženosti od požara.

Temeljni elementi Procjene ugroženosti od požara:

- Postojeće stanje,
- Analiza požarne ugroženosti,

Stručna mišljenja o postojećem stanju organiziranja zaštite od požara, organiziranja i stanja ospozobljenosti profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi te službi za zaštitu od požara,

- Prijedlog mjera,
- Zaključak, i
- Grafički prilozi.

Prilikom izrade procjene ugroženosti od požara, korištene su definicije prirodnih i drugih nesreća koje su navedene u Uredbi o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća (Službene novine Federacije BiH, broj: 35/04, 38/06, 52/09 i 56/09).

1.2. Mjere, način izrade, usklađivanje, ažuriranje i čuvanje Procjene ugroženosti od požara

1.2.1. Mjere zaštite od požara

Mjere zaštite od požara proizašle iz Procjene ugroženosti od požara, koja je izrađena za područje Općine Vitez, obavezne su za sve njihove vlasnike i korisnike.

1.2.2. Način izrade procjene ugroženosti od požara

Izrada procjene ugroženosti od požara, kao sastavnog dijela procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i požara, vršena je na osnovu Programa rada za izradu plana zaštite i spašavanja i plana zaštite od požara Općine Vitez u kojem su utvrđena stručna lica Agencije za zaštitu ljudi i imovine INZA d.o.o. naučne ustanove iz Sarajeva i Službe civilne zaštite Općine Vitez, a kako je predviđeno tačkama 12, 13 i 14. Metodologije za izradu procjene ugroženosti od požara (Službene novine Federacije BiH, broj: 8/11).

1.2.3. Usklađivanje procjene ugroženosti

Usklađivanje Procjene ugroženosti vrši se u slučajevima ako su u procjeni ugroženosti višeg nivoa utvrđene određene obaveze za niži nivo vlasti i vrši se na način što se Procjena ugroženosti općine usklađuje sa Procjenom ugroženosti kantona u cjelini. U cilju usklađivanja procjene Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo je dužna izvod iz procjene ugroženosti u odnosu na pitanja koja se odnose na općinu dostaviti Službi civilne zaštite općine u skladu sa tačkom 21. Metodologije za izradu procjene ugroženosti od požara.

1.2.4. Ažuriranje procjene ugroženosti

Usvojena Procjena ugroženosti od požara podlježe obaveznoj analizi najmanje jednom godišnje, pri čemu se ocjenjuje potreba njenog ažuriranja i dogradnje, a ako su na području za koje je donešena procjena ugroženosti nastupile određene promjene koje bitno utiču na promjenu procjenjenog stanja. Ažuriranje procjene vrši se odmah nakon saznanja za nastupanje tih promjena. Ažuriranje procjene vrši se na isti način i po postupku koji je predviđen za izradu i donošenje procjene ugroženosti od požara po odredbama tačaka od 12. do 20. Metodologije za izradu procjene ugroženosti od požara.

1.2.5. Čuvanje procjene ugroženosti

Procjena ugroženosti čuva se kao poseban dokument u arhivi Općine i Službi civilne zaštite Općine Vitez.

II. PRIKAZ POSTOJEĆEG STANJA

2.1. Geografski položaj, geološko – hidrološki, klimatski i seizmički uvjeti Općine Vitez

2.1.1. Geografski položaj

Općina Vitez je prostor koji se nalazi u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine, te pripada Srednjobosanskom kantonu. Udaljenost ove općine od Sarajeva iznosi 70 km, a od Zenice 30 km. Površina općine Vitez iznosi 159 km² i zauzima 0,3 % ukupne površine BiH. Općina Vitez sjeveroistočno graniči sa Gradom Zenica, istočno sa općinom Busovača, južno sa općinom Fojnica, zapadno sa općinom Novi Travnik i sjeverozapadno s općinom Travnik.¹

Općina je smještena u dolini rijeke Lašve, na nadmorskoj visini od 600 metara – 1,578 metara. Lašvansko polje je na sjeveru, a planinski masiv Kruščica na jugu što općinu Vitez čini izuzetno pogodnom za život. Za općinu Vitez je karakteristično da je njen sjeverni dio naseljen, a južni nenaseljen i obrastao šumom. Općina Vitez ima 34 naseljena mjesta i 17 mjesnih zajednica.

Lašvansko polje se formiralo na 390 - 480 metara nadmorske visine, te je dugo oko 17 km, a širina mu je različita i iznosi prosječno 3 km. Najniže naseljeno mjesto, i to uže gradsko područje, nalazi se na nadmorskoj visini od 415 metara, a najviše viteško naselje, selo Zaselje, nalazi se na 700 metara nadmorske visine. Jedna od najznačajnijih prirodno-geografskih odlika općine je da se većina značajnijih naseljenih mjesta nalazi u Lašvanskom polju, uz važnu saobraćajnicu Lašva - Donji Vakuf.

2.1.2. Geološko – hidrološki uvjeti

Srednjobosanskim škriljavim gorjem u širem smislu nazivaju se planine uglavnom izgrađene od kristalastih škriljaca. U te planine spada i Kruščica koja se nalazi južno od Viteza. Najstarije tvorevine predstavljaju metamorfiti, nastali uglavnom od sedimentnog kompleksa silurske i ordovicijske starosti, zastupljeni na području Viteza. Izdvojeni su slijedeći metamorfiti: kvarcno-srictiski, muskovitski, filitični, hloritski, otrelitski, amfibolski i grafitični škriljci; metapješčari, kvarciti, dolospariti mermerisani krečnjaci i mermeri.

Površina Lašvanskog polja je 50 km². Polje je podijeljeno na gornje (Travničko) i donje (Viteško polje). Južni dijelovi općine Vitez su pokriveni šumom.

Pukotinskim stijenama srednje transmisibilnosti pripadaju intruzivi (graniti) i kiseli efuzivi (rioliti i kvarcporfiri) na području Kruščice, dok vodonepropusne paleozojske i donjotrijaske stijenske mase čine podinu ovim akviferima.

Južno od Viteza javlja se vrelo Kruščice sa značajnom akumulacijom podzemnih voda formiranoj u stijenama pukotinske poroznosti. Izdašnost ovog vrela iznosi Q = 600 l/s.

Rijeka Lašva nastaje od dvije "Lašvice", Karaulske i Komarske, koje se spajaju u Turbetu. Lašva dalje protiče kroz Travnik, od zapada prema istoku, a zatim i kroz Vitez te se južno od Zenice ulijeva u rijeku Bosnu. Prostori općine Vitez raspolažu značajnim izvorima pitke vode.

¹Strategija razvoja općine Vitez 2014.- 2020.god.

2.1.3. Klimatski uvjeti

Klima je umjerenog kontinentalnog tipa sa ekstremnim temperaturama od -28°C do +36°C. Srednja godišnja količina padavina za područje općine Vitez iznosi 898 mm. Najhladniji mjesec je januar, a najtoplij i juli. Na osnovu prikazanog temperaturnog režima može se zaključiti da su u ovom području ljeta topla, zime hladne, zbog čega su godišnja kolebanja velika, što je rezultat utjecaja kontinentalne klime.

U pogledu padavina, ovo područje se ističe po relativno malim količinama padavina i spada u najsušnija područja u zemlji.² Raspodjela padavina unutar godine je prilično ravnomjerna. Najveće količine padnu u jesen (novembar), a najmanje se bilježe u februaru. Sniježne padavine su obilne pogotovo na višim kotama. Snijeg može u slučaju naglog otapanja, naročito u kombinaciji sa kišom, izazvati velike poplave.³

2.1.4. Seizmički uvjeti

Teritorij Bosne i Hercegovine predstavlja jedan od seizmički aktivnijih dijelova Balkanskog poluotoka, koji ulazi u sastav sredozemno – trans - azijskog seizmičkog pojasa. Prema seizmološkoj karti Bosne i Hercegovine izdvojene su zone sa maksimalnim intenzitetima potresa i zaključuje se da većinski dio teritorije Bosne i Hercegovine je pod utjecajem seizmičkog intenziteta 7, 8 i 9 stupnja Merkalijeve ljestvice.

Sa seizmološke karte vidi se da je općina Vitez u području 6 MCS (Markalijeve ljestvice), prilikom kojeg nastaju sitne pukotine u malteru i oštećenja slabijih zgrada, sa ubrzanjem 0,050- 0,100 m/s². Iz priloženog se može zaključiti da područje općine Vitez i okoline nije seizmički aktivno područje.

2.2. Ekonomski razvijenost

Općina Vitez poslije rata ostvarila je natprosječan rast privrede, što je prije svega rezultat individualnog poduzetništva, ali i napora vlasti u usmjeravanju privrednih i društvenih kretanja.

Na području općine Vitez u studenom 2004. godine bilo je registrirano 1,035 poslovnih subjekata, od kojih su 483 pravna (46,7%), a 552 fizička lica (53,3%).⁴ Broj poslovnih subjekata ukazuje na usitnjenu privrednu strukturu. To upućuje da ekonomski rast generiraju mala i srednja poduzeća, formirana privatnim kapitalom, koja preuzimaju odlučujuću ulogu u poslijeratnom razdoblju. Vodeće djelatnosti su trgovina, ugostiteljstvo, prerađivačka industrija i uslužne djelatnosti. Smatra se da će i u narednom periodu mala i srednja poduzeća preuzimati ulogu istinskih aktera i faktora razvoja.

U posljednjih par godina, općina Vitez primjetno se razvija. Pojavljuju se nove firme koje svojim tehnologijama, proizvodnjom i upošljavanjem novih radnika postaju značajan faktor privrednog razvoja općine Vitez. U narednoj tabeli su prikazana privredna društva koja su dala najveći značaj u razvoju općine Vitez.

² <https://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/KLIMA/klimaBiH.php>

³ <http://www.voda.ba/pp-lasva>

⁴ <http://www.opcinavitez.info/o-vitezu>

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red.br.	Naziv gospodarskog društva	Vrsta djelatnosti	Broj zaposlenih
1.	„FIS“ d.o.o	Trgovina na veliko	
2.	„TIOIL“ d.o.o	Promet naftnim derivatima	
3.	„ECONOMIC“ d.o.o	Trgovina na veliko	
4.	„KIM-TEC“ d.o.o	Proizv. uredskih strojeva i računala	
5.	„BUBA commerce“ d.o.o	Trgov.na veliko i benz. stanica	
6.	„BET LIVE“ d.o.o	Ostale rekreaci. djelatnosti	
7.	„G-TANK“ d.o.o	Trgovina na veliko nepoljopr.proizv. ostaci	
8.	„Vujević company“ d.o.o	Trgov. na veliko hranom, pićima i duhan. proizvodima	
9.	„Cosmetic market“ d.o.o	Ostale trgov.na malo farmac., medic.kozmet.i toal.proizvodima	
10.	„ECOS“ d.o.o	Proizvodnja strojeva za proizv.	

Tabela 1.: Pregled značajnih privrednih društava na području općine Vitez

Broj zaposlenih na području općine Vitez pokazao je rast u zadnjih par godina što dokazuje i tabela ispod. Može se zaključiti da privredna društva uspješno posluju.

Red.br.	Godina	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plata [KM]
1.	2014	5921	4373	587
2.	2015	5926	4333	600
3.	2016	6122	4174	607
4.	2017	6273	4155	641
5.	2018	7076	4090	668

Tabela 2: Pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i prosječnih plaća na području općine Vitez po godinama⁵

Vidno je da se broj nezaposlenih smanjuje uz povećanje prosječne neto plate što ukazuje na povećan životni standard i rast u privrednom sektoru. Broj zaposlenih je veći za 2,7% u odnosu na 2017 godinu⁶. Općina Vitez prema podacima iz 2018. godine ima 7.076 zaposlenih stanovnika. Za istu godinu evidentirano je 4.090 nezaposlenih stanovnika.

Prosječna neto plata prema Federalnom zavodu za programiranje razvoja - socioekonomskim pokazateljima po općinama iz 2017. godine iznosi 641 KM, dok je u 2018. godini povećana i iznosila je 668 KM.

U 2018. godini prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja prosječna penzija na području općine Vitez iznosila je 409,51 KM. Podaci o broju penzionera i iznosu prosječne penzije (straosna, invalidska, porodična) date su u narednim tabelama:

⁵ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH“, za navedne godine

⁶ Federalni zavod za programiranje razvoja „Makroekonomski pokazatelji po kantonima Federacije BiH za 2018 god.“

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Općina	Broj zaposl. Na 1 penzionera	Ukupna prosječna penzija u KM	Prosječna starosna penzija u KM	Prosječna invalidska penzija u KM	Prosječna porodična penzija u KM
Vitez	1,6	409,51	454,89	358,83	357,78

Tabela 3.: Prosječne penzije u općini Vitez u 2018. godini⁷

Starosne	Invalidske	Obiteljske	Penzioneri Ukupno	Iznos Penzija Ukupno
2.399	668	1.450	4.517	1.849.754

Tabela 4.: Broj penzionera i vrste penzija u općini Vitez u prosincu 2018. godine⁸

2.3. Površina općine Vitez

Površina općine Vitez iznosi 159 km² što predstavlja 0,3 % ukupne površine BiH. Općina Vitez ima 34 naseljenih mjesta i 17 mjesnih zajednica.

2.4. Broj stanovnika

Prema podacima zadnjeg popisa stanovništva iz 2013. godine ukupni broj stanovnika u općini Vitez iznosio je 25.836. Po službenom popisu stanovništva iz 1991. godine, općina Vitez imala je 27.859 stanovnika, raspoređenih u 34 naselja.

Poslije potpisivanja Dejtonskog sporazuma općina Vitez je u cijelini ušla u sastav Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema posljednjoj procjeni stanovništva Federalnog zavoda za programiranje razvoja broj stanovnika u općini Vitez iznosio je 25.859, a gustina naseljenosti u 2018. godini bila je 162,6 stanovnika po km².

Općina	Broj naseljenih mjesta	Površina općine Vitez u km ²	Broj stanovnika	Gustina naseljenosti
Vitez	34	159,0	25.859	162,6

Tabela 5.: Procjena ukupnog broja stanovnika u općini Vitez, 2018 godine

Za općinu Vitez je karakteristično da je njen sjeverni dio naseljen, a južni nenaseljen i obrastao šumom.

Starosna struktura stanovništva prikazana je u tabeli ispod prema Popisu stanovništva iz 2013. godine.

0 - 4 godina	5 - 19 godina	20 - 39 godina	40 - 59 godina	60 - 85+ godina	Muški	Ženski
1.447	5.344	7.517	7.509	4.019	12.767	13.069

Tabela 6.: Pregled starosne strukture na području općine Vitez⁹

⁷ IBID

⁸ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH“, u 2018 godini

Demografska slika općine Vitez doživjela je velike promjene nakon 1991. godine kao i cijelo bosanskohercegovačko stanovništvo. Uslijed izmjene migracijama, kretanjem raseljenih i izbjeglih lica, izmijenjena je ekomska, obrazovna, urbano - ruralna struktura stanovništva itd.

Nacionalna struktura stanovništva po popisu 1991. godine data je u tabeli:

Hrvati	Bošnjaci	Srbi	Jugosloveni	Ostali	Ukupno
12.675	11.514	1.501	1.377	792	27.859

Tabela 7.: Nacionalna struktura stanovništva po popisu 1991. godine u Vitezu¹⁰

Nacionalna struktura stanovništva prema popisu 2013. godine u općini Vitez podrazumijeva većinsko hrvatsko stanovništvo. Tačnije 14.350 stanovnika je hrvatske nacionalnosti, dok je 10.513 stanovnika bošnjačke nacionalnosti, a Srbi su najmanje brojni i svega ih je 333 u općini Vitez. Broj stanovnika koji se ne izjašnjavaju iznosi 74, ostalih je 545, a kategoriji nepoznato pripada 21 stanovnik. (Socioekonomski pokazatelji po općinama, revidirani podaci za 2018. godinu).

Hrvati	Bošnjaci	Srbi	Ne izjašnjava se	Ostali	Nepoznato	Ukupno
14.350	10.513	333	74	545	21	25.836

Tabela 8.: Nacionalna struktura stanovništva po popisu 2013. godine u općini Vitez

2.5. Pregled naseljenih mesta

Za općinu Vitez je karakteristično da je njen sjeverni dio naseljen, a južni nenaseljen i obrastao šumom. Općina ima 34 naseljena mjesta.

Struktura naselja u općini Vitez se promjenila u odnosu na stanje 1990. god. kad je rađen prethodni planski dokument. Broj naselja sa brojem stanovnika od 1000 do 5000 se povećao, a broj manjih naselja veličine od 200 do 500 stanovnika se smanjio.

Općina Vitez obuhvaća površinu od 159 km² na kojoj je prema popisu 1991.godine živi 26.846 stanovnika. Prosječna gustina naseljenosti je 162.5 stan/ km². U odnosu na BiH to je manja općina koja zauzima svega 0,3% površine na kojoj živi 0,6% bosanskohercegovačkog stanovništva, a gustoća naseljenosti je dva puta veća od prosjeka BiH. Teritorij općine Vitez je podjeljen na 17 mjesnih zajednica.

Zaštita od požara prvenstveno tretira zaštitu ljudi kroz prevenciju požara, uklanjanje potencijalnih izvora opasnosti, itd. Zbog toga je jako bitno navesti sva područja na kojima boravi i živi veći broj ljudi kako bismo mogli odrediti ugrožena područja, hazarde, te postupati po planovima koji će zaštiti ugroženo stanovništvo.

Naseljena mjesta su ugrožena od požara, te je u cilju da se spase ljudski životi, u tabeli ispod su navedena naseljena mjesta i broj stanovnika koji bi eventualno mogli pomoći pri gašenju požara. Svakako treba imati na umu da više naseljena područja imaju veću šansu od nastanka požara koji biva izazvan ljudskim nemarom, tako da treba sagledati gustinu naseljenosti i tim područjima bi se trebala posvetiti veća pažnja.

⁹ Konačni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine, Federalni zavod za statistiku

¹⁰ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH, 2018. godine

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red. broj	Mjesna zajednica	Naseljeno mjesto	Ukupan broj stanovnika	Predsjednik MZ
1.	Ahmići	Ahmići Nadioci Gola Kosa Kratine Pirići	1003	Josip Jukić
2.	Bila	Bila Bazen Kolotin Marosi Mali Mošunj Veliki Mošunj Grgino Polje	4278	Kristijan Suknjov
3.	Bukve	Bukve Putkovići	315	Emrah Šaper
4.	Dubravica	Dubravica Tolovići Novaci	1221	Milko Žuljević
5.	Gaćice	Gaćice Kamenjače Oćice Zlić Novo naselje	625	Davor Vuleta
6.	Jardol	Jardol Kremenik Divjak Brizjak Grbavica	1959	Anto Frlić
7.	Krčevine	Krčevine Ljubić Grabak Hrasnica	1014	Vlado Žuljević
8.	Kruščica	Kruščica Bobaši	2551	Tahira Tibold
9.	Lupac	Lupac	476	Muamer Kargić
10.	Počulica	Počulica Prnjavor Vrhovine	1194	Adnan Tahunić

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red. broj	Mjesna zajednica	Naseljeno mjesto	Ukupan broj stanovnika	Predsjednik MZ
11.	Preočica	Preočica	1071	Dževada Trako
		Crnovlje		
12.	Rijeka	Rijeka, Vraniska	1661	Ivan Bonić
13.	Stari Vitez	Stari Vitez	2153	Edin Fejzi
		Novo Naselje		
14.	Šantići–Sivrino selo	Šantići	1241	Danijel Vrebac
		Sivrino Selo		
		Krtina		
		Buhine kuće		
15.	Večeriska	Donja Večeriska	1012	Pero Jerković
		Gornja Večeriska		
		Zaselje		
16.	Vitez 1	Vitez	4176	Marjan Biletić
		Podgradina		
17.	Zabilje - Sadovače	Zabilje	1686	Mirko Đotlo
		Sadovače		
		Brdo		
		Đotline kuće		
		Muratovići		
		Ograde		
		Gornje brdo		

Tabela 9.: Broj stanovnika po naseljenim mjestima općine Vitez¹¹

U narednoj tabeli dat je pregled broja stanovnika po naseljenim mjestima općine Vitez:

Red.br.	Naseljeno mjesto	Ukupno	Muški	Ženski
1.	Ahmići	506	257	249
2.	Bila	1.545	774	771
3.	Brdo	49	26	23
4.	Bukve	210	107	103
5.	Divjak	1.369	684	685
6.	Donja Večeriska	567	288	279
7.	Dubravica	1.076	529	547
8.	Gaćice	625	309	316

¹¹ Konačni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine, Federalni zavod za statistiku

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red.br.	Naseljeno mjesto	Ukupno	Muški	Ženski
9.	Gornja Večeriska	374	192	182
10.	Jardol	590	296	294
11.	Kratine	0	-	-
12.	Krčevine	888	436	452
13.	Krtine	48	24	24
14.	Kruščica	2.551	1.247	1.304
15.	Lupac	476	250	226
16.	Ljubić	126	67	59
17.	Mali Mošunj	769	391	378
18.	Nadioci	332	176	156
19.	Pirići	165	82	83
20.	Počulica	422	204	218
21.	Preočica	1.071	539	532
22.	Prnjavor	287	146	141
23.	Putkovići	105	51	54
24.	Rijeka	1.221	581	640
25.	Sadovače	412	210	202
26.	Sivrino Selo	370	190	180
27.	Šantići	823	409	414
28.	Tolovići	145	71	74
29.	Veliki Mošunj	164	90	74
30.	Vitez	6.329	3.014	3.315
31.	Vraniska	440	221	219
32.	Vrhovine	485	252	233
33.	Zabilje	1.225	617	608
34.	Zaselje	71	37	34

Tabela 10.: Broj stanovnika po naseljenim mjestima općine Vitez¹²

¹² Konačni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine, Federalni zavod za statistiku

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

2.6. Pregled pravnih lica u privredi u smislu povećane opasnosti od nastajanja požara

Red.br.	Naziv pravnog /fizičkog lica	Adresa	Djelatnosti po registraciji	Telefon	Na uviđaju
1.	NUTAL d.o.o	Počulica	boje i lakovi	522-220	proizvodnja i skladište
2.	PAM - COMMERCE d.o.o	Dubravica	boje i lakovi	712-724	proizvodnja i skladište
3.	MISTIKA d.o.o	Divjak	kozmetički preparati	712-818	skladište
4.	ECO - CHEM d.o.o.	Vitez	kozmetički i dr. preparati	063/449-509	skladište
5.	P.S. VITEZIT d.o.o.	Vitez	eksplozivi, baruti		proizvodnja i skladište
6.	PIROTEHNIKA ORION d.o.o.	Vitez	pirotehnička sredstva		proizvodnja i skladište
7.	SPEKTAR d.o.o.	PC 96	boje i lakovi		trgovina i skladište
8.	TURBO - PROM d.o.o. N.Travnik P.J. Vitez	PC 96	plinovi	063/386-508	plinska stanica i skladište
9.	TIOIL	Bila d.	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
10.	TIOL	Bila I.	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
11.	JERY	Bila	Promet naftnim derivatima	716-160	benzinska pumpa
12.	TURBO DIZEL	Bila	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
13.	EURO TANK	Dubravica	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
14.	EURO TANK	PC 96	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
15.	TIOIL	Nadioci	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
16.	BUBA BENZ	PC 96	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
17.	BUBA BENZ	Divjak	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
18.	ČAGO PETROL	Stari Vitez	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
19.	INA HOLDING	Vitez	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red.br.	Naziv pravnog /fizičkog lica	Adresa	Djelatnosti po registraciji	Telefon	Na uviđaju
20.	PALADIJ	Rijeka	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
21.	PETROL	Šantići	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
22.	ZAMBAK	Poćulica	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
23.	DEKOR	PC 96	boje i lakovi		skladište

Tabela 11.: Pregled pravnih lica u privredi u smislu povećane opasnosti od nastajanja požara

2.7. Industrijske zone

Općina	Industrijska zona	Prosječna cijena zemljišta (u KM/m ²)	Podaci o industrijskoj zoni			
			Površina u (ha)	Ukupna iskorištena površina u (procentima)	Broj poslovnih subjekata	Vlasništvo
Vitez	PC 96	18	90	100	80	Općina/PD Vlašić
	Poćulica-Šljivčica	9	20	0	20	Općina/PD Vlašić
	Šantića polje	18	30	0	10	Općina
	PS Vitezit	10	220	100	-	Federacija

Tabela 12.: Industrijske i poslovne zone na području općine Vitez¹³

Poslovna zona PC 96 i PC 96-2

Poslovna zona „PC 96 i PC 96 – 2“ prostire se sa obe strane magistralnog puta M - 5 u općini Vitez. Općina je usvojila prostorno - plansku dokumentaciju i uredila infrastrukturu u jednom dijelu zone, te dodijelila kompanijama zemljište za izgradnju poslovno uslužnih objekata. Ova zona već je aktivna i u njoj se nalazi nekoliko velikih tržnih centara i proizvodnih poduzeća („FIS“, „Economic“, „Ecos“, „Kristal“, „Kesten“ i dr.). Navedena zona je jako atraktivna, kako za proširenje poduzeća koja su već u zoni, tako i za nova poduzeća koja žele da svoje poslovanje smjeste u zonu. U proteklom periodu u području zone izgrađeno je cca 40 novih objekata tako da ukupan broj objekata iznosi 80 (u izgradnju objekata uloženo je cca. 150 mil. KM. Dana 11.06.2008. godine Općinsko vijeće Vitez, usvojilo je odluku o usvajanju i provođenju izmjena i dopuna regulacijskog plana poslovne zone PC 96 - 2 Vitez kojom je veličina zone povećana za 60 ha, što povećava veličinu Industrijske zone na 132.4 ha. Dio proširenja će se iskoristiti kao poslovna zona dok će ostatak biti korišten kao poslovno - stambena ili stambena zona. Planirano je izvršiti spajanje zone sa gradom i izvršiti uređenje radnih cesta i kompletne infrastrukture. U izvještajnom periodu općina je u zoni izgradila 5 trafostanica (2 mil. KM), radne ceste u dužini od 8 km i instalirala prečistač otpadnih voda (700.000 KM).

Federalno Ministarstvo obrta i poduzetništva podržalo je u 2008 godini izgradnju radnih cesta sa 140.000 KM. Nastavak izgradnje radnih cesta je planiran u narednom periodu.

¹³ Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za period 2016. - 2020. godine, mart 2016

Poslovna zona Šantića polje

Industrijsko - poslovna zona „Šantića polje“ nalazi se uz magistralni put M - 5. Mjesto je u potpunom vlasništvu općine, a trenutno prostorom gazduje općinsko - poljoprivredno dobro „Vlašić“. Općina je prostornim planom rezervisala područje za proizvodne djelatnosti. Nedostaju urbanistički i regulacijski planovi za ovo područje, te projekti infrastrukturnog uređenja (putevi, voda, struja, kanalizacija, tel, itd). Navedena zona ima veoma dobar položaj.

Poslovna zona Počulica - Šljivčica

Poslovna zona „Počulica- Šljivčica“ nalazi se uz magistralni put Vitez - Vjetrenica - Zenica. U ovoj zoni smještena su poduzeća: „STIL“ d.o.o., „TIFA“ d.o.o., „BEST“ d.o.o. (trgovina), „NUTAL“ d.o.o. (proizvodnja boja i lakova), „FEROMONT“ (obrada metala), „KAMENOREZAC“ i farma svinja. Slobodni prostor zone je u vlasništvu općine, a prostorom gazduje općinsko Poljoprivredno dobro Vlašić. Ne postoje urbanistički i regulacijski planovi ni projekti infrastrukturnog uređenja zone. Općina je 22.07.2009. godine usvojila odluku o usvajanju i provođenju regulacijskog plana „Šljivčica“, općina Vitez. Regulacijskii plan obuhvata zaokruženu prostornu cjelinu pogodnu za formiranje koncentriranog naselja sa poslovnim sadržajima. U tom smislu samo jedan dio od ukupno 24 ha, predstavlja prostor za poslovnu zonu koja je definirana tako da zauzima prostor poduzeća „BEST“ d.o.o. i okolne parcele.

Poslovni sustav Vitezit

Industrijsko - poslovna zona poslovnog sustava „Vitezit“ bila je dio vojne industrije za proizvodnju eksploziva, baruta, plastičnih masa, itd. Prostire se na površini od preko 200 ha, sa značajnim brojem objekata različite veličine i namjene. Industrijsko - poslovna zona opremljena je infrastrukturom (ograđena je ogradom u dužini od 17 km, unutrašnje saobraćajnice, voda, struja, kanalizacija, tel. itd.). Ova industrijsko - poslovna zona predstavlja značajno mjesto za industrijski razvoj, ali do rješenja pitanja sudbine državne imovine nije ju moguće staviti u uporabu. Postoje pokušaji revitaliziranja proizvodnje eksploziva, za što će se iskoristiti dio objekata i zemljišta industrijske zone, dok će se ostalo ponuditi tržištu. Na osnovu analize tržišta potreba za proizvodima „Vitezita“ bi mogla osigurati cca 500 radnih mjesta u Vitezitu. Trenutno je moguće staviti u funkciju pogone za proizvodnju plastičnih i praškastih eksploziva. Sve ostale razpoložive objekte i zemljište moguće je iskoristiti za ostale namjene.

Tijekom 1997. godine provedene su aktivnosti dokapitalizacije dijelova Vitezita. Dokapitalizacija nije realizirana kako je bilo zamišljeno, niti jedan ugovor o dokapitalizaciji nije uspio. Trenutna problematika neuspjeli dokapitalizacije predstavlja ozbiljan problem restrukturiranja Vitezita. Vitezit ima velika dugovanja koja su približna vrijednosti imovine Vitezita, što također predstavlja ozbiljan problem. Vitezit trenutno radi sa smanjenim kapacitetima sa iskorištenošću cca 10% raspoloživih kapaciteta. Godišnja proizvodnja nekoliko posljednjih godina iznosila je cca 1,000 tona raznih proizvoda. Proizvodnju u Vitezitu trenutno opslužuje oko 200 radnika.

2.8. Pregled cestovnih i željezničkih pravaca, aerodorama i veza koje prolaze kroz općinu Vitez

Općina Vitez je povezana sa ostalim dijelovima Bosne i Hercegovine cestovnim prometom.

2.8.1. Pregled cestovnih pravaca

Prema Zakonu o cestama FBiH ("Službene novine FBiH" broj 12/10 i 16/10) svaka površina na kojoj se odvija saobraćaj predstavlja cestu. Ceste se dijele na javne i nekategorisane. Javne ceste, zavisno o njihovom društvenom, privrednom i teritorijalnom značaju mogu biti autoceste, brze, magistralne, regionalne i lokalne ceste, te prometnice u naseljima.

Javne ceste se kategoriziraju na:

AC - autoceste,

BC - brze ceste,

MC - magistralne ceste,

RC - regionalne ceste,

LC - lokalne ceste.

Općina Vitez se nalazi u području najjačeg tranzitnog prometnog kretanja u Bosni i Hercegovini. Magistralni put M5 na pravcu sjeverozapad - jugoistok prolazi središnjim dijelom općine i grada Viteza, dok magistralni put M17 na pravcu sjever - jug, u tzv. Koridoru Vc, prolazi u neposrednoj blizini općinske teritorije. Jedini vid saobraćaja na prostoru općine je cestovni saobraćaj kojeg čini oko 123 km kategorizovanih cesta koje dijelimo na magistralne ceste, regionalne ceste i lokalne ceste.

Na području općine postoji veći broj nekategoriziranih cesta, seoskih i šumskih puteva.

	Površina u km ²	Željezničke pruge	Magistralni putevi	Regionalni putevi	Ukupno magistralni i regionalni putevi	Lokalni putevi
Općina Vitez	159	0	13	12	25	98
SBK	3.189	0	223	329	552	1.112
FBiH	26.110	695	2.008	2.689	4.697	8.132

Tabela 12.: Saobraćajna infrastruktura na području općine Vitez, Srednjobosanskog kantona i Federacije BiH¹⁴

¹⁴ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH u 2018. godini“

2.8.2. Pregled željezničkih pravaca

Na području općine Vitez nije izgrađena željeznička pruga, samim tim željeznički saobraćaj na području ove općine nije razvijen.

2.8.3. Pregled aerodroma

Najbliži aerodrom je Međunarodni aerodrom Sarajevo, udaljen oko 81.8 km od Viteza, a Zračna luka Banja Luka je udaljena 119 km. Na području općine Vitez trenutno ne postoji infrastruktura za razvoj zračnog saobraćaja.

2.9. Pregled turističkih naselja

Općina Vitez je sredina sa brojnim prirodnim turističkim destinacijama kao i sa zadovoljavajućim brojem smještajnih kapaciteta za turiste.

„Kruščićka planina“ - obuhvata sjeverno - zapadne dijelove planine Vranice u dužini oko 40 km sa pojasm crnogorične i listopadne šume, sa dolinama i pašnjacima, planinskim potocima i izvorima. Na sjevernim obroncima je izgrađen planinarski dom Zabrdje. Dom je na nadmorskoj visini od 1.030 m. i ima svoje vikend naselje. U neposrednoj blizini planinarskog doma proteže se manji vrh tzv. "Glavica" na kojem je u predratnom periodu bio postavljen ski- lift koji su koristili strani ljubitelji skijanja.

Izletište „Zabrdje“ - planinarski dom gdje se za 45 minuta može doći na livadu Poljanu koja je u ljetnom periodu nastanjena ovčarima. Tu se može uživati u čistom zraku, pitkoj vodi, mogućnosti konzumacije mlječnih proizvoda, branju šumskih plodova, ljekovitog bilja, itd.

Planinarski dom "Zabrdje - Krstac - Skopine lokve", za 90 minuta dobro utvrđenom i markiranom stazom stiže se do vrha Krstac n.v. 1.590 m, sa kojeg se pruža pogled na planinu Vranicu i Bjelašnicu. Za 40 minuta može se stići na Skopine lokve, veliko prostranstvo pašnjaka n.v. 1.450 m gdje je sunčana strana.

Planinarski dom "Zabrdje – Trilj" n.v. 1.298 m za 45 minuta hodanja do najljepšeg vrha sa pogledom na Vlašić, Ponijere, Tajan, Zvijezdu i Trebević (uz uvjet vedrog vremena).

Selo „Kruščica - do Prokoškog jezera“ je udaljeno 30 km. Staza prati tok Kruščičke rijeke u dužini od 10 km koje ribolovci koriste u lovnu na potočnu pastrmku. Put prolazi kroz Luške staje i vodi do vrha Kruščičke planine - Luška, n.v. 1.673 m, Kamenjače, Vlaške ravni. To je 9 sati hoda. Ova staza se smatra najljepšim i najprohodnjim putem ka Prokoškom jezeru, koju članovi PD „Zabrdje“ Vitez svake godine pohode u prvoj polovini mjeseca lipnja.

„Kruščica - pećina Ilijčić“ je udaljenosti 7 km. Put je makadamski. U mjestu Ilijčić se nalazi još nedovoljno ispitana pećina.

„Vitez - Lupac - Pecarnice“ je put dužine 10 km koji se vodi tromeđom: Vitez - Travnik - Zenica. Mogu se vidjeti stari zanati, izgradnja mlinskog kamenja u selu Lupac, izrada đuladi za topove, te vrh Pecarnice (952 m n.v.) sa kojeg se pruža pogled od 360 stupnjeva i gdje se vidi pet gradova: Vitez, Travnik, Zenica, Busovača i Novi Travnik.

Izletište „Kruščica“ - je izletište na lijevoj obali rijeke Kruščice od mjesta zvanog Kurjevac do ulaza u izletište zvano Plavac.

Cjelokupno područje planine Kruščica je izuzetan potencijal za razvoj turizma, a izletište Kurjevac se ističe zbog blizine, pristupnog puta i sve boljih infrastrukturnih kapaciteta za cijelodnevni odmor.

Planinarski dom „Zaselje“ - Planinarski dom se nalazi na obroncima Kruščićke planine u Zaselju. Kapaciteta je 40 ležajeva. Pored toga dom raspolaže i dnevnim boravkom za smještaj šezdesetak planinara - gostiju, kao i sa kuhinjom, kupatilom i ostavom. U neposrednoj blizini doma se nalaze pomoćni objekti za vanjski dnevni boravak, hladnjak sa pekarom, te pomoćni objekt sa drvarnicom. Dom je priključen na niskonaponsku električnu struju, a pitkom vodom je snabdjeven iz vlastitog vodovoda. Pored navedenog uz dom se nalazi igraonica za djecu i travnati teren.

Etno selo „Čardaci“ - je 3 km udaljeno od središta grada Viteza. U okviru objekta gostima su na raspolaganju restoran, voden park, suvenirnica, ribnjak, besplatni bežični pristup internetu i parkiralište. Teniski tereni smješteni su 1 km od objekta.

2.10. Pregled elektro - energetskih građevina za proizvodnju i prenos električne energije

Postojeći instalirani elektroenergetski kapaciteti na području općine Vitez mogu za kraći period odgovoriti potrebama industrije i stanovništva, ali za narastajućim potrebama bit će neophodna sanacija i proširenje visokonaponske mreže kao i izgradnja planiranog dalekovoda 110 kV koji prolaze kroz općinu. Ovim treba značajnije smanjiti distributivne gubitke koji su u 1999. godini iznosili 8.8 % u odnosu na bruto distributivnu potrošnju. Pored ovoga potrebno je da niskonaponska mreža dalekovoda 10 kV pređe na napon 20 kV. Potrebno je ovu mrežu u naseljima odnosno urbanim područjima kablirati zajedno sa ostalom infrastrukturom.

U budućnosti računa se na nove elektroenergetske izvore na području općine koji će se instalirati na rijeci Lašvi kao hidroenergetski kapacitet - mini elektrane. Planiranih 6 novih hidroelektrana treba dati ukupno 15,8 MV električne energije. Danas se konzum elektrodistribucije Travnik, koji pokriva i veliki dio općine Vitez, napaja sa četiri transformatorske stanice 110/x kV.

Opća je ocjena da je prostor općine Vitez dobro pokriven srednjenačenskom elektrodistributivnom mrežom i trafostanicama 10/0,4 kV koje zadovoljavaju sadašnje potrebe stanovništva općine. Razvojem privrede i industrijskih kapaciteta raste i potreba za energetikom, a posebno za elektroenergijom što treba rješavati na nivou Kantona, odnosno na nivou Bosne i Hercegovine.

Ispostavu električne energije za područje općine Vitez vrše: JP "Elektroprivreda BiH" i JP "Elektroprivreda Hrvatske zajednice herceg bosne d.d. Mostar".

2.11. Pregled lokacija na kojima su skladištene veće količine zapaljivih tečnosti, gasova, zapaljivih materija te drugih opasnih materija

Najznačajnije lokacije na kojima su uskladištene veće količine zapaljivih tečnosti i gasova, zapaljivih materija i drugih opasnih materija su sljedeće:

Red.br.	Naziv pravnog /fizičkog lica	Adresa	Djelatnosti po registraciji	Telefon	Na uviđaju
1.	NUTAL d.o.o	Počulica	boje i lakovi	522-220	proizvodnja i skladište
2.	PAM - COMMERCE d.o.o	Dubravica	boje i lakovi	712-724	proizvodnja i skladište
3.	MISTIKA d.o.o	Divjak	kozmetički preparati	712-818	skladište
4.	ECO - CHEM d.o.o.	Vitez	kozmetički i dr. preparati	063/449-509	skladište
5.	P.S. VITEZIT d.o.o.	Vitez	eksplozivi, baruti		proizvodnja i skladište
6.	PIROTEHNIKA ORION d.o.o.	Vitez	pirotehnička sredstva		proizvodnja i skladište
7.	SPEKTAR d.o.o.	PC 96	boje i lakovi		trgovina i skladište
8.	TURBO - PROM d.o.o. N.Travnik P.J. Vitez	PC 96	plinovi	063/386-508	plinska stanica i skladište
9.	TIOIL	Bila b.b..	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
10.	TIOL	Bila l.	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
11.	JERY	Bila	Promet naftnim derivatima	716-160	benzinska pumpa
12.	TURBO DIZEL	Bila	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
13.	EURO TANK	Dubravica	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
14.	EURO TANK 1	PC 96	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
15.	TIOIL	Nadioci	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
16.	BUBA BENZ	PC 96	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
17.	BUBA BENZ	Divjak	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa

Red.br.	Naziv pravnog /fizičkog lica	Adresa	Djelatnosti po registraciji	Telefon	Na uviđaju
18.	ČAGO PETROL	Stari Vitez	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
19.	INA HOLDING	Vitez	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
20.	PALADIJ	Rijeka	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
21.	PETROL	Šantići	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
22.	ZAMBAK	Poćulica	Promet naftnim derivatima		benzinska pumpa
23.	DEKOR	PC 96	boje i lakovi		skladište

Tabela 13.: Benzinske stanice i druge lokacije u kojima su uskladištene veće količine zapaljivih materija u općini Vitez

2.12. Pregled Vatrogasnih domova i broj dobrovoljnih i profesionalnih vatrogasnih postrojbi za gašenje požara

Vatrogasni dom je namjenski projektovan i izведен objekat namjenjen za smještaj vatrogasne postrojbe. Lokacija za smještaj vatrogasnog doma bira se na način da vatrogasna postrojba u što kraćem roku može stići na najudaljeniju tačku prostora koji štiti. Prizemlje vatrogasnog doma namjenjeno je za smještaj vozila, tehnike i radionica za održavanje, dok su prostorije na spratu uređene za boravak vatrogasaca, operativnog dežurnog i smještaj lične i zaštitne opreme. Sprat je povezan sa prizemljem, tako da vatrogasci jednostavno i brzo dolaze do vozila i tehnike. Neophodno je da vatrogasni dom bude telekomunikacijski uvezan sa poštom, policijom, zdravstvenim institucijama i službom civilne zaštite na svom području, kao i sa elektrodistribucijom, te javnim komunalnim preduzećem. Sa drugim subjektima se uvezuje preko sigurnosnih sistema kao što su dojava požara, eksplozije plina i dr. Veličina doma zavisi od formacije vatrogasne postrojbe koja ga koristi i materijalno - tehničkih sredstava sa kojima raspolaže.

Pripadnici vatrogasne postrojbe dužni su obezbjediti da vatrogasna postrojba u svakom momentu i u svim uvjetima bude spremna za blagovremeno i efikasno gašenje požara i za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

Na području općine Vitez postoje dva vatrogasna doma u kome su smještena dva Dobrovoljna vatrogasna društva (Vitez i Stari Vitez). Područje djelovanja vatrogasne postrojbe je na području općine Vitez koja broji 17 mjesnih zajednica.

Dobrovoljna vatrogasna društva osnivaju se, djeluju i prestaju sa radom, u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/02 i 85/07), i djeluju kao udruženja, a u odnosu na vatrogasnou djelatnost postupaju u skladu sa odredbama čl. 81. do 85. ovog zakona¹⁵.

¹⁵ Član 80, Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine FBiH, br. 64/09)

Dobrovoljno vatrogasno društvo, može, u okviru svoje djelatnosti, u oblasti zaštite od požara učestvovati u vršenju poslova zaštite od požara i vatrogastva koji se odnose na: provođenje određenih preventivnih mjera zaštite od požara koje društvo može provoditi; gašenje požara i spašavanja ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom ili eksplozijama; propagiranje zaštite od požara i vatrogastva i vršenja drugih zadataka u vezi sa zaštitom od požara; ostvarivanja saradnje sa odgojnim i obrazovnim institucijama i nadležnim organima uprave u poslovima razvoja svijesti o zaštiti od požara i vatrogastva i sa tim institucijama i organima ili samostalno provoditi stručna savjetovanja i seminare i druge oblike informativno - propagandne aktivnosti od značaja za vatrogasnu djelatnost i zaštitu od požara, a posebno u sticanju i širenju vatrogasnog i opće kulture stanovništva o pitanjima zaštite od požara i kulture i značaja zaštite okoliša, te mogu davati inicijative za rješavanje određenih pitanja u planu zaštite od požara općine i grada, odnosno kantona, radi unapređenja preventive u oblasti zaštite od požara i vatrogastva i ostvarivanje saradnje sa vladinim i nevladinim sektorom, kao i pravnim i fizičkim licima radi ostvarivanja ciljeva iz ove odredbe¹⁶.

2.12.1. Pregled vatrogasnih domova

U općini Vitez trenutno su u funkciji dva vatrogasna doma. Kako je već navedeno, postoje dvije vatrogasne postrojbe, koje imaju svoje domove. Vatrogasni dom Dobrovoljnog vatrogasnog društva Vitez, smješten je u ulici Stjepana Radića br. 1, 72250 Vitez, dok je vatrogasni dom Dobrovoljnog vatrogasnog društva Stari Vitez smješten u ulici Braničeva Starog Viteza 1, 72251 Vitez.

Slika 1. Pregled vatrogasnih domova
(lijevo DVD Stari Vitez, desno DVD Vitez)

2.12.2. Broj profesionalnih i dobrotoljnih vatrogasnih postrojbi

Općina Vitez posjeduje dva Dobrovoljna vatrogasna društva, DVD Vitez i DVD Stari Vitez koji djeluju na cijelokupnom području općine Vitez. Također, učestvuju i u ispomoći drugih općina: Travnik, Kiseljak, Busovača, Novi Travnik i dr.

Dobrovoljno vatrogasno društvo „Vitez“ broji 5 članova. Područje djelovanja su MZ: Vitez I; Jardol; Preočica; Bukve; Gaćice; Lupac; Bila; Počulica; Ahmići; Rijeka; Dubravica; Stari Vitez; Večeriska; Krčevine; Šantići- Sivrino Selo; Zabilje - Sadovače i Kruščica.

Dobrovoljno vatrogasno društvo „Stari Vitez“ broji 15 vatrogasaca. Djeluje na području svih mjesnih zajednica općine Vitez.

¹⁶ Član 81, Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine FBiH, br. 64/09)

Red. br.	Vatrogasna postrojba	Adresa	Odgovorna osoba	Kontakt/broj	Broj vatrogasaca
1.	DVD Vitez	Stjepana Radića br. 1	Boris Bonić	030/520-004	5
2.	DVD Stari Vitez	Branilaca Starog Viteza	Muharem Ćupina	030/714-123	15

Tabela 14.: Pregled vatrogasnih postrojbi na području općine Vitez i broj vatrogasaca¹⁷

2.12.3. Pregled materijalno - tehničkih sredstava koja posjeduju vatrogasne postrojbe

Kako bi vatrogasne postrojbe mogle obavljati poslove iz svoje nadležnosti, neophodno je da posjeduju odgovarajuća materijalno - tehnička sredstva i opremu.

Prema Članu 84. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, se navodi „Kanton, općine, odnosno grad i pravna lica i druge institucije mogu materijalno i na drugi način pomagati dobrovoljno vatrogasno društvo u obavljanju poslova iz njihove nadležnosti...“¹⁸.

Prema Članu 138. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, se navodi „Dobrovoljna vatrogasna društava finansiraju se iz sredstava koja osiguravaju osnivači društva, sredstava donacija i drugih vrsta pomoći fizičkih i pravnih lica, kao i sredstava koja se za njihove aktivnosti osiguraju u budžetu kantona, općine i grada“¹⁹.

Vatrogasne postrojbe trebaju da ispunjavaju i minimum tehničke opreme i sredstava koju određuje Federalna uprava civilne zaštite. U skladu sa navedenim, vatrogasne postrojbe trebaju ispunjavati minimum tehničke opreme i sredstava propisano Pravilnikom o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja te opreme i sredstava za DVD i druge vatrogasne postrojbe.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Vitez, raspolaže sa četiri vozila koja su navedena u tabeli:

DVD	Vrsta, namjena vozila	Tip vozila
Vitez	Vatrogasna cisterna/ teretno vozilo	TAM 150T15B 870001595
	Navalno vozilo/ teretno vozilo	BEDFORD AHLE BRIGID BOCY 2-AXLE
	Navalno vozilo/ teretno vozilo	DENNIS FIRE ENGINE SS135R3C
	Putnički automobil/ zapovjedno vozilo	VOLKSWAGEN 2K CADDY

Tabela 15.: Pregled vatrogasnih vozila DVD Vitez²⁰

¹⁷ Plan zaštite od požara Srednjobosanskog kanton, januar 2019 godine

¹⁸ Član 84, Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine FBiH, br. 64/09)

¹⁹ Član 138, Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine FBiH, br. 64/09)

²⁰ www.dvd-vitez.ba/vozila/

Dobrovoljno vatrogasno društvo Stari Vitez raspolaže sa 7 specijalnih vatrogasnih vozila koja su navedena u tabeli:

DVD	Vrsta, namjena vozila	Tip vozila
Stari Vitez	VWT / Transporter	
	Daimler beny UNIMOG	
	Navalno vozilo/ teretno vozilo	Daimler benz – Mercedes benz
	Navalno vozilo/ teretno	Daimler benz – Mercedes benz
	Navalno/ teretno vozilo	Daimler benz – Mercedes benz
	Navalno malo vozilo	Daimler benz – Mercedes benz
	Kombinovano vatrogasno vozilo	

Tabela 16.: Pregled vatrogasnih vozila DVD Stari Vitez²¹

2.13. Pregled mesta na kojima postoji stalno vatrogasno dežurstvo

Za vrijeme velike opasnosti od nastanka požara (od 1. marta - 1. oktobra) u šumama razvrstanim u I. stepen ugroženosti od požara, osmatračko - dojavna služba radi danonoćno (od 0 - 24 sata), ukoliko je to potrebno. Osmatračko - dojavna služba obuhvata osmatranje s osmatračkog mjesta, ophodnju pješice ili prijevoznim sredstvom.

U slučajevima kada nije organizovano patrolno osmatranje požara, udaljenost osmatračkih mesta ne smije biti veća od 20 km. Osmatračko - dojavnu službu mogu obavljati za taj posao osposobljena punoljetna lica koja imaju pisano ovlaštenje i službenu iskaznicu pravnog subjekta koji ustrojava osmatračko - dojavnu službu.

2.14. Pregled crpilišta vode koja se mogu upotrebljavati za gašenje požara

Voda kao jedno od najduže korištenih sredstava za gašenje požara ima veliku ulogu u sistemu zaštite od požara, pa se u skladu sa tim javlja potreba za obezbjeđivanjem potrebnih količina vode za gašenje eventualnih požara. Također, putevi koji vode do takvih mesta treba da budu pristupačni.

Općina Vitez je smještena u dolini rijeke Lašve i njenih pritoka tako da je moguće obezbjediti količinu vode koja je potrebna za gašenje eventualnih požara. Prikaz crpilišta pogodnih za korištenje u akcijama gašenja požara date su u sljedećoj tabeli:

²¹ www.vatrogascivitez.ba/

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Red. br.	Naziv crpilišta	Opis i pristup
1.	Rijeka Lašva	Tokom rijeke Lašve moguće je izvesti više zahvata te prikupiti vodu. Pristup je moguć sa glavne saobraćajnice, te sa sporednih saobraćajnica, na više lokacija.
2.	Rječica Prala	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti solidnu akumulaciju na rijeci Prali. Iako je manja rijeka, dovoljna količina vode protiče da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
3.	Rječica Lupnica	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti solidnu akumulaciju na rijeci Lupnica. Iako je rječica, dovoljna količina vode protiče da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
4.	Rijeka Kruščica	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti dobru akumulaciju na rijeci Kruščica. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
5.	Rječica Banovac	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti solidnu akumulaciju na rijeci Banovac. Iako je rječica, dovoljna količina vode protiče da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
6.	Dubravački potok	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti akumulaciju na Dubravačkom potoku. Iako je potok, smatra se da u slučaju požara može da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
7.	Tolovički potok	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti akumulaciju na Tolovičkom potoku. Iako je potok, smatra se da u slučaju požara može da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
8.	Preoški potok	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti akumulaciju na Preoškom potoku. Iako je potok, smatra se da u slučaju požara može da posluži kao crpilište. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
9.	Rijeka Bila	Pri povoljnom vodostaju moguće je ostvariti dobro akumulaciju na rijeci Bila. Pristup je moguć na pojedinim mjestima sa lokalne ceste ili kroz šumske puteve.
10.	Vodeni park „Ribica“	Vodeni park sadrži 4 bazena, sa različitim količinama vode koja se može koristiti u slučaju nastanka požara. Nalazi se u sklopu Etno sela Čardaci.

Tabela 17.: Pregled crpilišta na području općine Vitez

2.15. Pregled vanjske hidrantske mreže i pregled naselja i dijelova naselja u kojima su izvedene vanjske hidrantske mreže za gašenje požara

Hidrantska mreža može biti unutrašnja i vanjska. Unutrašnja hidrantska mreža za gašenje požara mora imati siguran izvor vode takvog kapaciteta da omogući napajanje minimalno propisanom količinom vode koja je potrebna za zaštitu požarnog sektora sa najvećim specifičnim požarnim opterećenjem građevine koja se štiti, uz pritisak na mlaznici koji nije manji od pritiska propisanog Pravilnikom o tehničkim normativima za vanjsku i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara (Sl. Novine FBiH 87/11).

Najniži pritisak na mlaznici kod minimalne protočne količine ne smije biti manji od 0,25 Mpa.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Za zaštitu naseljenih mjesta vanjskom hidrantskom mrežom za gašenje požara potrebno je osigurati najmanju protočnu količinu vode od 600 l/min.

Hidrantska mreža za gašenje požara služi za neposredno i posredno gašenje požara.

Pod neposrednim gašenjem požara podrazumijeva se gašenje bez upotrebe vatrogasnog vozila i opreme koja se nalazi u vozilu. Pod posrednim gašenjem požara podrazumijeva se gašenje uz upotrebu vatrogasnog vozila.

Za napajanje hidrantske mreže može se koristiti svaki izvor čiji kapacitet može obezbijediti potrebnu količinu vode (min. 2 sata) takvog kvaliteta da se može upotrijebiti za gašenje požara.

Općina Vitez ima urađenu hidrantsku mrežu i istu treba uvrstiti ovdje po mjesnim zajednicama i lokacijama

2.16. Pregled građevina u kojima stalno ili privremeno boravi veći broj ljudi

2.16.1. Osnovnoškolske ustanove

Na području općine Vitez ima 5. osnovnih škola i 7. područnih škola.

R.br.	Naziv ustanove	Adresa	Kontakt	Udaljenost od DVD Stari Vitez
1.	Osnovna škola „Vitez“ u Vitezu/ hrvatski plan i program	Josipa Kurevije b.b	+387 30 710-483 Direktorica: Slavica Šerbetić	3 min 900 m
1.1.	Područna škola Osnovne škole „Vitez“ nalazi se u naselju Gornja Večeriska	Naselje Gornja Večeriska	/	8 min 5,2 km
2.	Osnovna škola „Vitez“ u Vitezu/ bosanski plan i program	Josipa Kurevije b.b	+387 30-710-998 Direktor: Armin Imamović	3 min 900 m
2.1.	Područna škola Osnovne škole „Vitez“ nalazi se u naselju Krušćica	Naselje Krušćica	/	5 min 3,1 km
3.	Osnovna škola „Nova Bila“ u Bili /hrvatski plan i program	Nova Bila bb	+387 30-716-243 Direktor: Vinko Bošnjak	8 min 5,4 km
4.	Osnovna škola „Dubravica“ u Dubravici /hrvatski plan i program	22. prosinca bb	+387 30-712-775 Direktorica: Olgica Krezić	6 min 3,1 km
4.1.	Područna škola Osnovne škole „Dubravica“ nalazi se u naselju Šantići	Naselje Šantići	/	8 min 5,3 km
5.	Osnovna škola „Dubravica“ u Preočici	Preočica bb	+387 30-545-441 Direktor: Salih Zlotrg	14 min 6,1 km
	Područne škole Osnovne škole „Dubravica“ nalaze se u naseljima:		/	
5.1.	Počulica	Naselje Počulica	/	11 min 6,9 km

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

R.br.	Naziv ustanove	Adresa	Kontakt	Udaljenost od DVD Stari Vitez
5.2.	Bukve	Naselje Bukve	/	10 min 5,5km
5.3.	Ahmići	Naselje Ahmići	/	10 min 7 km
5.4.	Lupac	Naselje Lupac	/	18 min 8 km

Tabela 18.: Pregled osnovnih škola i područnih škola na području općine Vitez

2.16.2. Srednjoškolske ustanove

U naselju Vitez postoji 1 objekat srednje škole u kojem su smještena dva pravna subjekta:

R.br.	Naziv ustanove	Adresa	Kontakt	Udaljenost od DVD Stari Vitez
1.	Srednja škola „Vitez“ u Vitezu/ hrvatski plan i program	Ilije Petrovića b.b.	30/711-656	
2.	Mješovita srednja škola „Vitez“ u Vitezu/ bosanski plan i program		30/717-540	

Tabela 19.: Pregled srednjih škola na području općine Vitez

2.16.3. Vrtići

Kapacitet J.U. „Dječiji vrtić“ Vitez zadovoljava pedagoške standarde i važeće norme koje omogućavaju prijem 200 djece uzrasta od 2 - 7 godina. Trenutno u vrtiću boravi 80 djece u 4 odgojne skupine.

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt	Udaljenost od DVD Stari Vitez
J.U.Dječiji vrtić „Vitez“	Hrvatskih branitelja 25	+387 30 711 424 Direktorica: Ljiljana Kovač	2 min 700 m

Tabela 20.: Pregled vrtića na području općine Vitez

2.16.4. Zdravstvene ustanove

Naziv ustanove	Adresa	Kontakt tel.
JU Dom Zdravlja Vitez	Hrvatskih branitelja 2a	+387 30-711-664
Područna ambulanta Stari Vitez	Stari Vitez bb	-
Područna ambulanta Stara Bila	Stara bila bb	-
Područna ambulanta Preočica	Preočica bb	-
Područna ambulanta Ahmići	Ahmići bb	-

Tabela 21.: Pregled zdravstvenih ustanova na području općine Vitez

2.16.5. Javne ustanove

R.br.	Naziv građevine	Adresa	Telefon	Udaljenost od DVD Stari Vitez
1.	Općina Vitez	Ulica Stjepana Radića br.	+387 30 718 200 Načelnik: Tomislav Bošnjak-Matić +387 63 336 870	2 min 800 m
2.	Gradska knjižnica	Kralja Petra Krešimira IV. A5 A9	+387 30 711 334 Direktorica: Darija Čiturić	3 min 1,2 km

Tabela 22.: Pregled javnih ustanova na području općine Vitez

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

2.16.6. Vjerski objekti

R.br.	Naziv ustanove	Adresa ili lokacija	Kontakt
1.	Ahmed-agina džamija	Branitelja Starog Viteza bb	+387 30 521 008
2.	Crkva svetog Juraja Mučenika	Zrinskih Frankopana 4	+387 30 711 417
3.	Crkva Gospe žalosne	Brdo Kalvarija	-
4.	Crkva svetog Mateja	Krušćica bb	-
5.	Crkva svetog Leopolda Bogdana Mandića	Dubravica	-
6.	Dom sveti Josip sestara SMI	Gaj Josipa Stadlera 1	+387 30 718 620
7.	Džamija Grbavica	Stara Bila bb	-
8.	Džamija Bukve	Naselje Bukve	-
9.	Džamija Preočica	Naselje Preočica	-
10.	Džamija Počulica	Naselje Počulica	-
11.	Džamija Tolovići	Naselje Tolovići	+387 30 520 102
12.	Gornja džamija Ahmići	Naselje Ahmići	-
13.	Donja džamija Ahmići	Naselje Ahmići	-
14.	Džamija Sadovače	Naselje Sadovače	-

Tabela 23.: Pregled vjerskih objekata na području općine Vitez

2.17. Pregled lokacija na kojima se obavlja utovar i istovar zapaljivih tekućina, plinova i drugih opasnih materija

U narednoj tabeli dat je pregled privrednih društava, poduzeća i drugih pravnih lica koja se bave proizvodnjom, skladištenjem, prevozom, prodajom, odlaganjem opasnih materija koje mogu izazvati požare ili eksplozije većih razmjera:

R.br	Naziv objekta	Opis djelatnosti	Adresa	Količine uskladištenih opasnih materija
1.	BC „TI OIL“	Nafta / benzin / plin	Nadioci bb	20 bocax10kg plina „skid“- jedinica 5m3
2.	BC „EUROTANK 2“		Željeznička cesta bb	40bocax10kg plina
3.	BC „EUROTANK 1“		Poslovni centar 96	40bocax10kg plina
4.	BC „BUBA BENZ „			20boca x 10kg plina
5.	BC „T-DIZEL“			40bocax10kg plina Podzemni spremnik 4,8m3
6.	BC „TI OIL 2“		Stara Bila bb	Podzemni spremnik 4,8m3 40 boca x 10kg plina
7.	BC „TI OIL 1“		Stara Bila 48	40 boca x 10 kg plina
8.	„TP BENZ“		Počulica bb	Podzemni spremnik 5m3 40 bocax10kg plina
9.	BP „PALADIJ“		Stjepana radića bb	40 boca x10 kg plina
10.	BP „LAŠVA ČS“ d.o.o.		Branitelja Starog Viteza bb	20 bocax10kg plina
	BP „HOLDINA“		Stjepana Radića br.1.	-
	„OVNAK OIL“		Poslovni centar 96	-
11.	BP „HIFA PETROL“		Branitelja	-

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

R.br	Naziv objekta	Opis djelatnosti	Adresa	Količine uskladištenih opasnih materija
			Starog Viteza bb	
12.	„JERRY TRADE“		Stara Bila bb	40 bocax 10kg plina
13.	„PETROL BH OIL COMPANY“ d.o.o.		Josipa Plavčića bb Šantići	40 bocax 10kg plina
14.	„AUTO SALON CMV“ d.o.o.	Prodaja i servis automobila	Poslovni centar 96	Podzemni spremnici 2x2,7m3
15.	„BEST“ d.o.o.	Ugostiteljsko trgovачko društvo na veliko i malo	Hrvatskih branitelja	Podzemni spremnik 4,8m3
16.	„FIS“ PC 96	Bavi se trgovinom, proizvodnjom namještaja i tekstila, turističko-uslužnim djelatnostima, te transportom i logistikom.	Poslovni centar 96	Podzemni spremnik 2,7m3 Nadzemni spremnici 2x5m3 Nadzemni spremnici 4x5m3
17.	„TURBO PROM“ 96-2	Usluge punjenja plina	Poslovni centar 96	LPG nadzemni spremnici 2 x 80m3
18.	„KIM-TEC“	Bavi se distribucijom IT proizvoda i usluga.	Poslovni centar 96	Podzemni spremnik 10m3
19.	„VG MONTING – COIN“	Bavi se ugradnjom EKO kotlova na biomasu i prodajom i distribucijom toplinske energije iz obnovljivih izvora.	Kralja Tvrka 127	Podzemni spremnik 4,8m3
20.	„EURODOM“ d.o.o.	Bavi se proizvodnjom, prodajom i ugradnjom građevinskog materijala.	Stjepana Radića bb	40 bocax 10kg plina

Tabela 24.: Pregled građevina u kojima se obavlja utovar - istovar zapaljivih tekućina i drugih opasnih materija na području općine Vitez

2.18. Pregled poljoprivrednih i šumskih površina

Značajan dio poljoprivrednog zemljišta nalazi se u sjevernom dijelu općine Vitez. Nije svo zemljište jednakog kvaliteta pri čemu 90% poljoprivrednog zemljišta je u drugoj i trećoj kategoriji.

Kada je riječ o poljoprivrednim posjedima oni su u većoj mjeri isparčani na manje parcele, te pripadaju grupi individualno vlasništvo. U korištenju obradivog zemljišta, najveće površine zahvataju oranice i bašte (2.750 ha), zatim livade (819 ha) i pašnjaci (551 ha).

Općina	Oranice, bašte i vrtovi					
	Ukupno obradivo u ha	Obrađeno u ha	Ostalo na oranicama u ha	Ugari u ha	Neobrađene oranice i bašte u ha	% neobrađenog
Vitez	2.116	1.575	61	0	480	22,7

Tabela 25.: Oranice, bašte i vrtovi na području općine Vitez ²²

²² Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH u 2018. godini“

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Općina	Ukupno u ha	Obradive površine u ha					Pašnjaci u ha	Ribnjaci	Trstici i bare u ha
		Svega	Oranice i bašte	Voćnjaci	Vinogradi	Livade			
Vitez	4.515	3.964	2.750	395	0	819	551	0	0

Tabela 26.: Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja na području općine Vitez²³

Ostalo poljoprivredno zemljiste koristi se za košnju prirodnog travnjaka, te za ispašu sitne i krupne stoke. Način korištenja ovih površina je ekstenzivan. Ovakav vid zastupljene poljoprivrede ima za rezultat relativno nizak prinos zastupljenih kultura.

2.18.3. Pregled šuma po vrstama i stepenu ugroženosti od požara, izgrađenosti protupožarnih putova i požarnih prosjeka

Šume i šumska zemljišta, kao dobro od općeg interesa, zahtijevaju posebnu brigu i zaštitu, kao osnovni prirodni resurs, čije se vrijednosti manifestiraju kroz ekološke, socijalne i proizvodne funkcije. Ekološke funkcije šuma manifestiraju se kroz biodiverzitet – zaštita staništa, zaštita zemljišta, zaštita voda, klimatska – uključujući ulogu šume kod vezivanja ugljika iz zraka. Socijalne funkcije su rekreacija, turizam, obrazovanje, istraživanje, obrana, zaštita objekata i infrastruktura. Sve nabrojane funkcije ukazuju na to da šume i šumska područja predstavljaju veliko prirodno bogatstvo.

Odgovornost za zaštitu od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljишtu imaju sva pravna i fizička lica koja su vlasnici ili korisnici šuma, šumskog i poljoprivrednog zemljишta, kao i organi uprave Federacije, kantona, grada i općine koji su nadležni za šume i šumska zemljišta, te poljoprivredno zemljишte²⁴.

Prosječna drvna masa po hektaru šumskog zemljишta na području općine je veća od prosjeka za Federaciju BiH.

Općina	Površina u ha	Drvna masa u 000 m ³	Drvna masa po ha u m ³
Vitez	10.087	1.917	190

Tabela 27.: Šumsko zemljишte na području općine Vitez²⁵

Državnim šumama i šumskim zemljištima upravljaju Federalna uprava i kantonalne uprave pod uvjetima predviđenim Zakonom o šumama.

Kantonalne uprave ustupaju kantonalnim šumskoprivrednim društvima određene poslove u pogledu gospodarenja državnim šumama, a koji se sastoji iz: donošenja šumskoprivrednih osnova, izrada projekta za izvođenje i njihova realizacija, promet šumskih drvnih sortimenata, izvršavanje programa i planova jednostavne i proširene biološke reprodukcije, provođenje mjera integralne zaštite šuma, proizvodnja i promet šumskog sjemena, izvršavanje planova i iskorištavanje sekundarnih šumskih proizvoda, realizacija planova razvoja šumarstva i mjere racionalizovanja u šumarstvu, sve ekonomske odgovornosti, koristi i odluke i ostali uvjeti koji se ustupaju od kantonalne uprave. Na području općine Vitez „Šume srednje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf upravlja šumama i šumskim zemljištem. U okviru Kantonalnog šumsko - privrednog društva, šume i šumsko zemljишte Općine Vitez formirana je „Šumarija Vitez“ šumsko - uzgojno područje koje se dijeli na šumskoprivredne jedinice.

²³ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH u 2018. godini“,

²⁴ Zaštita od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljишtu,(„Službene novine FBiH“, broj 64/09)

²⁵ Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama Federacije BiH u 2018. godini“

Pravilnik o sadržaju i postupku izrade šumskoprivrednih osnova za državne i privatne šume za područje Srednjobosnaskog kantona je donešen 14.07.2014. godine²⁶.

Općina	Državne šume		Privatne šume		Državne i privatne šume	
	Površina (ha)	Zaliha k.d (m3)	Površina (ha)	Zaliha k.d (m3)	Površina (ha)	Zaliha k.d (m3)
Vitez	9.132	1.232.078	1.305	14.4840	9.734	1.376.918

Tabela 28.: Elementi katastra u pogledu površine, zalihe drvne mase i vlasništva nad šumama općine Vitez²⁷

Šumskoprivredna osnova je osnovni zakonski okvir regulisanja gazdovanja područjem krša i privatnim šumama i izrađuje se za desetogodišnji period gazdovanja na nivou općine⁸.

Privatnim šumama upravljuju njihovi vlasnici u skladu sa Članom 30. Uredbe o šumama, podzakonskim propisima, propisima kantona i uredbama Šumskoprivredne osnove. Obzirom na ratna dejstva od 1992. godine do 1995. godine, nisu postojale objektivne mogućnosti za praćenje načina i obima sječa koje su bile predviđene šumskoprivrednom osnovom, sječe šuma u tom periodu su uglavnom bile bespravne i nekontrolisane.

Kantonalno ministarstvo putem kantonalne uprave obavlja stručne poslove u pogledu gospodarenja privatnim šumama. Pod navedenim poslovima podrazumijevaju se poslovi doznake, primanja i premjeravanja, izdavanja otpremnog iskaza, planiranja, šumsko-uzgojnih radova, čuvanje i zaštita šuma.

Član 5. važećeg Zakona o šumama SBK²⁸ propisuje da se šumama određenog područja gospodari po uredbama šumskoprivredne osnove, godišnjeg plana gospodarenja i izvedbenog projekta, te da se ŠPO/ŠGO donosi za period od 10 godina uz obavezno ispunjavanje osnovom propisanih odredaba. Izrada nove šumskoprivredne osnove mora biti završena prije isteka roka važenja postojeće. Postojeća ŠPO/ŠGO za općinu Vitez rađena je za desetogodišnji turnus sa periodom važenja od 01.01.2006. do 31.12.2015. godine.

Na osnovu naprijed navedenog Šumskoprivredno društvo "Srednjobosanske šume" /Šumskogospodarsko društvo "Šume Središnje Bosne" d.o.o. Donji Vakuf su 06.05.2015. godine, kao naručilac, sa JP "Bosanskohercegovačke šume" Sarajevo, kao izvođač radova, potpisale Ugovor i otpočele sa izradom nove šumskogospodarske osnove za ŠGP "Lašvansko" za uređajni period 01.01.2016. – 31.12.2025. godine koje obuhavata sljedeće gospodarske jedinice: GJ "Busovača", GJ "Kruščica", GJ "Sebešić", GJ "Vilenica Risovac", GJ "Goleš Radalje ", GJ "Gornji Ugar", GJ "Jasenica Bila".

Na pojavu šumskih požara značajan utjecaj imaju vremenske prilike, ali i organizovanost šumarskih i drugih institucija i službi na prevenciji i brzom poduzimanju mjera kod pojave požara. I u ovom segmentu značajnu ulogu ima formiranje kantonalnih uprava za šumarstvo koje su direktno odgovorne za osmatranje, dojavu i organizovanje gašenja požara. Brojnost požara u šumama je direktno povezana sa sastojinskim i klimatskim

²⁶ Pravilnik o sadržaju i postupku izrade šumskoprivrednih osnova za državne i privatne šume, ("Službene novine SBK/KSB", broj 11/14)

²⁷ Izvještaj o radu za period 01.01.2017. do 31.12.2017 godine. Srednjobosanski kanton, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (Kantonalna uprava za šumarstvo)

²⁸ Član 5, Šumskoprivredna osnova ("Službene novine SBK", br. 5/14)

uvjetima, ali je ipak osnovni uzrok pojave požara ljudski faktor. Preko 90% požara izazvano je nepažnjom ili namjernom paljevinom od strane čovjeka. Posljednjih nekoliko godina učestali su šumski požari na prostoru kojim Društvo gospodari, a požari oko naselja često su izazvani paljenjem suhe tvari na poljoprivrednom zemljištu i spaljivanjem komunalnog otpada koji su i dalje na štetu šumskog fonda.

Prema „Izvještaju o radu za period 01.01.2017. do 31.12.2017 godine Srednjobosanskog kantona“, na području općine Vitez je registrovano 7 požara²⁹. Član 21. važećeg Zakona o šumama SBK³⁰ propisuje da nije dopušteno paliti otvorenu vatu u šumi i na šumskom zemljištu, kao ni na drugom zemljištu na udaljenosti manjoj od 150 m od šume, kao i da je zabranjena izgradnja i rad tvornica i drugih objekata koji rade s otvorenim plamenom na udaljenosti manjoj od 300 m od granice šume i izgradnja pilane na udaljenosti manjoj od 100 m od granice šume.

Parametri koji na bilo koji način utiču na ugroženost šuma od požara su mnogobrojni ali kao najbitniji su:

- Vegetacija (zastupljenost vrsta drveća);
- Antropogeni faktor (rizik od čovjeka);
- Klima;
- Podloga (matični supstrat i tip zemljišta);
- Orografija;
- Uređenost (higijena šuma).

Vegetacija (zastupljenost vrsta drveća) predstavlja osnovni gorivi materijal i uveliko utiče na stepen ugroženosti od požara. Najviše su ugrožene monokulture četinarskih vrsta drveća, izdanačke i degradirane termofilne šume i šibljaci. Kod prirodnih šuma sa povećanjem starosti stepen ugroženosti od požara se smanjuje, dok kod šumskih kultura četinarskih vrsta drveća taj trend nije naročito izražen. Najstabilnije, u pogledu ugroženosti od požara, su mješovite prirodne šume četinara i lišćara, posebno je to značajno za period povećane požarne opasnosti, odnosno za vrijeme trajanja vegetacije. Posljednjih godina šumarska preduzeća izbjegavaju podizanje monokultura četinara gdje god to stanišni uvjeti dozvoljavaju. Uglavnom se preferira podizanje mješovitih kultura četinara i lišćara što, pored smanjenja stepena ugroženosti od požara doprinosi održanju i poboljšanju biodiverziteta.

Antropogeni faktor (rizik od čovjeka) je svrstan na drugo mjesto po svojoj težini, odmah nakon vegetacije, jer je dokazano da je 98% šumskih požara posredno ili neposredno vezano sa ljudskom djelatnošću.

Klima sa svojim činiocima dolazi na treće mjesto parametara na ugroženost šuma od požara. Ovdje su posmatrana samo tri glavna činioca i to: srednja godišnja temperatura vazduha, količina padavina i relativna vlažnost vazduha.

Podloga - matični supstrat i tip zemljišta uzeti su kao poseban faktor koji veoma bitno utiče na ugroženost šuma od požara, jer stepen ugroženosti zavisi od sadržaja vlage u prizemnom gorivom materijalu (iglice, suho lišće, granje itd.).

²⁹ Izvještaj o radu za period 01.01.2017. do 31.12.2017 godine. Srednjobosanski kanton, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (Kantonalna uprava za šumarstvo)

³⁰ Član 21, Zabranjena paljenja vatre u šumi i zaštita šume od požara ("Službene novine SBK", br. 5/14)

Orografija ima svoju ulogu kada je u pitanju ugroženost šuma od požara. Na terenima sa različitim ekspozicijama i nagibima različito je trajanje intenziteta sunčeve svjetlosti, a samim tim i uvjeti sušenja gorivih materijala.

Higijena (uređenost šuma) ima određen uticaj na ugroženost šuma od požara jer neprovođenje higijene u šumi pojačava stepen požarne ugroženosti, kako u pogledu pojave požara, tako i u pogledu širenja šumskih požara. Pored šumskih područja ugrožen je i veliki broj izletišta koja su unutar tih područja ili graniče sa istima.

Kako su izletišta potencijalni izvori požara, prvenstveno ljudskim nemarom i ne obraćanjem pažnje, pobrojati će se lokacije na koje se treba obratiti pažnja u toku ljetnih dana. U narednoj tabeli dat je pregled ugroženih izletišta na području općine Vitez:

Red. br.	Naziv lokacije	Napomena
1.	Zabrdje	Izletište
2.	Zaselje	Izletište
3.	Kruščica	Izletište

Tabela 29.: Pregled ugroženih izletišta na području općine Vitez

Š.G.P. „Lašvansko“ je smješteno u središnjem dijelu Bosne (oblast unutrašnjih Dinarida). Srednji dio Š.G.P. „Lašvansko“ obuhvaća G.J. „Kruščica“ sa najnižom tačkom područja od 370 m.n.v. na mjestu ušća „Dubokog potoka“ u rijeku „Lašvu“, dok najviša točka iznosi 1.673 m.n.v. u mjestu „Luška“ na granici sa G.J. „Busovača“.

Površina G.J. „Kruščica“ iznosi 8.873 ha, od toga visoke šume sa prirodnom obnovom zauzimaju 6.428 ha, šumske zasade (kulture) 1.117 ha, izdanačke šume 619 ha, goleti ispod gornje granice privredne šume 417 ha, a neproduktivne površine u šumarskom pogledu zauzimaju 83 ha.

Najveća prostranstva ovog područja pripadaju šumama bukve, smrče i jele (Piceo-abieti Fagetum) acidofilnog karaktera. Unutar ove zone raspoređene su i sekundarne šume bukve (Luzulo-Fagetum), zatim šume jele i smrče (Abieti-Piceetum) i sporadično šume bijelog bora i smrče (Piceo-Pinetum).

2.19. Pregled naselja, kvartova, ulica i značajnih građevina koje su nepristupačne za prilaz vatrogasnim vozilima

Sa aspekta ugroženosti od požara, razvijenost društvene infrastrukture ima veliki značaj. Društvena infrastruktura u općini Vitez najvećim dijelom je usmjerena na područjima sa najvećom koncentracijom stanovništva odnosno korisnika, što se odrazilo i na prostornu distribuciju ovih sadržaja, koju najviše karakteriše najveća zastupljenost u općinskom centru odnosno urbanom dijelu općine.

Od razvijenosti i komunikacija prometne povezanosti centra općine Vitez sa užom i daljom okolicom, ovisi brzina i efikasnost vatrogasnih intervencija. Zbog konfiguracije terena, te većeg broja ne asfaltiranih puteva i sokaka, otežan je pristup vatrogasnim vozilima i tehnicu, a naročito pri nepovoljnim vremenskim uvjetima.

Efikasnost vatrogasne intervencije se ogleda u vremenu koje je potrebno da vatrogasne postrojbe dođu na mjesto nesreće, te da djeluju na vatrenu stihiju, što je usko povezano sa udaljenosti između nesreće i vatrogasne postrojbe, kao i izgrađenosti pristupnih puteva. Intervencija vatrogasne postrojbe izračunava se na temelju formule:

$$T_{dol} = \frac{60 * L}{V_{kr}}$$

gdje je:

T_{dol} - vrijeme dolaska vatrogasne postrojbe od momenta prijema dojave požara bez vremena koje je utrošeno za mobilizaciju vatrogasaca.

L - dužina puta koje vozilo mora proći od svoje lokacije do mjesta požara u km.

V_{kr} - brzina kretanja vozila u km/h uzima se u obzir i frekventnost prometa i vrsta prometnice, u prosjeku za je to brzina od 25 km/h.

Prema austrijskim smjernicama TRVB 100 koje je izradio Austrijski vatrogasni savez, organizacija vatrogastva mora biti takva da vatrogasna postrojba koja pokriva određeno područje na najudaljenijem građevinskom objektu na svom području u slučaju požara mora dati 20% učinka gašenja požara u prvih 10 minuta od pozivanja, u sljedećih 10 minuta 40% učinka i u sljedećih 10 minuta ostalih 40% gašenja požara. Dakle, vatrogasna postrojba mora imati ljudstvo i vatrogasnu tehniku takvu da u 30 minuta od primanja poziva ugasi svaki požar na svom području djelovanja.

Hipotetički scenarij: Požar je izbio u Planinskom domu „Zabrdje“

Vatrogasnim postrojbama prema izračunu treba 27 minuta da dođu na mjesto nesreće. Imajući u vidu karakter pojave požara i njegovu dinamiku, kao i posljedice koje sa sobom nosi, te imajući u vidu činjenicu da je prema mišljenju stručnjaka za efikasnu i uspješnu vatrogasnu intervenciju istu neophodno početi unutar 20 minuta i završiti za oko 30 minuta može se zaključiti da navedeni tehnički uvjeti ne garantiraju brzu i efikasnu vatrogasnu intervenciju u konkretnom slučaju. Napomena je, da se treba kretati kroz šumski put.

Može se konstatovati da na području općine Vitez, postoji nekoliko kvartova i naselja u kojima intervencija do određenih stambenih objekata nije moguća, naročito je to izraženo kod objekata individualne izgradnje. Pristup određenim objektima otežan je zbog velike izgrađenosti objekata i sužavanja puteva između objekata. Najveći problem vatrogasnim postrojbama mogu predstavljati vozila koja budu parkirana u urbanom dijelu Općine jer sužavanjem prometnice ometaju prilaz vatrogasnim vozilima do predmetnih objekata i požarišta.

Šumske puteve su makadamskog tipa, i imaju dovoljnu širinu i nosivost, tako da je omogućeno kretanje vatrogasnih vozila, traktora, buldožera i dr., što predstavlja povoljnu okolnost u eventualnim akcijama gašenja požara.

Prema Pravilniku o uvjetima za vatrogasne pristupe i prolaze za stambene i druge zgrade i objekte i za sve prostore koji se smatraju građevinama³¹ ravni vatrogasni prilaz predviđen za jednosmjerno kretanje vatrogasnih vozila treba biti širine najmanje 3 metra. Prema tome može se konstatovati da sve lokalne saobraćajnice zadovoljavaju ovaj uslov.

Kategorije cesta kao što su autocesta, magistralna i regionalna prema uvjetima dobijanja navedene kategorije zadovoljavaju tehničke propise, te su iste adekvatne za pristup i pruhodnost vatrogasnih vozila.

2.20. Pregled naselja, kvartova, ulica ili značajnih građevina u kojima nema dovoljno sredstava za gašenje požara

Općinski stožer civilne zaštite općine Vitez ne raspolaže preciznim podacima o broju i stanju aparata za početno gašenje požara u stambenim zgradama i individualnim stambenim objektima, te je teško dati tačan pregled PP sredstava u svakom pojedinačnom objektu.

U cijeloj općini Vitez evidentiran je nedostatak sredstava za gašenje požara, čak i u novoizgrađenim objektima kolektivnog stanovanja gdje su postojali hidranti sa ormarićima i svom pripadajućom opremom, protupožarni aparati, a koji su vremenom devastirani, nisu u funkciji ili ih uopće nema. Kada je riječ o značajnim građevinama i objektima poslovnih subjekata, također je evidentiran nedostatak protupožarne opreme.

2.21. Pregled sistema telefonske i radio - veze upotrebljivih prilikom gašenja požara

U oblasti telekomunikacijskih usluga na području općine Vitez dominantna je kompanija BH Telecom, a pristuni su i drugi operateri (HT Eronet i M-tel).

Prilikom nastanka i gašenja požara na području općine Vitez u upotrebi su mreže svih fiksnih i mobilnih operatera pristunih na području Federacije Bosne i Hercegovine. Uprava za civilnu zaštitu Srednjobosanskog kantona je zadužena za područje Općine Vitez, te je osposobljena Služba za civilnu zaštitu pri općini Vitez.

Važni telefonski brojevi u akcijama gašenja požara na području općine Vitez		
R.br.	Naziv	Broj telefona
1.	Nikica Stipinović – Direktor CZ SBK	+387 30-510- 930
2.	Asim Ribo – pomoćnik načelnika za CZ	+387 30 -718- 226
3.	Policijska postaja Vitez	122 +387 30-715-122 Centrala: +387 30 715- 302
4.	Hitna pomoć Vitez	124 +387 30 711 -664
5.	Dom Zdravlja Vitez	124 +387 30 - 711- 664
6.	HES služba	+387 30 711 - 735
7.	DVD Vitez	+387 30-714- 123
8.	DVD Stari Vitez	+387 30-520- 004
9.	Elektro distribucija - Poslovница Vitez	+387 30-712- 944

Tabela 30.: Važni telefonski brojevi na području općine Vitez

³¹Službene novine Federacije BiH, br. 70/12

2.22. Pregled operativnih centara Civilne zaštite i profesionalne vatrogasne brigade koje se koriste u slučaju dojave nastanka požara

Na području općine Vitez ne postoji Profesionalna vatrogasna postrojba, već djeluju Dobrovoljno vatrogasno društvo Vitez i Dobrovoljno vatrogasno društvo Stari Vitez.

Na području Srednjobosanskog kantona organizovan je Kantonalni operativni centar za civilnu zaštitu sa telefonskom linijom 121, također Služba civilne zaštite općine Vitez ima uspostavljen operativni centar civilne zaštite. Operativni centar SBK služi kao podrška Civilnoj zaštiti, DVD Vitez i DVD Stari Vitez.

Operativno funkcionisanje operativnog centra temelji se na poduzimanju mjera, postupaka i zadataka pri odgovoru na pojave opasnosti i rizika od nastajanja prirodne i druge nesreće.

Prikupljene podatke operativni centar obrađuje i odmah iste dostavlja Službi civilne zaštite i drugim organima vlasti. U fazi spašavanja i otklanjanja posljedica prikupljene i obrađene podatke odmah dostavlja Općinskom stožeru civilne zaštite, koji odlučuje o upotrebi snaga i sredstava.

	Operativni centar	Šef službe	Broj telefona
1.	Kantonalni operativni centar civilne zaštite	Nikica Stipinović	+387 30-510-930
2.	Civilna zaštita općine Vitez	Asim Ribo	+387 30-718-225
3.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Vitez	Boris Bonić	123 +387 30-714-123 +387 63-857-836
4.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Stari Vitez	Muharem Čupina	123 +387 30-520-004

Tabela 31.: Pregled operativnih centara na području općine Vitez

2.23. Pregled broja požara u posljednjih deset godina

U narednoj tabeli dat je pregled broja požara na području općine Vitez u periodu od 2010 - 2016. godine :

R.br.	Mjesto nastanka požara	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.
1.	Stambeni	18	12	10	7	10	28	4
2.	Gospodarski	12	13	9	7	13	16	12
3.	Šumski	12	25	80	10	7	15	14
4.	Ostali	49	52	44	13	14	48	25
5.	Ukupno	91	102	143	37	44	107	55

Tabela 32.: Pregled broja požara na području općine Vitez u periodu 2010.-2016. godine³²

³² DVD Vitez i DVD Stari Vitez, dostavljeni radni materijal- požari

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

R.br.	Uzrok požara	2010.g.	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.
1.	El.instalacije	13	15	6	1	1	3	2
2.	Eksplozije	1	0	0	0	1	0	0
3.	Grom	1	1	0	0	2	2	0
4.	Ljudski faktor	77	87	12	14	7	24	8
5.	Dimnjak	16	12	15	6	9	24	25
6.	Ukupno	108	115	33	21	20	53	35

Tabela 33.: Pregled broja požara prema uzroku na području općine Vitez u periodu 2010.-2016. godine³³

³³ IBID

3. STRUČNA OBRADA PODATAKA

3.1. Stručno mišljenje o makropodjeli na požarne sektore i zone uz ocjenu da li one, u skladu sa propisima osiguravaju spriječavanje širenja požara

Požarni sektori predstavljaju grupu objekata, površinu objekata ili zemljišta za koju se može pretpostaviti da će se proces izgaranja ili tok požara odvijati unutar njegovih granica i da te granice požar neće prelaziti (pod pretpostavkom da u normalnim meteorološkim uvjetima te granice požar neće prelaziti, ili da otežano prelazi). Požarni sektor, obzirom na reljefne karakteristike zemljišta predstavlja i cjelina gdje granicu sektora ne predstavlja prirodna ili umjetna prepreka širenju požara (golet, protivpožarna prosjeka i sl.) već je ista određena pristupom ugroženoj površini, odnosno pozicijom sa koje se može organizirati sprečavanje daljnog širenja požara.

Dakle, granicu požarnog sektora nekog teritorija predstavlja površina na kojoj nema gorive tvari putem koje bi se požar mogao širiti, te su dovoljno udaljene od gorivih tvari susjednih sektora koje se ne mogu upaliti direktnim kontaktom plamena, isijavanjem topline (radijacijom) ili letom ugaraka ili mesta s kojih se može organizovano djelovati protiv širenja vatrene stihije. U naseljenim mjestima takve požarne zapreke čine ulice, trgovi, vodotoci, poljane, zeleni pojasi i sl.

Efekat granice požarnog pojasa zavisi od širine zaštitnog pojasa, visine objekta/šume, rastinja koji se nalazi uz rub granice i količine toplotne energije koja može nastati u požaru kao i brzine i pravca vjetra.

Polazeći od gore navedenog, područje općine Vitez podijeljeno je na 2 požarna sektora. Kao osnov za ovu podjelu su uzete prirodne i antropogene barijere, regionalni i lokalni putevi na prostoru općine Vitez, riječni tokovi i vodene površine.

3.1.1 Požarni sektori na nivou općine Vitez

Požarni sektor I: Požarni sektor I je površinom veći od požarnog sektora II. Na sjeveru i sjeveroistoku doseže do magistralnog puta M 5. Na istoku, jugu i zapadu granicu čini regionalni put R 440.

Požarni sektor II: Požarni sektor II zauzima sjeverni dio općine Vitez. Južnu granicu mu čini magistralni put M5, a sjevernu i istočnu granicu čini regionalni put R 441. Zapadna granica sektora doseže do regionalnog puta R 440.

3.2. Stručno mišljenje o gustoći izgrađenosti unutar jednog požarnog sektora ili zone uz ocjenu o postojećoj fizičkoj strukturi građevina s obzirom na širenje požara

Gustoća izgrađenosti je jako niska u svim požarnim sektorima, te ne predstavlja problem kada je u pitanju intervenisanje vatrogasnih postrojbi. Znatno opasnija situacija sa aspekta gradnje na području općine Vitez je svakako trošna i stara gradnja objekata individualnog stanovanja. S obzirom na zapaljive materijale i veliku vjerovatnoću slabe elektroenergetske izolacije kuće na području općine Vitez kako su ugrožene.

Kao rezime možemo reći da gustoća izgrađenosti objekata po požarnim sektorima u općini Vitez nije velika, te da generalno ne predstavlja problem pri eventualnom gašenju požara.

Opći razvoj tehnike i tehnologije, uvođenje novih procesa vezanih za primjenu zapaljivih i eksplozivnih materija, korištenje novih materijala za izgradnju objekata, novih vrsta goriva, koncentracija materijalnih dobara na maloj površini kao i niz drugih faktora sa sobom nosi i povećanu opasnost od izbijanja požara.

Posebnu opasnost predstavlja mogućnost prenošenja požara sa jednog objekta na drugi i prerastanje pojedinačnih požara u velike i blokovske požare. Povećanu opasnosti od požara u urbanim sredinama doprinosi velika izgrađenost i visoka iskorištenost zemljišta. Procenat izgrađenosti zemljišta predstavlja odnos između površine pod objektima i posmatrane površine - jedinice urbane strukture i u suštini određuje gustoću raspodjele objekata po jedinici urbane strukture. Što se tiče gustoće raspodjele objekata koja se izražava preko procenta izgrađenosti zemljišta, sa gledišta požara, ovaj parametar ne smije preći 25%.

Na osnovu prethodne analiza, daju se sljedeće preporuke i mjere za opravak u cilju minimiziranja rizika od nastanka požara:

- Objekti moraju biti projektovani, izrađeni i opremljeni na takav način da se rizik od nastanka požara svede na najmanju moguću mjeru i da njihova nosiva konstrukcija uslijed požara može održati karakteristike nosivosti propisano vrijeme;
- Svi građevinski proizvodi ugrađeni u građevinu (primjenjeni materijali, instalacije i oprema) moraju biti ispitani u akreditiranim ispitnim laboratorijama i posjedovati certifikat o usklađenosti potvrđen od strane ovlaštenog tijela;
- Redovno vršiti i organizovati čišćenje i održavanje dimnjaka, te pojačati inspekcijski nadzor od nadležnih institucija;
- Redovno održavati gromobransku instalaciju, obavljati propisane redovne pregledе i ispitivanja. Oštećene i neispravne dijelove instalacije zamijeniti novim;
- Označiti vatrogasne puteve i pristupe u skladu sa važećim propisima (Službene Novine FBiH, broj 70/12), a po potrebi preventivno djelovati policijsko - inspekcijskim organima;

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Označiti vatrogasne puteve i pristupe u skladu sa važećim propisima BAS EN standardima, a po potrebi preventivno djelovati policijsko – inspekcijskim organima. U postupku označavanja vatrogasnih puteva angažovati certificiranu instituciju.	6 mjeseci
Svi građevinski proizvodi ugrađeni u građevinu (primjenjeni materijali, instalacije i oprema) moraju biti ispitani u akreditiranim laboratorijama i posjedovati certifikat o usklađenosti potvrđen od strane ovlaštenog tijela.	6 mjeseci
Redovno vršiti i organizovati čišćenje i održavanje dimnjaka, te pojačati inspekcijski nadzor od nadležnih ustanova.	6 mjeseci
Redovno održavati gromobransku instalaciju, obavljati propisane redovne pregledе i ispitivanja. Oštećene i neispravne djelove instalacije zamijeniti novim. Za stručni pregled angažovati ustanovu koja je ovlaštena i certificirana da vrši pregledе gromobranksih i elektroinstalacija.	6 mjeseci
Šumska gazdinstva moraju imati adekvatnu plansko- organizacijsku dokumentaciju (procjenu ugroženosti od požara i plan zaštite od požara, te drugu plansku dokumentaciju o upravljanju šumskim površinama).	6 mjeseci
Šumska gazdinstva trebaju redovno održavati šumske puteve, prosjeke, usjeke i ni u kom slučaju ne dozvoliti da isti budu zakrčeni.	6 mjeseci

Tabela 34.: Mjere za oporavak

3.3. Stručno mišljenje o spratnosti građevina i pristupnosti puteva i površina za eventualne akcije i gašenje požara

Spratnost građevina na području Općine Vitez sa aspekta požarne ugroženosti ne predstavlja veliki rizik, jer su objekti uglavnom niže spratnosti i ne prelaze visinu od 22 metra, što ih svrstava u srednje zahtjevne građevine sa aspekta požarne ugroženosti. Na cijelom području općine Vitez, izuzev u poslovnoj zoni (PC 96), preovladavaju porodične kuće ne veće od tri sprata (P, P+1 i P+2). Prema tome, požarna ugroženost sa aspekta spartnosti je minimalna na većem prostoru općine Vitez.

U poslovnoj zoni - PC 96 izgrađeni su objekti spratnosti Su+P+1, mada postoje i objekti sa spratnošću Su+P+1+2. Najveći objekti na tom dijelu su svakako poslovne hale i skladišne hale u kojima su smješteni tržni centri i druga fizička lica. Ni jedan od objekata ne prelazi 22 metra visine, pa je njihova požarna ugroženost PU2. Pretežno su svi objekti izgrađeni od mješovitog materijala, armiranog betona, čelika, fasadnih panela, lima, stakla i dr. Bitno je napomenuti da su zatvoreni skladišni prostori više ugroženi od požara, pogotovo kada se radi o skladištenju gorivih i eksplozivnih materija. Skladišta su različitih veličina, te se dijele na mala sklašta, srednja i velika. Mala skladišta su površine požarnog sektora do 1.000 m², srednja od 1.001 m² do 3.000 m² i velika skladišta preko 3.000 m².³⁴

Ukupan broj zgrada općine Vitez	Broj zgrada prema broju stanova									
	jedan stan	dva stana	tri stana	četiri stana	5 stanova	sa 6-10 stanova	sa 11-20 stanova	sa 21-30 stanova	sa 31-50 stanova	51+
7.700	6.305	1.252	83	15	2	5	26	5	1	6

³⁴ Član 5, Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija („Službene novine FBiH, br. 23/11)

Tabela 35.: Prikaz broja zgrada na području općine Vitez³⁵

Iz navedene tabele vidljivo je da je na području općine Vitez pretežno niska gradnja stambenih objekata, te da postoji veoma mali broj objekata sa većom spratnosti.

Na području općine Vitez veliki problem predstavlja pristupnost putevima i površinama eventualne evakuacije kao i gašenja požara. Nepropisno parkirana vozila mogu usporiti brze intervencije u slučaju požara.

Općina Vitez u pogledu izgrađenosti i povezanosti naselja, te šumskih i poljoprivrednih površina sa aspekta zaštite od požara nema dobro razvijenu saobraćajnu mrežu ako se uzme u obzir infrastrukturna povezanost, pristupačnost većini naselja, kao šumskih i poljoprivrednih površina.

Karakteristično za općinu Vitez je gustoća naseljenosti, te velika grupacija naseljenih mjesta. Svakako postoje naselja i mjesne zajednice koje su udaljene i nisu pristupačne. Makadamski putevi uveliko otežavaju kretanje vatrogasnih vozila pa se vremenski gledano i produžuje put.

Lokalne ceste međusobno povezuju naselja, ali i veće šumske i poljoprivredne površine koje se zatim nastavljaju na šumske i poljoprivredne ceste. Ove ceste su manjih širina, te ograničavaju potpuni pristup vatrogasnim vozilima. S obzirom na svoju širinu i uređenost magistralne i regionalne ceste, za razliku od lokalnih, onemogućavaju prijenos požara s jedne strane ceste na drugu, osim u slučajevima olujnih i jakih vjetrova.

Šumske i poljoprivredne površine u općini imaju izgrađenu infrastrukturu mrežu šumskih i poljskih puteva, koji su uglavnom neasfaltirani, a u brdskim i planinskim dijelovima, mogu uslijed neodržavanja, pričinjavati problem za prilaz vatrogasnim postrojbi i vozila. Nadležnost nad održavanjem tih puteva je na resornoj službi općine Vitez i poduzeću koje gazduje šumama na području općine Vitez („Šume srednje bosne“ d.o.o. Donji Vakuf), a izvještaj o stanju infrastrukture u svojoj nadležnosti dužni su ažurirati i dostavljati Civilnoj zaštiti općine Vitez najmanje jednom godišnje.

Na državnim autocestama i magistralnim cestama, širina i nosivost je zadovoljavajuća kada se posmatraju posebni uvjeti za prolaz vatrogasnih vozila i tehnikе. Veća mogućnost za širenje požara je u gušće naseljenim područjima te većim šumskim i poljoprivrednim površinama. Na državnim cestama nema ograničenja za vožnju vatrogasnih vozila i tehnikе.

Na osnovu prethodne analize, daju se sljedeće preporuke i mjere za oporavak u cilju minimiziranja rizika od nastanka požara:

- Svaki objekat, namjenjen za boravak većeg broja ljudi treba da ima ispravno postavljenje i riješene komunikacije (horizontale - hodnici, pristupni putevi, podesti i vertikalno - stepenište, rampe i sl.) kao i dovoljan broj izlaza, kako redovnih tako i nužnih, da bi ljudi u slučaju požara ili neke druge opasnosti mogli brzo i nesmetano napustiti objekat;
- Preko inspekcijskih službi požarne puteve uvijek držati prohodnim i čistim tj. voditi strogu kontrolu prohodnosti saobraćaja sa što manjim zadržavanjima. U većim

³⁵ Konačni rezultati popisa stanovništva iz 2013. godine, Federalni zavod za statistiku

kompleksima pravnih osoba stalno držati prohodne vatrogasne pristupe i puteve evakuacije;

- Kod objekata kolektivnog stanovanja unaprijediti stanje unutrašnje hidrantske mreže i dati jasne nadležnosti i odgovornosti za održavanje sistema hidrantske mreže, protivpožarnih aparata, dimnjačkih i ventilacionih kanala;
- Pri postavljanju sistema za gašenje požara treba voditi računa o stanju vodoopskrbe. Neadekvatna opskrba sa neredovnim pritiskom predstavlja visoko - rizični faktor i povećava šanse za širenje požara, a time i povećava njegovu razornost. U slučajevma kada se utvrdi da je vodoopskrba neadekvatna potrebno je naći alternativne izvore ili instalirati akumulacione rezervoare za opskrbu sistema za zaštitu od požara;
- Unutrašnja hidrantska mreža mora biti pod stalnim pritiskom vode, tako da na najvišem spratu objekta najniži pritisak na mlaznici iznosi 2,5 bari pri protoku vode minimalno 5 l/s;
- Označiti vatrogasne puteve i pristupe u skladu sa važećim propisima (Službene Novine FBiH, broj 70/12), a po potrebi preventivno djelovati policijsko - inspekcijskim organima;
- Putne komunikacije na granicama požarnih sektora redovno održavati i držati urednim, uklanjati rastinje i druge lahko gorive materijale, na način da se uslijed izbjijanja požara ne može prenijeti sa jednog na drugi požarni sektor.
- Izraditi plan za izgradnju puteva koji će omogućiti pristup vatrogasnim vozilima u naseljima gdje je to sada nije moguće i što prije ga realizovati.

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Preko inspekcijskih službi požarne puteve uvijek držati prohodnim i čistim tj. voditi strogu kontrolu prohodnosti saobraćaja sa što manjim zadržavanjem. U većim kompleksima pravnih osoba stalno držati prohodne vatrogasne pristupe i puteve evakuacije;	6 mjeseci
Kod objekata kolektivnog stanovanja unaprijediti stanje unutrašnje hidrantske mreže i dati jasne nadležnosti i odgovornosti za održavanje sistema hidrantske mreže, protivpožarnih aparata, dimnjačkih i ventilacionih kanala. Za održavanje sistema hidrantske mreže, aparata, dimnjaka i ventilacionih kanala odrediti osobu i pravno lice koje posjeduje kapacitet da obavlja navedene poslove i da za obavljanje istih posjeduje rješenje nadležne institucije za obavljanje tih poslova.	6 mjeseci

Tabela 36.: Mjere za oporavak

3.4. Stručno mišljenje o starosti građevina i potencijalne opasnosti za izazivanje požara

Kada posmatramo gradnju na prostoru Općine Vitez evidentno je da je jednak omjer poslovnih jedinica i objekata za individualno stanovanje. Starost građevina je mješovita, preciznije neki objekti su izgrađeni u prijeratnom periodu, dok su drugi građeni ili obnovljeni u poslijeratnom periodu, to jestiza 1995. godine. Naselja sa najvećim brojem stanovnika u općini Vitez, a samim tim i najvećim brojem individualnih objekata su Vitez, Krušćica, Bila, Divjak, Zabilje, Ahmići.

U svim naseljenim mjestima općine Vitez preovladava tip individualne izgradnje, samostalnih slobodnostojećih kuća, spratnosti P, P+1 i P+2. U svakom naselju postoji određeni prostor (raskrsnica puteva i slično) gdje se može organizovati evakuacija stanovnika.

Dio građevina u vlasništvu fizičkih lica građene su prije 50 - 100 godina, pa se iste mogu svrstati u kategoriju dotrajalih. Ove građevine rađene su u periodu kada su krovne konstrukcije izrađivane od tesane drvene građe, a električne instalacije rađene tako da preopterećenjem mogu izazvati požar. Većina građevina ne posjeduje stabilne sisteme za dojavu požara. Potrebno je povećati brigu o održavanju građevina i provođenju preventivnih mjera zaštite od požara. Pojedine građevine su zatvorene ili napuštene, prepuštene propadanju.

Pored navedenih objekata individualne gradnje, poslovna zona 96 je relativno novije gradnje. Te kao takva spada u grupu manjih rizika od požara iako se u njenom domenu nalaze skladišta. U proteklih 10 godina izgrađen je veliki broj poslovnih objekata, te nekoliko hotela.

Pod pretpostavkom da su noviji objekti izgrađeni u skladu sa zakonskim okvirima vezanim za zaštitu od požara. Potrebno je pažnju skrenuti na veći dio objekata koji nisu potpuno renovirani u poslijeratnom periodu. U vezi sa tim, električne instalacije nisu u potpunosti dobro izvedene, dotrajale su, pa je opasnost od požara povećana.

Na temelju prethodne analize, daju se sljedeće preporuke u cilju minimiziranja rizika od nastanka požara:

- Napraviti analizu starosti građevina te definisati posebno ugrožene objekte i zone;
- Za objekte koji su napušteni, propali ili devastirani predvidjeti mjere sanacije ili uklanjanja;
- Kod objekata gdje boravi veći broj ljudi unaprijediti stanje unutarnje hidrantske mreže i dati jasne nadležnosti i odgovornosti za održavanje sistema hidrantske mreže, protupožarnih aparata, dimnih i ventilacionih kanala;
- Kod izgradnje novih objekata osigurati sve neophodne, legislativom iz ove oblasti propisane, pasivne i aktivne mjere zaštite od požara, kao i ugradnju građevinskih proizvoda i opreme sa dokazom kvaliteta u požarnim okolnostima od strane akreditovane laboratorije;
- Preko inspekcijskih službi insistirati da se u svim objektima bez obzira na starost i namjenu sprovedu preventivne mjere protupožarne zaštite, posebno u objektima gdje boravi veći broj ljudi.

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Nadležne općinske službe (Služba za inspekcijske poslove i Služba za urbanizam) trebaju napraviti analizu starosti građevina, te definisati posebno ugrožene objekte i zone, a za sve objekte koji su narušeni, propali i devastirani predviđeti mјere sanacije ili uklanjanja.	6 mjeseci
Prilikom izgradnje novih objekata predviđjeti prostorne i tehničke mјere zaštite od požara, odnosno mјere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja. Prilikom gradnje objekata kako je Zakonom o zaštiti od požara i podzakonskim aktom iz oblasti ZOP-a, a prije izdavanja upotrebne dozvole zahtjevati izradu i dostavu Elaborata zaštite od požara i požarne saglasnosti na projektnu dokumentaciju. Elaborat zaštite od požara i prozupožarnu saglasnost može izdati ovlaštena institucija.	6 mjeseci
Pri projektovanju i gradnji građevina i ugradnji priključaka, opreme, uređaja i postrojenja, kako i njihovoj proizvodnji moraju se predviđjeti i primijeniti mјere zaštite od požara koje će omogućiti smanjenje mogućnosti nastanka požara, pravovremeno otkrivanje i obavještavanje o požaru, efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara, ograničavanje širenja vatre i dima, efikasno gašenje požara i osigurati pristup interventnim vozilima. Voditi računa da ugrađeni priključci budu ugrađeni od certifikovanih i ovlaštenih institucija.	6 mjeseci

Tabela 37.: Mjere za oporavak

3.5. Stručno mišljenje o stanju provedenosti mјera zaštite od požara u industrijskim zonama i ugrožavanju građevina izvan industrijskih zona

U tehnologiji prerade drveta opasnosti od nastanka požara i eksplozije proističu iz gorivih osobina drveta, eksplozivnih osobina drvene prašine i iz same tehnologije obrade drveta pri kojoj se ostvaruju uvjeti za nastanak požara i eksplozije (zagrijavanje i stvaranje prašine prigodom mehaničke obrade, lakiranje).

Širenje požara u industrijskim zonama na susjedne građevine ima malu vjerovatnoću, jer između pojedinih građevina postoje odgovarajuće požarne prepreke i dovoljno prostora za lokaliziranje požara.

Uzroci požara kod privrednih subjekata mogu biti manjak zaštitnih uređaja i opreme, ali najčešće, uzorci su tehnički nedostatci i nepridržavanje propisanih tehničkih i organizacijskih mјera zaštite od požara. Izvori opasnosti za nastanak i širenje požara mogu biti:

- Nedostatak ventilacije u radioničkim prostorijama;
- Nataložena prašina na sredstvima za rad;
- Nataložena prašina u elektro - ormarima, razvodnim kutijama, uređajima, a koji nisu izvedeni u skladu s PP zaštitom;
- Neispravna električna instalacija i/ili predimenzionirani sklopovi sigurnosti;
- Korištenje otvorenog plamena i topline, u prostorima proizvodnog pogona i skladišta (zavarivanje, lemljenje i brušenje metala u blizini zapaljivih tvari);

- Neredovito održavanje mašina, sustava i uređaja te njihovih elektro-motora, ventilatora i sl;
- Samozagrijavanje i samozapaljenje masnih krpa natopljenih otapalima ili uljima koja se koriste za čišćenje strojeva, ako se nekontrolirano odbacuju;
- Nepridržavanje pravila i postupaka zaštite od požara u eksplozijski opasnim prostorima.

Napraviti analizu stanja i procjenu rizika od požara kod industrijskih objekata (gdje to nije urađeno) uzimajući u obzir njihove tehnološke procese;

- Kod izgradnje novih industrijskih objekata, kako u fazi dobijanja odobrenja za građenje, tako i u fazi izgradnje objekta osigurati sve neophodno legislativom iz ove oblasti propisane pasivne i aktivne mjere zaštite od požara, kao i ugradnju građevinskih proizvoda i opreme sa dokazom kvaliteta u požarnim okolnostima od strane akreditirane laboratorije;
- U industrijskim postrojenjima je neophodno imati razrađene procedure u radnom procesu sa zapaljivim i eksplozivnim materijama i način na koji se one skladiše;
- Svako postrojenje treba imati napisane mjere opreza prigodom rukovanja s određenim supstancama sukladno propisima, te samim tim imati educirano osoblje i dobar nadzor nad proizvodnjom;
- Neophodno je poduzimati komplet preventivnih mjer zaštite, a ukoliko iste nisu dovoljne, moraju se poduzeti mjerne sankcije. Preventivne mjeru zaštite moraju biti ugrađene u svaku fazu tehnološkog procesa;
- Instalirati uređaje za automatsko gašenje požara gdje god je to moguće;
- Na razini općine formirati profesionalnu vatrogasnu postrojbu sa odgovarajućim brojem vatrogasaca i opremiti je potrebnim MTS-a;

U industrijskoj zoni, odnosno u građevinama za proizvodnju i preradu, provođenje mjeru zaštite od požara je na zadovoljavajućoj razini.

Za slučaj gašenja požara, pravne osobe u skladu sa propisima i potrebama, uglavnom imaju potrebnu opremu za početno gašenje požara, te izgrađenu vanjsku i unutarnju hidrantsku mrežu spojenu na gradski vodovod. Međutim, u slučaju nastanka požara širih razmjera, za čiju lokalizaciju bi trebalo angažovati znatna materijalno - tehnička sredstva može predstavljati veliki problem zbog nedovoljnog broja profesionalnih vatrogasaca i adekvatne opreme za gašenje požara.

U slučaju nastajanja požara u građevinama i prostorima u industrijskim zonama, veoma mala je vjerovatnoća za širenje požara na susjedne građevine, jer između pojedinih građevina postoje odgovarajuće požarne prepreke u vidu magistralnih i lokalnih putova, a također ima i dovoljno prostora za lokaliziranje požara.

Na temelju navedenog, može se konstatirati da je u slučaju nastanka požara, znatno smanjena mogućnost ugrožavanja građevina izvan industrijskih zona. Pregled tehnoloških mesta u pogledu vjerojatnosti za nastajanje i širenje požara i opasnosti svode se na najmanju moguću razinu pridržavanjem uputa za rad na siguran način, a instalacije i postrojenja, strojevi i uređaji koriste se u granicama nazivnih vrijednosti, te se isti redovito održavaju.

Rezime: imajući u vidu trenuto stanje provedenosti mjera zaštite od požara u industrijskoj zoni i ugrožavanju građevina izvan industrijskih zona na području općine Vitez, s obzirom na prirodu poslova koji se obavljaju u objektima, evidentan je umjereni stupanj rizika nastanka požara unutar ili izvan istih. Odnos rizika, uzroka i posljedica je usko povezan. U tom pogledu rizik predstavlja širenje požara i eksplozija u industrijskim postrojenjima, antropološko djelovanje i nemogućnost blagovremene intervencije. Ovi rizici su najčešće uzrokovani upotrebot necertificirane opreme za zaštitu od požara, slabim održavanjem postrojenja, nepridržavanjem propisanih normi i procedura i nepostojanje dovoljnog broja vatrogasaca i materijalno – tehničkih sredstava. Shodno navedenom odnosu rizik - uzrok evidentne su i posljedice istog, a koje se mogu odnositi na: nekontrolirano širenje požara, stradanja ljudi i materijalnih dobara, povećanje rizika od eksplozije i zagađenje okoliša.

3.6. Stručno mišljenje o stanju provodivosti mjera zaštite od požara za građevine istih namjena na određenim područjima

Na arhitektonske objekte, gdje se okuplja i boravi veći broj lica i mogućnost za nastajanja požara u njima, kao i za širenje požara na susjedne objekte, od velikog uticaja i značaja su kako preduzete urbanističke i druge mjere van samog objekta, tako i preduzetne mjere unutar samog objekta, vrste primjenjenih građevinskih materijala, kao i instalacije u samim objektima.

Izgradnjom različitih arhitektonskih objekata, javnih, poslovnih, stambenih, obrazovnih, zdravstvenih i objekata kombinovane namjene, rješila su se pitanja smještaja institucija, preduzeća, trgovine, stanovanja, kao i drugih funkcija javnog i privatnog života.

Razmatrajući situaciju u samim objektima, a pogotovo kod objekata starijeg datuma građenja, može se konstatovati da su ugrađeni materijali koji imaju manju otpornost na požar. To se odnosi, kako na materijale zidova, sklopova stropnih konstrukcija, tako i na vrata i na druge elemente koji relativno lako omogućuju prenos požara iz jednog požarnog sektora u drugi.

Kod električnih instalacija u objektima, kao jednog od najčešćih uzroka je također značajan faktor starosti građevine i same instalacije. Starija instalacija je pozornija, ima slabija izolaciona svojstva, te je upitno da li je instalacija adekvatno dimenzionirana shodno savremenim potrebama svih priključenih trošila u objektu ili je napravljena prije 30 i više godina, prema tadašnjim potrebama.

Kod starijih objekata, na već spomenuti nedostatak nadovezuje se i problem dimovodnih kanala. Dimovodni kanali starijih objekta pretežno su zidani od pune opeke, a objekti su građeni bez projektne dokumentacije, te su se dimovodni kanali izvodili „proizvoljno“ ili po želji vlasnika odnosno korisnika. Ako su dimovodni kanali pod dimenzionirani u odnosu na potrebe priključenog trošila, može doći do taloženja nesagorenih čestica na pregrijane stijenke dimnjaka, što direktno utiče na povećanu vjerojatnost zapaljenja dimnjaka ukoliko se dimnjak ne održava i ne čisti redovno. Nekada je slučaj da stariji dimnjaci imaju u stjenke ugrađene stropne ili krovne grede, kao mjesta njihovog statičkog oslanjanja, koje će se evidentno zapaliti u slučaju da se dimnjak ne održava.

Individualni stambeni objekti starije gradnje ne posjeduju propisanu opremu za gašenje početnih požara (nedostaju PP aparati, nekompletni ili neispravni hidrantski ormari, nedovoljan pritisak vode itd.). Objekti koji su novije gradnje, građeni su od čvrstih i vatrootpornih materijala što smanjuje požarnu ugroženost. I kod ovih objekata stanje protivpožarne zaštite je nezadovoljavajuće, jer ne posjeduju svu neophodnu opremu za gašenje požara.

Opasnost od nastajanja požara u arhitektonskim objektima gdje se okuplja veći broj osoba proizilazi iz slijedećih činjenica:

- Starost građevina,
- Stare i neispravne električne instalacije i uređaji (pregrijavanje, iskrenje),
- Neispravni dimnjaci, dimovodni kanali, ložišta,
- Nekontrolisana i bespravna gradnja (bespravna dogradnja postojećih građevina ili izgradnja pomoćnih objekata), što olakšava prenos požara sa objekta na objekat,
- Radovi u građevinama uz upotrebu otvorenog plamena, zavarivanje, rezanje, brušenje i druge vrste radova (bez poduzetih protupožarnih mjera),
- Skladištenje zapaljivih tekućina i plinova na nepropisan načina i u količinama većim od dozvoljenih,
- Gomilanje robe u skladištima, odlaganje i skladištenje robe na transportnim, vatrogasnim i evakuacionim putevima, prolazima i prilazima,
- Neodgovorno ponašanje korisnika prostora i uposlenih (pušenje, unošenje otvorenog plamena, paljenje svjeća, korštenje kuhalja i grijnih tijela).

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Napraviti analizu stanja i procjenu ugroženosti od požara kod objekata javne namjene uz osiguranje i poboljšanje adekvatnih pasivnih mjera zaštite od požara i naknadnu ugradnju aktivnih mjera zaštite od požara.	6 mjeseci
Preko inspekcijskih službi insistirati da se u svim objektima bez obzira na starost gradnje i namjenu sprovode preventivne mjere protupožarne zaštite, a posebice u osnovnim i srednjim školama	kontinuirano
Preko inspekcijskih službi insistirati da se u svim objektima bez obzira na starost gradnje i namjenu sprovode preventivne mjere protupožarne zaštite i u drugim javnim ustanovama	6 mjeseci
Kod postojećih objekata individualnog stanovanje redovito vršiti i organizirati čišćenje i održavanje dimnjaka u saradnji sa mjesnim zajednicama, po potrebi osnovati dimnjačarsku službu.	6 mjeseci

Tabela 38.: Prijedlog mjera za oporavak

3.16. Stručno mišljenje o izvorištima vode i hidrantskoj instalaciji za gašenje požara

U poglavlju 2. tačka 2.14. i 2.15. opisana su i navedena izvorišta vode i hidrantska mreža na području općine Vitez. Javno Komunalno preduzeće „Vitkom“ d.o.o. vrši opskrbu vodom na području općine Vitez.

Gradski vodovodni sistem u općini Vitez napaja se iz dva izvora i to:

Izvođište	Kremenik	Kruščica
Maksimalni kapacitet (lit./sec)	250	520 (120 lit. Općina Vitez, ostatak Općina Zenica)
Raspoloživa količina vode (lit./sec) u 2015. - trenutna potrošnja	48	108
Područje koje se snabdijeva vodom	Krčevine, Jardol, Sadovače, Zabilje, Križančovo selo, Bila, Mali Mošunj, Grgino polje i bolnica Nova Bila u općini Travnik	Ostali gradski vodovod osim naselja: Bukve, Ljubić, Tolovići, Lupac, Vraniska, Gornji Ahmići, Gornji Nadioci, Gornja Večeriska, Zaselje, Dotline kuće

Tabela 39: Izvori pitke vode napodručju općine Vitez³⁶

Izvođište vode za piće Kremenik je podzemno vrelo. Osposobljena su dva bunara sa maksimalnim kapacitetom do 250 litara u sekundi (koristi se do 48 litara u sekundi). U toku perioda nepovoljnih hidroloških prilika sa izvođišta Kremenik se u sistem Kruščice upumpava do 25 litara u sekundi novoizgrađenim cjevovodom. Ukupno je na sistem Kremenik priključeno 1.650 domaćinstava i 105 pravnih subjekata.

Voda na izvođištu Kruščica zahvata se sa četiri izvora, te se magistralnim cjevovodom transportuje do glavne kapitaže. Od glavne kapitaže voda se transportuje magistralnim cjevovodom promjera 700 mm do razdjelne stanice na Sofi.

Pri smanjenoj izdašnosti izvođišta 23% količine vode od raspoloživih količina pripada Vitezu, a 77% od raspoloživih količina pripada potrošačima sa općine Zenica. U normalnim hidrološkim uvjetima za potrošače koji se vodom snabdijevaju sa izvođišta Kruščica potrebno je cca. 100 lit./sec.

Od račve na "Sofi" voda se cjevovodom promjera 250 mm transportuje do rezervoara Gradina. Prije samog ulaza u rezervoar Gradina napravljen je priključak sa kojeg se vodom snabdijevaju stanovnici u naseljima: Bobaši, dijelovi Kruščice, Gačice, Gornja i Donja Večeriska i Mali Mošunj.

Ukupno je evidentirano 190 lokalnih vodovoda, a od tog broja evidentirano je 37 vodovoda sa samo jednim učesnikom. Najveći broj učesnika zabilježen je na vodovodu u naselju Preočica na kojem je evidentirano 90 korisnika vode. Količine zahvaćene vode sa lokalnih vodovoda je veoma teško utvrditi iz razloga što su lokalni vodovodi građeni bez odgovarajuće dokumentacije i potrebnih elaborata o izdašnosti izvođišta.

Naselja koja imaju vodovodnu mrežu imaju i vanjsku hidrantsku mrežu.

U cilju poboljšanja funkcionalnosti hidrantske mreže i prevencije početnog gašenja i širenja požara preporučuje se:

- Izrada hidrantske mreže na prostorima gdje još ne postoji;
- nakon izgradnje hidrantske mreže obilježiti sve hidrante propisanim oznakama;

³⁶ Službeni glasnik općine Vitez 1/16, 12 veljače, str br. 3.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

- izraditi grafički pregled hidranata na terenu, tj. mapu hidrantske mreže;
- cisterne i spremnike po naseljenim mjestima redovito čistiti, puniti vodom i u slučaju nužde koristiti kao izvore za snabdijevanje vatrogasnom vodom;
- urediti crpilišta na obali akumulacija vode i izvorišta, gdje je to moguće.

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Neophodno je izraditi strategiju razvoja i obnove hidrantske mreže na području općine Vitez. U akciju uključiti sve nivoe vlasti i nadležne institucije. Kontinuirano raditi na podizanju svijesti stanovništva o važnosti protupožarne zaštite i hidrantske mreže.	12 mjeseci
Neophodno je izraditi hidrantsku mrežu na prostorima ili u naseljima gdje ona još ne postoji, a postojeće hidrante koji ne udovoljavaju propisima i pravilima tehničke prakse, odnosno važećeg Pravilnika o tehničkim normativima za spoljnu i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara ("Sl.novine FBiH", br. 87/11), sanirati i dovesti u upotrebljivo stanje, te sve hidrante obilježiti propisanim oznakama. Ukoliko je to potrebno za izvođenje, održavanje, i ispitivanje hidrantske mreže angažovati ovlaštenu instituciju.	60 mjeseci
Nadležno JKP "Vitkom" d.o.o. zadužiti da samostalno ili u saradnji sa ovlaštenim institucijama i službama izradi ažurnu kartu funkcionalne hidrantske mreže na području općine i dostavi je vatrogasnim postrojbama.	6 mjeseci
Redovno ispitivati kvalitetu vode u vodozahvatima i crpilištima.	-

Tabela 40.: Prijedlog mjera za oporavak

3.8. Stručno mišljenje o izvedbenim distributivnim mrežama energenata

Na području općine Vitez najzastupljenija je elektroenergetska mreža, dok gasna i toplovodna mreža nisu razvijene.

Glavni distributeri energije na teritoriji općine su javna preduzeća "Elektroprivreda BiH" i "Elektroprivreda HZHB d.o.o. Mostar.

Distribucijska mreža područja općine Vitez, sadrži objekte 10(20) kV i 0,4 kV naponskom nivou i to:

- Trafostnice 10(20)/0,4 kV
- Transformatore 10(20) kV,
- Dalekovode 10(20) kV,
- Niskonaponsku mrežu i
- Javnu rasvjetu.

U narednoj tabeli dat je pregled mHE koja je priključena na distributivnu mrežu i mHE koja je u fazi izgradnje:

investitor	Općina lokacije mHE	Instalisana snaga (mw)	Planirana godišnja proizvodnja (mwh)
MHE V-1 d.o.o. Vitez	Općina Vitez	1,21	5.200
Podnositac zahtjeva	Općina lokacije mHE	Nazivna snaga(mw)	Planirana godišnja proizvodnja (mwh)
G-TANK d.o.o. Vitez mHE u fazi izgradnje	Općina Vitez	0,98	5.560

Tabela 41.: Pregled MHE u općini Vitez³⁷

3.8.1.Elektrouergetska mreža

Izvori opasnosti na elektroenergetskim postrojenjima mogu biti:

- nemar
- neispravnost dalekovoda
- neispravnost transformatora
- neispravnost visokonaponskih uređaja
- neispravnost elektromotora i kompresorskih uređaja
- neispravnost akumulatorskih postrojenja
- prirodne i druge nesreće (grom, vjetar, zemljotres,)
- sabotaža

Požari mogu nastati na rastinju oko trasa dalekovoda uslijed iskrenja kao posljedica kratkog spoja, preopterećenja na električnoj mreži i prekida ili kvarova na vodićima. Dalekovodi mogu izazvati požare na rastinju na trasama gdje dalekovodi prolaze.

Transformatori su osjetljivi na požar zbog velike količine ulja. Uzroci zapaljenja su proboj izolatora, neispravno postavljena zaštita ili neredovno održavanje i kontrola. Količina ulja u transformatoru ovisi o snazi i vrsti transformatora.

Pored ovih, u postrojenju postoji još mnogo uzročnika nastanka požara. To su elektromotori, kompresorsko postrojenje, puštanje u rad akumulatora. Ljudski faktor, u postrojenju je uvijek potencijalni izazivač kvarova praćenih požarom, ukoliko se ne pridržava pogonskih uputa i upozorenja, te nepravilno rukuje postrojenjem.

Posebne opasnosti mogu nastati prilikom većih i dužih poslova remonta, godišnjih pregleda uređaja i dr.

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Redovno ispitivati i mjeriti impedansu uzemljenja prenosnih i distributivnih mreža, kao i elektroenergetskih postrojenja, prema „ Pravilniku o električnim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona 1-400 kV“ (sl. List SFRJ br. 65/88).	6 mjeseci
Redovno ispitivati sve zaštite u elektroenergetskim postrojenjima i na mreži prema navedenom Pravilniku.	6 mjeseci
Permanentna sječa šuma i otklanjanje rastinja ispod i oko prenosnih i distributivnih mreža prema navedenom Pravilniku i internim propisima elektroistributivnih poduzeća.	6 mjeseci
U svim transformatorskim stanicama koje sadrže uljne transformatore osigurati kvalitetnu ventilaciju prostora, kao i u akumulatorskim stanicama	6 mjeseci

³⁷ Izmjene i dopune prostornog plana SBK 2005-2025.godine

<p>Svi objekti koji su priključeni na niskonaponsku mrežu moraju biti zaštićeni osiguračima-sklopkama-rastavljačima, prema članu 20 Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu (Sl. novine FbRH br 64/09), a koji zadovoljavaju uslove propisane normom BAS EN 60947-3 koji se odnose na vatrootpornost tih elemenata.</p> <p>Obavezna primjena ovog standarda prema Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastvu je od listopada 2012. godine.</p>	<p>6 mjeseci</p>
---	------------------

Tabela 42.: Mjere za oporavak

3.9. Stručno mišljenje o stanju provedenih mjera zaštite od požara na šumskim površinama i poljoprivrednim površinama

Svaka šuma i šumska površina na kojoj se nalazi gorivi materijal ugrožena je od požara. Bogatstvo raznovrsne vegetacije, a samim tim i tipova gorivog materijala koji se nalazi u šumi, stvara uvjete da različiti tipovi šuma budu različito ugroženi od požara, što ovisi i od uređenosti šuma.

Osim toga, na stepen ugroženosti šuma od požara utiču i mnogi drugi stalni i manje ili više promjenjivi faktori, kao što su: antropogeni faktori, klimatologija, tip podloge, vegetacijski pokrov, itd. Stepen opasnosti od požara šuma se povećava u kompleksima gdje se čovjek, kao najčešći uzročnik zadržava. Šumski požari u periodu od februara do maja nastaju najčešće nepažnjom poljoprivrednika i građana koji spaljuju otpatke i korove.

Šumski fond općine Vitez sastoji se od državnih i privatnih šuma. Državnim šumama na području općine gazduje poduzeće „Šume srednje Bosne“ d.o.o. Donji Vakuf.

Sa aspekta ugroženosti od požara šumske površine na području općine Vitez imaju srednji i visok stepen ugroženosti. U tom pogledu nisko rastinje ima visok stepen ugroženosti od požara, dok srednji stepen ugroženosti imaju visoke šume.

Pregledom broja požara na području općine Vitez u periodu od 2010.- 2016. godine može se utvrditi da je znatan broj požara bio na otvorenom prostoru (šume). Najveći broj požara na šumama zabilježen je 2012. godine i iznosio je 80.

Kada je riječ o požarima na poljoprivrednim površinama pristup do dijelova na kojima je nastao požar omogućen je zemljanim poljskim putevima ukoliko se poljoprivredne površine ne nalaze uz cestovnu prometnicu, pa je intervencija moguća i sa prometnice. Vatrogasna se vozila mogu kretati zemljanim poljskim putevima samo kada je put suh jer raskvašeni put ne može prihvatiti opterećenje vatrogasnih vozila.

Od ostalih mogućnosti ugrožavanja glavnu opasnost predstavlja nekontrolirano spaljivanje korova radi pripreme zemljišta za obradu.

U vrijeme neposredno pred žetvu i tijekom same žetve žitarica krajem mjeseca juna do polovine jula treba se organizirati osmatračko - dojavna služba od strane korisnika poljoprivrednih površina zasijanih poljoprivrednih kultura.

PREPORUKE:

- Veća kontrola nad šumskim površinama, radi spriječavanja negativnog antropogenog utjecaja na šumske ekosisteme; veća kontrola izletišta te sprječavanje nakupljanja otpada i redovono uklanjanje istog; redovan obilazak, krčenje i čišćenje šumskih

putova čime se omogućava nesmetan prolazak vatrogasnih vozila u slučaju nastanka šumskih požara;

- Organizovanje osmatračko - dojavne službe, izrada i održavanje protupožarnih prosjeka i putova, osiguranje opreme i sredstava za gašenje šumskih požara, te druge mjere zaštite od požara na otvorenom prostoru;
- Prigodom akcija čišćenja šumskih površina obratiti pažnju na primjenjivanje mjera zaštite od šumskih požara;
- Održavanje šuma (čišćenje od osušenog raslinja) a parkove, izletišta, šumske i druge prirodne blagodati označiti sa upozoravajućim znacima o zabrani loženja vatre;
- Pravljenje šumskih usjeka, preventivno postavljanje znakova opasnosti od požara, znakova zabrane vršenja određenih radnji (loženje vatre, bacanje opuška);
- Požarno- preventivne mjere na poljoprivrednim površinama provode se u vrijeme žetve, vršidbe i transportovanja uroda. Do požara može doći uslijed neispravnosti na mehanizaciji kojom se obavljaju poljoprivredni radovi i nepažnjom čovjeka, te se preventivne mjere trebaju poduzeti u tom smjeru;
- Ako su požarom zahvaćene šumske – poljoprivredne površine provesti mjere čišćenja i uređenja tih površina, odnosno organizovati sjetu i sadnju, tamo gdje je požar uništio usjeve, sadnice i stabla, te provesti i druge neophodne mjere zaštite i spašavanja;
- Preporučuje se izrada i ažuriranje plansko - regulacione dokumentacije, te uvođenje adekvatnih sankcionih mera za počinioce podmetnutih požara.

3.10. Stručno mišljenje o uzrocima nastajanja i širenja požara na već evidentiranim požarima tijekom posljednjih 10 godina

Na osnovu pregleda broja požara na području općine Vitez u periodu od 2010 - 2016. godine može se utvrditi da je znatan broj požara lokalizovan na šumama. Najveći broj požara na šumama zabilježen je 2011. i 2012. godine.

Pri analizi dosadašnjih podataka na području općine Vitez (period 2010 - 2016. godine), najčešći uzroci požara su:

- Čovjek, odnosno njegovo neznanje, nemarnost, nepozornost, neopreznost;
- U poslovnim, stambenim i pomoćnim objektima uzroci su tehnička neispravnost (stare, neodržavane, oštećene i nestručno izvedene električne instalacije) i tehnički i organizacioni nedostaci (za poslovne i javne objekte), na području općine Vitez broj požara na objektima je bio minimalan
- Namjerne paljevine i podmetanje požara.

Opasnost od nastajanja i širenja požara proizilazi iz sljedećih činjenica:

- Nepridržavanje uputstava OSCZ o zabrani loženja vatre u šumama i njihovoj blizini u vrijeme proljetnih, ljetnih i jesenskih mjeseci;
- Nepridržavanja normi ponašanja koja važe za šumska izletišta;
- Neopremljenost objekata za individualno i kolektivno stanovanje potrebnim PP sredstvima i opremom;
- Dotrajalost kućnih elektroinstalacija i drugih uređaja;

- Neredovito održavanje i servisiranje opreme i uređaja u ličnoj i kolektivnoj upotrebi;
- Nepozornost ili namjerno podmetanje požara.

U cilju minimiziranja rizika za nastanak bilo koje vrste požara daju se sljedeće preporuke:

- U vrijeme proljetnih i jesenskih radova intenzivirati obavještavanje javnosti putem elektronskih i printanih medija o zabrani loženja vatre u šumama ili njihovoj neposrednoj blizini;
- U većim privrednim i neprivrednim društvima oformiti poduzetne postrojbe ili osmatračke službe i u skladu sa programima i planovima obučavati djelatnike i druge osobe za gašenje početnih požara i iste uvezati sa Općinskim operativnim centrom;
- U vrijeme turističke sezone u ljetnim mjesecima razmotriti mogućnost postavljanja redara na šumskim izletištima koji bi prvenstveno imali zadatak da paze na neodgovorno ponašanje izletnika u pogledu korištenja vatre i otvorenog plamena na nedozvoljenim mjestima;
- Putem inspekcijskih organa insistirati na opremanju individualnih i objekata kolektivnog stanovanja sa sredstvima i opremom PP zaštite.
- U saradnji sa kućnim savjetima, mjesnim zajednicama i školama organizovati seminare i predavanja o važnosti PP zaštite i uputstava nadležnih organa po ovom pitanju;
- Uzrok svakog požara nadležni organi treba da ispitaju i utvrde, a svako namjerno podmetanje sankcionisu u skladu sa zakonom.

3.11. Stručno mišljenje o broju profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih postrojbi

Uvidom u stanje organizovanosti protupožarne zaštite na području općine Vitez i broju vatrogasnih postrojbi, a prema prikupljenim podacima, došlo se do zaključka da je zaštita od požara na teritoriji općine Vitez organizirana tako da sve poslove protupožarne zaštite obavlja Dobrovoljno Vatrogasno Društvo Vitez i Dobrovoljno Vatrogasno Društvo Stari Vitez.

Preporuka CFPA za zemlje članice Europske Unije, te za ostale koje optimiziraju svoje standarde sa evropskim je 1 vatrogasac / 1000 stanovnika.

Kako općina Vitez prema posljednjem popisu iz 2018. godine ima 25.859 stanovnika, prema ovom proračunu ukupan broj vatrogasaca koji bi bio potreban za ovaj broj stanovnika je 26.

Međutim za općinu Vitez iako pripada u manje općine po broju stanovnika, moraju se uzeti u obzir velike šumske površine, te izletišta koja utiču na veću mogućnost pojave požara.

Na bazi ovih činjenica može se konstatirati sljedeće:

- Općina Vitez ima vatrogasnu zaštitu na kompletnom području, ali je ista nedovoljna;

- Postojeće DVD sa svojim ljudstvom i opremom nisu dovoljna da adekvatno zaštite kompletno područje općine Vitez;
- Uzimajući u obzir materijalna sredstva koja posjeduje DVD i njihovo stanje, ide se u prilog tvrdnji o nedovoljnoj vatrogasnoj zaštiti;

U cilju prevazilaženja postojećeg stanja daju se sljedeće preporuke:

- Osigurati finansijska sredstva na razini općine Vitez i formirati profesionalnu vatrogasnu postrojbu ili uspostaviti dvije ispostave Profesionalne vatrogasnog postrojbe Srednjobosanskog kantona.
- Opremiti Dobrovoljno društvo potrebnim MTS-a.

3.11.1. Proračun potrebnog broja vatrogasaca za gašenje požara

A. POŽAR NA OTVORENOM

Broj potrebnih vatrogasaca – N_v izračunava se prema kriteriju jedan vatrogasac na svakih 15 metara požarnog fronta uz moguć pristup tehnike i dovoljnu količinu sredstava za gašenje. Ulazne veličine su:

- Brzina vjetra – V (km/h);
- Brzina širenja požara – V_p (m/min);
- Požarna površina u trenutku otkrivanja – P (m^2)

Izračunava se požarni front za požarnu površinu (elipsu) u trenutku dojave, te po dolasku vatrogasne postrojbe.

F - dužina požarnog fronta (m)	$F = O/2;$
F_1 - dužina požarnog fronta nakon 15 min.	$F_1 = O_1/2;$
O - obim požarne površine (m)	$O = \pi \cdot \sqrt{2 \cdot (a^2 + b^2)};$
P - površina u trenutku otkrivanja požara (m^2)	$P = a \cdot b \cdot \pi;$
P_p - povećanje širenja požara nakon 15min	$P_p = F \cdot V_p \cdot t;$
P_U - ukupna požarna površina	$P_U = P + P_p;$
a, b - poluose elipse u trenutku otkrivanja požara (m)	$\frac{a}{b} = 1,1 \cdot V_p^n;$
n - const. (brzina sagorijevanja drveta)	$n = 0,464;$
t - potrebno vrijeme za dolazak vatrogasaca	$t = 15 \text{ min};$
N_v - potreban broj vatrogasaca	$N_v = \frac{F_1}{15}$

Brzina širenja požara u odnosu na brzinu vjetra:

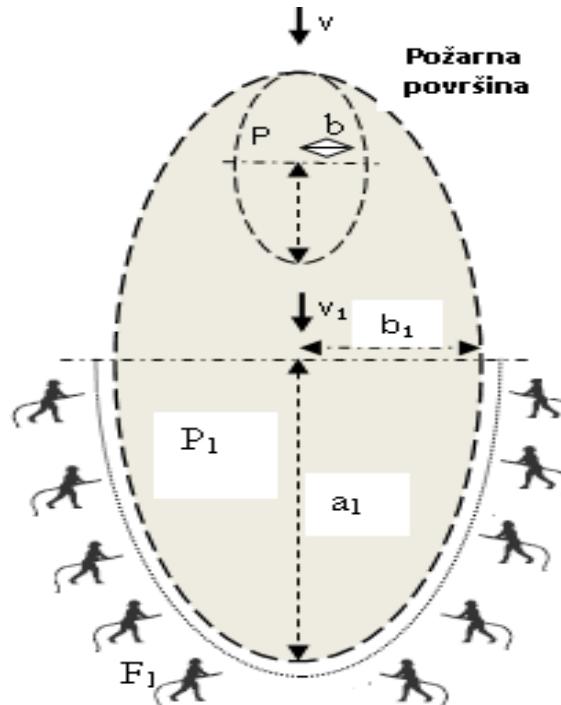
Brzina vjetra V (km/h)	Brzina širenja požara V_p (m/min)
10	1

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

20	2,5
30	9
40	32
45	45
50	65

Tabela 43.: Odnos između širenja požara i brzine vjetra

Prikaz širenja požara od momenta primjećivanja do dolaska vatrogasaca ($t = 15\text{min}$)

Slika 4.: Širenje požara

U sljedećoj tabeli prikazan je potreban broj dana po čovjeku za gašenje požara površine 1 ha:

Gustoća šume	Potreban broj dana po čovjeku (n) za gašenje 1 ha			
	slab vjetar	umjeren vjetar	jak vjetar	vrlo jak vjetar
SLABA	0,5	1	2	3
SREDNJA	1	4	6	10
VELIKA	2	5	10	20

Tabela 44.: Broj dana po čovjeku za gašenje požara površine 1 ha

Podaci iz prethodne tabele će se iskoristiti prilikom procjene potrebnih snaga kako bi intervencija bila blagovremena i uspješna.

Potreban broj vatrogasaca za gašenje požara u ovisnosti od površine požara i brzine vjetra prikazan je u tabeli kako slijedi:

Površina (m^2)	Brzina vjetra			
	5.4 km/h	10 km/h	20km/h	30 km/h

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

Površina (m ²)	Brzina vjetra			
	5.4 km/h	10 km/h	20km/h	30 km/h
500	5	6	10	20
600	6	6	10	20
700	6	7	11	21
800	6	7	11	22
900	7	7	12	23
1000	7	8	12	23
1500	8	9	14	26
2000	9	10	15	28
3000	10	11	17	31
4000	11	13	19	34
5000	12	14	20	36

Tabela 45.: Potreban broj vatrogasaca u ovisnosti od površine i brzine vjetra

Koristeći se podacima iz tabele, proračunom dolazimo do podatka da je za gašenje šumskog požara $P= 500 \text{ m}^2$, srednje gustine šume, pri brzini vjetra od 5,4 km/h potrebno 5 vatrogasaca. Ovaj broj vatrogasaca je dovoljan pod uslovom da se na intervenciju izađe u roku od 10 minuta od momenta dojave požara. U tom smislu akcija gašenja požara, od momenta stizanja na mjesto požara, će trajati 32 minute. U tabelama u nastavku je prikazan odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje požara, i to na različitim površinama, sa različitom veličinom fronte i potrebnim količinama vode za gašenje. Važno je imati u vidu činjenicu da će to zahtijevati i povećanje broja vatrogasaca naročito ako uzmememo u obzir da na jednom mlazu rade dva vatrogasca.

5,4 m/s		Proteklo vrijeme od nastanka požara do početka gašenja u minutama za brzinu vjetra od 5,4 m/s [min]						
		10	15	20	25	30	35	40
P'	Izgorjela površina (m²)	970,6	1.205,9	1.441,2	1.676,5	1.911,8	2.147,1	2.382,4
F1	Dužina fronte požara (m)	65,57	73,09	79,9	86,17	92,02	97,52	102,73
W	Količina vode potrebna za gašenje požara [m³]	64,27	79,85	95,42	111,00	126,58	142,16	157,74
Vrijeme rada sa 6 mlazova vode 200 l/min. (min)		54	67	80	93	105	118	131
Vrijeme rada sa 8 mlazova vode 200 l/min. (min)		40	50	60	69	79	89	99
Vrijeme rada sa 10 mlazova vode 200 l/min. (min)		32	40	48	56	63	71	79
Vrijeme rada sa 12 mlazova vode 200 l/min. (min)		27	33	40	46	53	59	66
Vrijeme rada sa 14 mlazova vode 200 l/min. (min)		23	29	34	40	45	51	56

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

5,4 m/s	Proteklo vrijeme od nastanka požara do početka gašenja u minutama za brzinu vjetra od 5,4 m/s [min]						
	10	15	20	25	30	35	40
Vrijeme rada sa 16 mlazova vode 200 l/min. (min)	20	25	30	35	40	44	49
Vrijeme rada sa 18 mlazova vode 200 l/min. (min)	18	22	27	31	35	39	44
Vrijeme rada sa 20 mlazova vode 200 l/min. (min)	16	20	24	28	32	36	39

Tabela 46.: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje

10m/s		Proteklo vrijeme od nastanka požara do početka gašenja u minutama za brzinu vjetra od 10 m/s [min]						
		10	15	20	25	30	35	40
P'	Izgorjela površina (m2)	1.025,2	1.287,8	1.550,4	1.813,0	2.075,6	2.338,2	2.600,8
F1	Dužina fronte požara (m)	75,21	84,29	92,49	100,01	107,01	113,58	119,79
W	Količina vode potrebna za gašenje požara [m3]	67,88	85,27	102,66	120,04	137,43	154,82	172,20
Vrijeme rada sa 6 mlazova vode 200 l/min. (min)		57	71	86	100	115	129	144
Vrijeme rada sa 8 mlazova vode 200 l/min. (min)		42	53	64	75	86	97	108
Vrijeme rada sa 10 mlazova vode 200 l/min. (min)		34	43	51	60	69	77	86
Vrijeme rada sa 12 mlazova vode 200 l/min. (min)		28	36	43	50	57	65	72
Vrijeme rada sa 14 mlazova vode 200 l/min. (min)		24	30	37	43	49	55	62
Vrijeme rada sa 16 mlazova vode 200 l/min. (min)		21	27	32	38	43	48	54
Vrijeme rada sa 18 mlazova vode 200 l/min. (min)		19	24	29	33	38	43	48
Vrijeme rada sa 20 mlazova vode 200 l/min. (min)		17	21	26	30	34	39	43

Tabela 47: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje

20m/s		Proteklo vrijeme od nastanka požara do početka gašenja u minutama za brzinu vjetra od 20 m/s [min]						
		10	15	20	25	30	35	40
P'	Izgorjela površina (m2)	2.009,3	2.763,9	3.518,5	4.273,1	5.027,8	5.782,4	6.537,0
F1	Dužina fronte požara (m)	121,02	141,94	160,15	176,49	191,44	205,3	218,29
W	Količina vode potrebna za gašenje požara [m3]	133,04	183,00	232,97	282,93	332,90	382,86	432,83
Vrijeme rada sa 6 mlazova vode 200 l/min. (min)		111	153	194	236	277	319	361
Vrijeme rada sa 8 mlazova		83	114	146	177	208	239	271

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

20m/s	Proteklo vrijeme od nastanka požara do početka gašenja u minutama za brzinu vjetra od 20 m/s [min]						
	10	15	20	25	30	35	40
vode 200 l/min. (min)							
Vrijeme rada sa 10 mlazova vode 200 l/min. (min)	67	92	116	141	166	191	216
Vrijeme rada sa 12 mlazova vode 200 l/min. (min)	55	76	97	118	139	160	180
Vrijeme rada sa 14 mlazova vode 200 l/min. (min)	48	65	83	101	119	137	155
Vrijeme rada sa 16 mlazova vode 200 l/min. (min)	42	57	73	88	104	120	135
Vrijeme rada sa 18 mlazova vode 200 l/min. (min)	37	51	65	79	92	106	120
Vrijeme rada sa 20 mlazova vode 200 l/min. (min)	33	46	58	71	83	96	108

Tabela 48: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje

B. POŽARI NA GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA

Osnovna taktika gašenja požara stambene jedinice (požarnog sektora) površine 70 - 75 m² zasniva se na upotrebi 3 C mlaza kako slijedi:

Jedan C mlaz efikasno pokriva potrebe gašenja između 20 - 25 m²; Za rad sa jednim C mlazom potrebna su dva vatrogasca, odnosno za 3 mlaza 6 osoba; Za požar stambene jedinice površine 70 - 75 m² potrebno je najmanje 8 vatrogasaca, jedno navalno vozilo, autocisterna i autoljestve ukoliko se radi o višespratnici. S obzirom da se požar na otvorenom prostoru dešava češće od požara na građevinskim objektima, kao relevantan broj potrebnih vatrogasaca treba uzeti rezultate proračuna za požar na otvorenom prostoru.

Primjer:

Požar se događa po danu u stambenoj četvrti, koji je 6 km udaljen od vatrogasne postrojbe. Požar je u stambenom objektu na drugom spratu. Stambeni objekat je četverospratni, bez PP stepenica. Nema osoba u stanu. Vrata i jedan sobni prozor su otvoreni. Stubište je puno dima. U stanu iznad su dvije starije osobe koje su ostavile otvorena ulazna vrata stana. Ovo je stanje koje zatiče vatrogasna postrojba prilikom dolaska na lice mjesta. Na bazi zatečenog stanja preduzimaju se odgovarajući intervencijski zadaci sa potrebnim brojem vatrogasaca kako je prikazano u sljedećoj tabeli:

Intervencijski zadaci	Analiza toka intervencije	Broj ljudi
Upravljanje intervencijom	Rukovodioč akcije gašenja požara	1 - 2
Spašavanje 2 starije osobe	Spašavanje 2 osobe	2 - 3
Gašenje požara	Gašenje požara	2
Nadgledanje pumpe	Nadgledanje pumpe	1

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

SVEGA = 1- 2 rukovaoc akcije gašenja požara i 5 - 6 vatrogasaca, što ukupno iznosi 8 ljudi.

Tabela 49.: Intervencijski zadaci

Spašavanje 2 ljudi iz požarišta zavisi od odabrane taktike rukovodioca akcije gašenja požara i raspoloživih MTS-a i opreme kojom raspolaže. Vrijeme početka intervencije zavisi od vremena dojave požara, uvježbanosti i spremnosti, te brzine kretanja vatrogasne postrojbe.

Prema DEMA, interventni kapaciteti vatrogasnih postrojbi mogu se planirati i na način prikazan u sljedećoj tabeli:

Osnovna interventna postrojba		Bazna postrojba	Bazna postrojba + Dodatak 1	Bazna postrojba + Dodatak 1 + Dodatak 2	Bazna postrojba + Dodatak 1+ Dodatak 2 + Dodatak 3
Broj vatrogasaca	1+3 vatrogasca u smjeni	1+1+6 vatrogasca	8+ 2-4 vatrogasca	8+2-4+grupa od 5 vatrogasca DVD	8+2-4+grupa od 5 vatrogasaca DVD + svo raspoloživo ljudstvo
Namjena	<ul style="list-style-type: none"> - Manje nesreće u okolišu, - Mali požari (auto, kontejneri i sl.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Požar u stanu, - Zapaljen dimnjak, - Ispuštanje goriva. 	<ul style="list-style-type: none"> - Požar u školi, - Požar u drvnoj industriji, - Ispuštanje hlora 	<ul style="list-style-type: none"> - Požar u hotelu, - Urušavanje trgovackog centra 	<ul style="list-style-type: none"> - Veliki šumski požari, - Velike saobraćajne nesreće, - Požari na farmama, skladištima itd.

Tabela 50.: Intervencijski kapaciteti vatrogasnih postrojbi

Mjere za oporavak	Rok za oporavak
Neophodno je izraditi strategiju edukacije stanovništva iz oblasti zaštite od požara na području općine Vitez. U akciju uključiti sve nivoe vlasti i nadležne institucije. Kontinuirano raditi na podizanju svijesti stanovništva o važnosti protupožarne zaštite.	Kontinuirano
Neophodno je оформити vatrogasne stanice na prostorima ili u naseljima koja nisu pokrivena brzom intervencijom, a postojeće po potrebi restrukturirati.	24 mjeseca
Obezbjediti neophodna finansijska sredstva u budžetu za uredno funkcionisanje vatrogasnih stanica i nabavku materijalne opreme neophodne za gašenje požara.	12 mjeseci

Tabela 51.: Mjere oporavka

IV. PRIJEDLOG TEHNIČKIH I ORGANIZACIJSKIH MJERA KOJE JE POTREBNO PROVESTI KAKO BI SE OPASNOST OD NASTAJANJA I ŠIRENJA POŽARA SVELA NA NAJMANJI MOGUĆI NIVO

4.1. Mjere za sanaciju postojećeg stanja

Opremanje vatrogasnih postrojbi u općini Vitez obaviti u skladu sa Pravilnikom o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja, te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne postrojbe („Sl. novine F BiH”, br. 104/12).

Članovima od 2. do 9. navedenog pravilnika definiše se potreban minimum tehničke opreme i sredstava za adekvatno funkcionisanje jednog vatrogasnog odjeljenja, vatrogasnog voda, vatrogasne čete i vatrogasne brigade.

Potrebno je osigurati sljedeća materijalno - tehnička sredstva za da bi se sistem protivpožarne zaštite podigao na veći nivo.

Minimalan broj materijalno - tehničkih sredstava koje treba da posjeduje vatrogasna postrojba naveden je u sljedećoj tabeli:

R.br	Minimalni broj i vrsta vatrogasnih vozila za odjeljenje		Minimum tehničke opreme i sredstava za odjeljenje	
1	Komandno vozilo	1	Gumene čizme - kratke	5 par.
2	Navalno vozilo	1	Gumene čizme – ribarske	2 par.
3	Autocisterna od 5000 – 8000 lit.	1	Vatrogasno crijevo Φ 52mm	15 kom.
4	Vozilo za gašenje vodom i pjenom	1	Cijev tlačna Φ 75 mm	10 kom.
5	Vozilo za manje tehničke intervencije	1	Izolacioni aparat	2 kpl.
6	Minimum tehničke opreme i sredstava za odjeljenje		Komplet za pružanje prve pomoći	1 kpl.
7			Ljestva kukača	2 kom.
8			Ljestva prislanjača	1 kom.
9			Ljestva sastavljača	1 kom.
10			Međumješalica	1 kom.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

R.br	Minimalni broj i vrsta vatrogasnih vozila za odjeljenje	Minimum tehničke opreme i sredstava za odjeljenje	
11		Metlarica za gašenje požara	4 kom.
12		Mlaznica dubinska – koplje	1 kom.
13		Mlaznica univerzalna Φ 52mm	3 kom.
14		Mlaznica univerzalna Φ 75 mm	1 kom.
15		Motorna pila za drvo	1 kom.
16		Sanitetska sklopiva nosila	2 kom.
17		Pjenilo	1000 lit.
18		Podvezica za cijev	4 kom.
19		Potapajuća pumpa za vodu s elektromotorom 220 V i produžnim kablom	2 kom.
20		Rezervna boca s komprimiranim zrakom za izolacioni aparat	4 kom.
21		Prelaznica Φ 110/75 mm	1 kom.
22		Prelaznica Φ 75/52	3 kom.
23		Prenosna motorna pumpa za gašenje požara 8 – 8	1 kom.
24		Punjač za akumulatore prenosnih radiostanica	1 kom.
25		Punjač akumulatora ručnih lampi – po potrebi	1 kom.
26		Razdjelnica trodjelna	1 kom.
27		Reflektor prijenosni sa stakлом i kablom	1 kpl.
28		Ručna akumulatorska lampa u „S“ izvedbi	3 kom.
29		Ručni aparat za gašenje požara prahom S 9	2 kom.
30		Ručni aparat za gašenje požara uglen dioksidom CO1 5	1 kom.
31		Ručni aparat za gašenje požara	4 kom.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

R.br	Minimalni broj i vrsta vatrogasnih vozila za odjeljenje	Minimum tehničke opreme i sredstava za odjeljenje	
		vodom – naprtnjača V25	
32		Uže penjačko – 50 m	2 kom.
33		Gumirane zaštitne rukavice	5 par.
34		Kožne zaštitne rukavice	5 par.
35		Zaštitno odijelo za zaštitu od čvrstih, tekućih i plinovitih hemikalija (agresivna sredina)	2. kpl.
36		Zaštitno odijelo za prilaz vatri	2 kpl.
37		Oprema za obezbjeđenje vode iz prirodnih i vještačkih izvora vode	1 kpl.
37		Oprema za dopremu vode iz vodovodne mreže	1 kpl.
39		Alat	1 kpl.

Tabela 52: Minimalan broj i vrsta vatrogasnih vozila, te minimum tehničke opreme i sredstava potrebnih za vatrogasno odjeljenje

* Sastav kompletne opreme navedene u prikazanoj tabeli se može pronaći u Prilogu broj dva Pravilnika o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja, te opreme za profesionalne i druge vatrogasne postrojbe (Službene novine Federacije BiH, broj 104/12)

NADLEŽNOST	KANTONALNI ORGAN, OPĆINSKI ORGAN,
-------------------	--

Za svakog profesionalnog vatrogasca u općini Vitez osigurati komplet lične zaštitne opreme. Osigurati ostalu opremu pripadnika vatrogasne postrojbe, posebno odijela za zaštitu od visokih temperatura, odijela za zaštitu od krutih, tekućih i gasovitih hemikalija i aparata za zaštitu disajnih organa.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
-------------------	--------------------

Pravna lica dužna su svojim općim aktom, a u skladu sa vrstom djelatnosti koju obavljaju i procesom rada, urediti pitanja koja se odnose na organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara u svojim objektima i to, sukladno odredbama člana 24. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu.

Pravna lica koja do sada nisu izradila opći akt, odnosno Pravilnik o zaštiti od požara, isti moraju što prije izraditi.

Za provođenje preventivnih mjera zaštite od požara moraju rasporediti zaposlenika koji je obvezan položiti ispit za protivpožarnu zaštitu po posebnom propisu pred nadležnom komisijom.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
-------------------	--------------------

Pravna lica moraju se pridržavati propisanih uvjeta za obavljanje redovne kontrole stabilnih sistema za dojavu i gašenje požara, električnih i gromobranskih instalacija,

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

instalacija u protiveksplozijskoj "Ex" izvedbi, uređaja za odvod dima i topote, protivpožarnih zaklopki, sistema za detekciju plinova, sistema za zaštitu od statičkog elektriciteta, strojeva sa povećanim opasnostima, posuda pod pritiskom, aparata za početno gašenje požara i dr.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
------------	-------------

Kod svih pravnih lica gdje postoji opasnost od požara i eksplozija, kao i građevinama i prostorima gdje se okuplja ili boravi veći broj ljudi, obavezno sprovoditi sistem aktivne zaštite od požara.³⁸

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
------------	-------------

Radne prostore i prostorije, kao i električne razvodne ormare, potrebno je redovno čistiti od prašine i ostalih sitnih čestica kako bi se spriječila mogućnost zapaljenja istih, a i mogućnost nastajanja eksplozija.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
------------	-------------

Prilazi do uređaja i opreme za gašenje požara, manipulativne površine za rad vatrogasaca i putevi za evakuaciju, odnosno, spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom moraju biti uvijek čisti i prohodni.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
------------	-------------

Na rampama i prilazima pravnim licima mora biti omogućen pristup vatrogascima.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
------------	-------------

Upravitelji zgrada dužni su redovito provoditi kontrolu opreme za gašenje požara u zidnim hidrantima, te omogućiti ispitivanje unutrašnje hidrantske mreže za gašenje požara. Ukoliko ne postoje zidni hidranti po stambenim jedinicama u što kraćem vremenskom roku ih obezbjediti. Također, dužni su redovito provoditi pregled postojanja aparata za gašenje požara i njihovu propisanu kontrolu, te kontrolu i ispitivanje nužne rasvjete (panik).

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGANI, UPRAVITELJI ZGRADA NA PODRUČJU OPĆINE
------------	--

Izvršiti razvrstavanje građevina (za koje to do sada nije učinjeno) u kategorije ugroženosti od požara u skladu sa pravilnikom o uvjetima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara.³⁹

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
------------	----------------

Prilikom izrade prostornih Planova općine utvrditi odredbe za provođenje koje će propisati:

- sigurnost susjednih građevina u odnosu na širenje požara;
- pristupačnost građevini odnosno lokaciji za potrebe intervencije (pristup na javni put).

³⁸ Pravilnik o uvjetima i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara, Službene novine Federacije BiH, br: 79/11, član 2.

³⁹ Službene novine Federacije BiH, br: 79/11

NADLEŽNOST**OPĆINSKI ORGAN**

U naseljima gradskog karaktera i središta ostalih većih naselja treba poduzimati potrebne mjere da prometnice i javne površine budu uvijek prohodne radi nesmetane intervencije. U većim privrednim zonama, naročito u onim koji imaju visok stepen požarne ugroženosti, u kojima se skladište velike količine zapaljivih materija stalno držati prohodne vatrogasne pristupe i putove evakuacije.

NADLEŽNOST**OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA**

Kod rekonstrukcije starih građevina i izgradnje novih, osigurati prostor za nesmetan pristup vatrogasnih vozila i tehnike. Vatrogasni pristupi do građevine moraju omogućiti vatrogasnoj tehnici dohvati otvora na vanjskim zidovima radi spašavanja osoba i gašenja požara.

NADLEŽNOST**OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA, OVLAŠTENI PROJEKTANTI,
VLASNICI GRAĐEVINA**

Općinski organi dužni su u saradnji sa starješinama vatrogasnih postrojbi i pravnim licima, u skladu sa taktičkim radnjama u akciji gašenja požara i spašavanja ljudi i imovine, osigurati pristupe za vatrogasna i spasilačka vozila do visokih stambenih, stambeno-poslovnih i drugih građevina, te osigurati mesta za postavljanje auto - ljestvi, platforme za djelovanje na visini i druge vatrogasne tehnike u blizini visokih građevina postavljanjem prometnih znakova zabrane zaustavljanja i parkiranja vozila i horizontalnim obilježavanjem tih mesta bojom na prometnicama ili parkiralištu.

NADLEŽNOST**OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA, VLASNICI GRAĐEVINA**

4.2. Razvojne mjere koje bi se provodile na građevinama, građevinskim djelovima i otvorenom prostoru

Članom 31. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu (Sl. novine Federacije BiH br: 64/09) istaknuto je da:

“Pri projektovanju građevina u kojima se proizvode ili uskladištavaju eksplozivne materije, zapaljive tečnosti i gasovi, kao i privrednih i industrijskih građevina u kojima se ugrađuju postrojenja, uređaji i instalacije sa korištenjem zapaljive tečnosti ili gasova, te građevina za kolektivno stanovanje (izuzev građevina individualnog stanovanja), industrijskih građevina i građevina za javnu uporabu, obavezno se izrađuje elaborat zaštite od požara koji je sastavni dio projektne dokumentacije.”

Članovima 4. i 5. Pravilnika o zaštiti od požara građevina za javnu upotrebu ("Sl. novine FBiH", br. 86/11) istaknuto je sljedeće:

“Vlasnici, korisnici ili zajednički upravitelji građevina dužni su sprovoditi opće mjere zaštite od požara koje podrazumjevaju plansko organizacijske, arhitektonsko - građevinske i tehničko - tehnološke mjere koje smanjuju rizik od požara i povećavaju požarnu sigurnost,

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

te obezbjediti da svi građevinski proizvodi ugrađeni u građevinu (primjenjeni materijali, instalacije i oprema) moraju biti ispitani u akreditiranim ispitnim laboratorijama i posjedovati certifikat o usklađenosti potvrđen od strane ovlaštenog tijela.”

Sve opće mjere zaštite od požara (organizacijsko-planske, arhitektonsko-građevinske i tehničko-tehnološke), koje su detaljno opisane u Pravilniku za zaštitu visokih objekata od požara („Sl.novine Federacije BiH“, broj 81/11), primjenjuju se i u građevinama za javnu uporabu.

NADLEŽNOST	OVLAŠTENI PROJEKTANTI, PRAVNA LICA, VLASNICI GRAĐEVINA, OPĆINSKI ORGAN,
-------------------	--

Pri projektovanju i izgradnji industrijskih građevina u skladu sa prostorno -planskom i lokacijskom dokumentacijom treba osigurati vatrogasne pristupe, optimalan razmještaj građevina uvažavajući pri tom posebno zahtjeve tehnološkog procesa, požarno opterećenje i vatrootpornost nosive konstrukcije, kao i važeće zakonske odredbe koje regulišu prostorno uređenje, građenje, zaštitu od požara i zaštitu na radu.

NADLEŽNOST	OVLAŠTENI PROJEKTANTI, PRAVNA LICA, OPĆINSKI ORGAN
-------------------	--

Pri projektovanju i izgradnji skladišta potrebno je pridržavati se odrednica Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija ("Sl. novine FBiH", br. 23/11).

NADLEŽNOST	OVLAŠTENI PROJEKTANTI, PRAVNA LICA, VLASNICI GRAĐEVINA, OPĆINSKI ORGAN
-------------------	---

Operatori u elektroprenosnoj i distributivnoj mreži dužni su redovno održavati elektroenergetske vodove (400 kV, 220 kV, 110 kV, 35 kV, 10 kV i niskonaponsku mrežu), kao i elektro-postrojenja (TS 400/110 kV, TS 220/110 kV, TS 110/35 kV, TS 35/10 kV i TS 10/0,4 kV).

Kod održavanja elektropostrojenja treba obratiti pažnju na redovnu zamjenu transformatorskog ulja, kontrolisanje i dopunjavanje ulja, zamjenu dotrajalih dijelova u trafostanicama novim i pravilno dimenzioniranim dijelovima. Kod dalekovoda za prenos električne energije obavezno je redovno čistiti zaštitni pojas ispod dalekovoda i "kruga" trafostanica od suhe trave i korova, kao i prosjeke za dalekovode u predjelu šuma. Elektroenergetske građevine koje su u vlasništvu pravnih osoba (TS 35/10 kV i TS 10/0,4 kV) održavaju pravna lica.

NADLEŽNOST	J.P. ELEKTROPRIVREDA BIH d.d. Sarajevo, ELEKTRODISTRIBUCIJA SARAJEVO, JP. Elektroprivreda HZHB d.o.o. Mostar
-------------------	--

Tokom redovnog pregleda i održavanja građevina za prenos i distribuciju električne energije posebnu pažnju treba obratiti na:

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

- kvalitetu ukopavanja i dotrajalost drvenih stubova;
- stanje izolatora, odvodnika prenapona i vodiča;
- kvalitet i podešenost zaštite vodova;
- zategnutost vodiča između stubova;
- stanje i ispravnost gromobranskog užeta na dalekovodima.

NADLEŽNOST	ELEKTRODISTRIBUCIJA VITEZ
-------------------	---------------------------

U sklopu redovnog održavanja elektroenergetskih objekata i postrojenja potrebno je:

- zamijeniti neispravnu, oštećenu ili dotrajalu opremu, naprave i uređaje,
- uskladiti zaštitnu opremu i provjeriti njenu funkcionalnost,
- provjeriti funkcionalnost i ispravnost svih upravljačkih, signalnih i zaštitnih krugova i opreme.

NADLEŽNOST	OPERATORI U ELEKTROPRENOSNOJ I DISTRIBUTIVNOJ MREŽI, PRAVNA LICA KOJE POSJEDUJU ELEKTROENERGETSKE GRAĐEVINE I POSTROJENJA.
-------------------	--

Kod rekonstrukcije postojećih ili izgradnje novih elektroenergetskih postrojenja potrebno je:

- koristiti negorive i samogasive materijale,
- odvojiti visokonaponski i niskonaponski dio trafostanice vatrootpornom pregradom,
- zaptivati kabelske kanale na prelazima između požarnih sektora odgovarajućim vatrootpornim materijalima.

NADLEŽNOST	OPERATORI U ELEKTROPRENOSNOJ I DISTRIBUTIVNOJ MREŽI, PRAVNA LICA KOJE POSJEDUJU ELEKTROENERGETSKE GRAĐEVINE I POSTROJENJA
-------------------	---

Tokom izvođenja, korištenja i održavanja niskonaponske mreže 0,4 kV potrebno je:

- obavljati redovne preglede, kontrole i propisana ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti električne instalacije te zamjenu dotrajalih i neispravnih dijelova,
- koristiti samo tehnički ispravna električna trošila i svjetiljke, a električna trošila koja isijavaju veću količinu topote udaljiti od zapaljivih tvari i koristiti samo u vrijeme kada je moguć nadzor i kontrola nad radom istih,
- spriječiti umetanje rastalnih osigurača za veće nazivne struje od propisanih primjenom odgovarajućih kalibriranih prstenova,
- radove na rekonstrukciji postojeće i izvedbi nove elektroinstalacije mogu izvoditi samo kvalificirani i za te radove ovlašteni radnici u ovlaštenim pravnim licima;
- otvore na prelazima između jednog požarnog sektora u drugi izvesti brtvljenjem vodova i kabela odgovarajućim vatrootpornim materijalima,
- električnu instalaciju, opremu i uređaje za napajanje protivpožarnih pumpi, liftova i dr. izvesti kvalitetno s materijalima otpornim na visoke temperature te predvidjeti rezervni izvor napajanja za ove uređaje,

- u prostorima gdje postoji mogućnost stvaranja eksplozivne atmosfere električne instalacije, trošila i uređaje izvesti u sigurnosnoj protiveksplozijskoj "Ex" izvedbi,
- sva predviđena instalacija, oprema i uređaji moraju udovoljiti uvjetima prostora u kojem se nalaze u smislu nepropuštanja vlage i prašine te otpornost na djelovanje topote,
- preporučuje se izvođenje električnih instalacija u većim i značajnijim građevinama u energetskim kanalima i okнима.

Vrata svih prostorija u kojima su smještene naprave i uređaji koji sadrže ulje moraju biti od vatrootpornog materijala minimalne vatrootpornosti 60 minuta prema pravilniku o tehničkim propisima za specijalnu zaštitu elektroenergetskih postrojenja od požara ("Službeni list SFRJ", broj: 24/75).

Svi objekti koji su priključeni na niskonaposnu mrežu moraju biti zaštićeni osiguračima – sklopkama – rastavljačima, prema članu 20. Zakona o zaštiti požara i vatrogastvu ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 64/09), a koji zadovoljavaju uslove propisane normom BAS EN 60947-3 koji se odnose na vatrootpornost tih elemenata.

NADLEŽNOST	OPERATORI U ELEKTROPRENOSNOJ I DISTRIBUTIVNOJ MREŽI, PRAVNA LICA
-------------------	---

Zaštita građevina od utjecaja atmosferskih pražnjenja obavlja se uglavnom klasičnom gromobranskom instalacijom na principu Faradajevog kaveza.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, VLASNICI I KORISNICI GRAĐEVINA
-------------------	---

Redovno održavati gromobransku instalaciju, obavljati propisane redovne pregledе i ispitivanja. Oštećene i neispravna dijelove instalacije zamijeniti novim.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, VLASNICI I KORISNICI GRAĐEVINA
-------------------	---

Gromobranske instalacije s izvorom jonizirajućeg zračenja skinuti i zamijeniti klasičnom gromobranskom instalacijom.

U objektima gdje ne postoji gromobranska instalacija građevine prema pravilniku o tehničkim propisima o gromobranima ("Službeni list SFRJ", broj: 13/78) podliježu obaveznom korištenju zaštite od atmosferskog pražnjenja, te je neophodno postaviti gromobransku instalaciju.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, VLASNICI I KORISNICI GRAĐEVINA
-------------------	---

Vlasnici i korisnici spremnika za uskladištanje zapaljivih tekućina i gasova obvezni su se pridržavati Pravilnika o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištanju i pretakanju zapaljivih tečnosti ("Sl. list SFRJ", br. 20/71), Zakona o prevozu opasnih tvari i drugim podzakonskim aktima.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, FIZIČKA LICA
-------------------	---------------------------

U svim pravnim subjektima, a posebno u industrijskim preduzećima gdje zbog proizvodne djelatnosti postoji veća potencijalna opasnost od izbijanja požara, neophodno je pristupiti organizovanju i ustrojavanju sistema zaštite od požara, shodno potrebama, a u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu;

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
-------------------	-------------

Distributer zapaljivih gasova dužan je obavljati ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti gasne instalacije prije korištenja, kao i u vrijeme korištenja, u skladu sa propisima.

Ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti gasnih instalacija za potrebe distributera gase može obavljati samo pravna osoba ovlaštena za tu djelatnost po posebnom propisu.

NADLEŽNOST	DISTRIBUTER, PRAVNA LICA, FIZIČKA LICA
-------------------	--

Preporučuje se prevoz opasnih tvari u skladu s Evropskim sporazumom o međunarodnom prevozu opasnih tvari u cestovnom prometu ADR i u skladu sa RID u željezničkom prometu.

NADLEŽNOST	DISTRIBUTER, PRAVNA LICA, FIZIČKA LICA
-------------------	--

Povećan nadzor nad poštivanjem zakonskih propisa iz ove oblasti.

NADLEŽNOST	INSPEKCIJSKI ORGANI
-------------------	---------------------

Požarne karakteristike objekta (konstrukcije) i ugrađenih materijala utiču na stepen otpornosti objekta na požar. Vrijeme trajanja otpornosti objekta/građevinskih elemenata na požar naziva se požarna otpornost, a izražava se jedinicom vremena (30 min, 60 min, 90 min itd.). Objekti moraju biti projektovani, izrađeni i opremljeni na takav način da se rizik od nastanka požara svede na najmanju moguću mjeru i da njihova nosiva konstrukcija uslijed požara može održati karakteristike nosivosti propisano vrijeme.

Zahtjevi koje trebaju da ispunjavaju građevinski elementi u odnosu na požarnu otpornost ovise od: broja etaža, specifičnog požarnog opterećenja, namjeni zgrade, visini zgrade i ugrađenog sistema za automatsko gašenje požara.

Vatrootpornost konstruktivnih dijelova kod izgradnje, rekonstrukcije i/ili adaptacije građevine potrebno je dokazati atestima i uskladiti s BAS standardom.

Nosivi zidovi, međuspratne ploče, grede, stubovi, nosači, koji se nalaze u granicama požarnih sektora, treba da zadovolje REI kriterije na požarnu otpornost u određenom vremenskom periodu i imaju certifikat o otpornosti prema požaru, u skladu sa standardima ISO 834: 1999 i BAS EN 1365: 2004, izdat od strane akreditovanog ispitnog laboratorija.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, PROJEKTANTI, IZVOĐAČI
------------	------------------------------------

Odlukama utvrditi okvire ponašanja na otvorenom prostoru posebno u vrijeme povećane opasnosti od požara u skladu sa posebnim zakonima i propisima koji reguliraju zaštitu od požara na otvorenom prostoru. Već donesene odluke sistemski usklađivati s važećim propisima.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
------------	----------------

Na terenu osigurati kontrolu provođenja utvrđenih odluka putem poljoprivrednih, šumskih i ostalih nadležnih inspekcija.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
------------	----------------

Redovno obavještavati i upozoravati stanovništvo putem svih vrsta medija kao što su: radio, televizija, dnevna štampa ili druge štampane obavijesti (plakati, letci i sl.) na potrebu provođenja preventivnih mjera zaštite od požara.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
------------	----------------

Općina je dužna uskladiti i razvrstati građevine prema kategoriji ugroženosti od požara na osnovu pravilnika o uvjetima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara.⁴⁰

4.3. Promjena namjene građevine ili prostora

U proteklom periodu nastale su promjene gdje su pojedina pravna lica prestala sa radom, druga promjenila djelatnost, a dosta pravnih subjekata je promjenilo i vlasnike u procesu privatizacije. Pojedine građevine su zatvorene, napuštene i propadaju. Neki objekti nemaju ažuriranu projektnu dokumentaciju iako je došlo do promjene namjene, dogradnje ili promjene vrste objekta.

Potrebno je napraviti registar građevina ili prostora u kojima je došlo do promjene namjene. Ažurirati svu projektnu dokumentaciju koja će odgovarati stvarnom stanju i biti u skladu sa:

- Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije Bosne i Hercegovine ("Sl. novine Federacije BiH", br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10);
- Uredbom o vrsti, sadržaju, označavanju i čuvanju, kontroli i nostifikaciji investiciono-tehničke dokumentacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/10).

Provjeriti da li su provedene sve mjere propisane:

⁴⁰ "Sl. novine Federacije BiH", br. 64/09.

- Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu (Službene novine Federacije BiH broj: 64/09); Pravilnikom o zaštiti od požara građevina za javnu upotrebu ("Sl. novine FBiH", broj: 86/11);
- Pravilnikom za zaštitu visokih objekata od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/11);
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija ("Sl. novine FBiH", broj: 23/11).

Vlasnici ili korisnici ovakvih građevina dužni su sprovoditi opće mjere zaštite od požara koje podrazumjevaju plansko organizacijske, arhitektonsko-građevinske i tehničko tehnološke mjere koje smanjuju rizik od požara i povećavaju požarnu sigurnost.

Obezbjediti da svi građevinski proizvodi ugrađeni u građevinu (primjenjeni materijali, instalacije i oprema) moraju biti ispitani u akreditiranim ispitnim laboratorijama i posjedovati certifikat o usklađenosti potvrđen od strane ovlaštenog tijela.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA, VLASNICI GRAĐEVINA
------------	---

4.4. Mjere za izvođenje novih instalacija za gašenje i dojavu požara

Za osvjetljavanje puteva za evakuaciju i izlaz koriste se svjetiljke nužne rasvjete sa vlastitim napajanjem preko baterija koje se automatski pale kod nestanka električne energije. Potrebno je redovno kontrolisati funkcionalnost nužne rasvjete, a neispravna rasvjetna tijela zamijeniti novim.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA, VLASNICI I KORISNICI GRAĐEVINA
------------	---

Obratiti pažnju na aktivne sisteme zaštite i njihovo povezivanje sa nadzornim centrom.

NADLEŽNOST	VATROGASNE POSTROJBE ILI PRAVNI SUBJEKT
------------	---

4.5. Mjere za izgradnju novih izvora i instalacija za opskrbu vodom za gašenje požara

Za gašenja požara potrebno je na zalihamu osigurati minimalne potrebne količine vode za gašenje požara i pritisak u hidrantskoj mreži, u skladu sa važećim propisima.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA KOJA SE BAVE DJELATNOŠĆU VODOSNABDIJEVANJA (VITKOM d.o.o.)
------------	--

Hidrantsku mrežu nužno je u potpunosti uskladiti sa važećim propisima i pravilima tehničke prakse, odnosno važećeg Pravilnika o tehničkim normativima za spoljnu i unutarnju hidrantsku mrežu za gašenje požara („Sl. Novine Federacije BiH“, br. 87/11), a pravna lica

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

koja se bave djelatnošću vodosnabdijevanja dužne su napraviti registar hidrantske mreže s ucrtanim položajima hidranata, te isti dostaviti na korištenje vatrogasnim postrojbama i Službi civilne zaštite općine.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA KOJA SE BAVE VODOSNABDIJEVANJEM (VITKOM d.o.o.)
-------------------	---

Postojeću hidrantsku mrežu redovno održavati i ispitivati. Izraditi kartu javnih hidranata u nadležnosti Vitkom-a d.o.o Vitez, na području općine koja mora biti dostavljena organu CZ i dobrovoljnim vatrogasnim postrojbama, te osigurati njihovu redovnu kontrolu funkcionalnosti.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA KOJA SE BAVE VODOSNABDIJEVANJEM
-------------------	---

Instalirati vanjsku i unutarnju hidrantsku mrežu na mjestima gdje ona nije izvedena.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA KOJA SE BAVE VODOSNABDIJEVANJEM
-------------------	---

Potrebno je urediti prilaze za vatrogasna vozila i pristupe do vodozahvata koji svojom izdašnošću može služiti za gašenje požara.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
-------------------	----------------

Na pojedinim mjestima u koritima vodotoka i kanala po mogućnosti produbiti korito, odnosno, izgraditi građevinu za zahvat vode prema vodopravnim uvjetima u cilju osiguranja potrebne količine vode za gašenje požara i omogućavanje crpljenja vode tokom cijele godine (u vodotocima i kanalima u kojima se vodostaj znatno snizi).

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA
-------------------	-----------------------------

Neophodno je redovno čišćenje vodotoka i kanala, kao i uređenih i neuređenih površina uz vodotoke i kanale.

Kopani kanali, bunari, pojilišta za životinje i ostale prirodne rezerve vode koje se mogu koristiti za gašenje požara na otvorenom prostoru moraju se redovno čistiti, a prilazne putove za vatrogasna vozila moraju se održavati prohodnjima.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA KOJA OBAVLJAJU KOMUNALNU DJELATNOST, FIZIČKA I PRAVNA LICA VLASNICI ZEMLJIŠTA NA KOJEM SE NALAZE REZERVE VODE ZA GAŠENJE POŽARA
-------------------	---

4.6. Mjere za osnivanje novih postrojbi za gašenje požara

Na području općine Vitez djeluje DVD Vitez i DVD Stari Vitez. Imajući u vidu razuđenost općine i njene geografske karakteristike i industrijske zone, neophodno bi bilo da se pored trenutnih osnovnih i dopunskih snaga vatrogastva na području općine Vitez, osnuje još i Profesionalna vatrogasna postojba i da se obavežu pravna lica, gdje je to moguće, na osnivanje sopstvenih vatrogasnih postrojbi, koje bi bile opremljene sa adekvatnom opremom za gašenje požara predviđenom u Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastva.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN, SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE
-------------------	---

Potrebno je da Služba civilne zaštite općine Vitez uspostavi saradnju sa svim vatrogasnim postrojbama na nivou općine.

NADLEŽNOST	OPĆINSKI ORGAN
-------------------	----------------

Pravna lica koja imaju obavezu organizovanja vatrogasne postrojbe s propisanim brojem vatrogasaca, a tu obavezu nisu ispunili, moraju to sprovesti u što kraćem roku.

NADLEŽNOST	PRAVNA LICA
-------------------	-------------

Vatrogasne postrojbe u pravnim licima neophodno je popuniti i opremiti u skladu sa ličnom i materijalnom formacijom postrojbe.⁴¹

4.7. Mjere u vezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru

Organizovati savjetodavne sastanke za sve sudionike i obveznike provođenja zaštite od požara, prvenstveno s vlasnicima šumskih površina, vlasnicima i korisnicima poljoprivrednog zemljišta, stanovnicima naselja seoskog karaktera koji se pretežno bave poljoprivrednom djelatnošću, sa šumarskim i poljoprivrednim inspektorima, a sve u cilju poduzimanja potrebnih mjer, kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanju moguću mjeru.

NADLEŽNOST	SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE, VATROGASNA POSTROJBA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE I PRAVNA LICA
-------------------	--

Šume i šumska zemljišta na području općine Vitez predstavljaju površine na kojima postoji opasnost od nastanka i širenja požara. Zbog toga je neophodno poduzeti preventivne mјere kojima je cilj da se požar u najranijim fazama otkrije i suzbije. Preventivne mјere koje je neophodno poduzeti su sljedeće:

⁴¹ Pravilnik o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne postrojbe (Sl. novine Federacije BiH, br. 64/09).

- Šume srednje Bosne d.o.o. Vitez d.o.o.- Šumarija Vitez koja gazduje šumama u općini Vitez, treba da ima izrađen Plan zaštite šuma od požara, kao i Pravilnik o zaštiti šuma od požara, ali je neophodno njegovo pravovremeno i adekvatno ažuriranje;
- Putna otvorenost značajno utiče na ugroženost šuma od požara. Već postojeće putove je neophodno redovno održavati, čistiti šumske prosjeke, dok na lokacijama gdje ne postoje šumski putovi potrebno je izvršiti izgradnju šumskih putova i prosjeka kako bi se olakšao pristup požarima, te njegovom bržem i efikasnijem gašenju;
- U vrijeme povećane opasnosti od nastajanja požara, pored redovnih dežura u osmatračkim mjestima, potrebno je pojačati dežure već postojećih patronalnih službi, u skladu sa Planom zaštite od požara;
- Neophodno je osigurati potrebnu mehanizaciju i opremu kao što su buldožeri, grejderi, usitnjivači korova, motorne pile, čelične metlanice i drugu opremu koja je potrebna za intervencije gašenja požara;
- Stanje opreme i sredstava za početno gašenje požara na protivpožarnim punktovima je na zadovoljavajućem nivou. Potrebno je redovno vršiti kontrolu opreme i sredstava, kao i nabavku nove opreme, da bi se mogućnost nastanka šumskih požara svela na minimum.

Poljoprivredno zemljište se mora obrađivati uz primjenu agrotehničkih mjera kojima se propisuje njegovo korištenje na način da se ne umanjuje njegova vrijednost. Svaka osoba koja obrađuje poljoprivredno zemljište je dužna voditi računa da ne izazove požar na istom. Spaljivanje suhog rastinja može se obaviti danju, po mirnom vremenu, te uz uslov da se ne ugrožavaju šume, prometnice, trase elektroenergetskih vodova i voćnjaci, trajni nasadi i druge ratarske kulture, ali uz prethodnu obavijest nadležnom vatrogasnog društva ili nadležnoj šumariji. Također, je neophodno propisati mjere za uređivanje i održavanje živica, poljskih putova i kanala.

NADLEŽNOST	PRIVATNA LICA I KORISNICI, PRAVNA LICA, OPĆINSKI ORGAN I KANTON
-------------------	--

U slučaju izbijanja požara na otvorenom području, pravna lica čije su građevine ili uređaji locirani u neposrednoj blizini požara dužne su dati na raspolaganje svoju opremu i mehanizaciju za potrebe radova na sprječavanju širenja požara ili za njegovo gašenje.

NADLEŽNOST	VATROGASNE POSTROJBE, PRAVNA LICA – VLASNICI OBJEKATA
-------------------	--

4.8. Mjere za izgradnju novih osmatračkih mesta za otkrivanje požara na otvorenim prostorima

Za učinkovito i uspješno otkrivanje požara na otvorenom prostoru potrebno je uvesti savremeniji način osmatranja putem videonadzora koji se napaja putem solarnih ćelija ili mini vjetroturbina. Relativno nova naprednija tehnologija je postavljanje kamera sa daljinskim upravljanjem na osmatračkim lokacijama.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE,
PRAVNI SUBJEKTI

Potrebno je prebacivanje osmatrača u operativni centar odakle isti upravlja i nadzire veće područje pokriveno s više kamera.

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, OPERATIVNI CENTAR SLUŽBE CIVILNE
ZAŠTITE OPĆINE, PRAVNI SUBJEKTI

Sistemom osmatračkih mesta mora biti vizuelno pokriveno cijelo područje. Svi osmatrači moraju biti u sistemu veze sa dežurnim u postrojbi i međusobno.

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE,
PRAVNI SUBJEKTI

Potrebno je obezbijediti materijalna sredstava za gašenje požara koja su sastavni dio osmatračnice (brentače, motorne pile, sredstva veze, čelične metle sjekire grablje i dr.).

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE, PRAVNI
SUBJEKTI

U vrijeme povećane opasnosti od požara (od 1. travnja do 15. rujna) neophodno je uvesti stalno dežurstvo, a po potrebi u vrijeme sušne sezone i duže.

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE,
PRAVNI SUBJEKTI

Smjer i raspored kretanja, te broj osmatrača, osmatračica i osmatračkih mesta treba prilagoditi površini i obliku zemljišta, a određuje se općim aktom pravnog subjekta (Planom zaštite od šuma) s posebnim nadzorom površina koje nisu u pregledu ili nisu dostupne videokrugu sa osmatračnicama ili osmatračkim mjestima.

NADLEŽNOST

ŠUMSKO GAZDINSTVO, PRAVNI SUBJEKTI

4.9. Mjere za izmjenu ili dogradnju sistema veza

Za učinkovito i uspješno djelovanje vatrogasaca od trenutka uzbunjivanja, početka intervencije, lokaliziranja i gašenja požara, potrebno je osigurati dovoljan broj stabilnih, mobilnih i prenosnih radio uređaja za potrebe vatrogasnih postrojbi.

NADLEŽNOST

OPĆINSKI ORGAN, PRAVNA LICA KOJA IMAJU VATROGASNE
POSTROJBE

Potrebno je provoditi redovne i vanredne odgovarajuće edukacije, obuke i treninge, kao i vježbe simulacije svih sudionika i učesnika u gašenju požara.

NADLEŽNOST

VATROGASNA POSTROJBA, OPĆINSKI ORGANI, PRAVNA LICA
KOJA IMAJU VATROGASNU POSTROJBU

V. PROCJENA UGROŽENOSTI PRAVNIH LICA

Pregled pravnih lica na području općine Vitez koja imaju vlastiti dokument Procjene ugroženosti od požara, kao i pregled svih pravnih lica koja će ovom Procjenom ugroženosti od požara biti obavezna imati vlastiti dokument Procjene ugroženosti od požara, sačinit će služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo općine Vitez, te isti po potrebi ažurirati.

Napomena: Razvrstavanje klasifikovanih građevina od značaja u odgovarajuće kategorije požarne ugroženosti vrši se u cilju utvrđivanja odgovarajućih preventivnih mjera.

Neophodno je da sve općine u vlastitim Planovima zaštite od požara izvrše kategorizaciju građevina na vlastitom području prema požarnoj ugroženosti (PU1, PU2, PU3), te su sva pravna lica obavezna da, shodno kategorizaciji, pristupe plansko-organizacijskim, arhitektonsko - građevinskim i tehničko - tehnološkim mjerama koje smanjuju mogućnost za nastanak požara, odnosno pri njegovom nastanku omogućavaju bezbjednu evakuaciju ljudi i imovine i sprječavaju njegovo širenje.

VI. ZAKLJUČAK

Općina Vitez sa svojim geografskim položajem, odnosom ukupne površine i broja stanovnika, površinom šumskih predjela, značajnim turističkim lokacijama i razmještajem naselja spada u visoko ugrožene prostore unutar Bosne i Hercegovine.

Na osnovu prikaza postojećeg stanja, stručne obrade podataka i prijedloga organizacijskih i tehničkih mera za područje općine Vitez, može se zaključiti sljedeće:

- S obzirom na osjetljivost privrednih subjekata na požare, ali i stanja individualne gradnje na području općine Vitez, stepen ugroženosti određenih kategorija šuma od požara, te ukupne površine općine, potrebno je oformiti ispostavu Profesionalne vatrogasne postrojbe općine Vitez.
- Na području općine Vitez djeluju DVD Vitez i DVD Stari Vitez, što je svakako nizak nivo protivpožarne zaštite, te je potrebno što prije dosegnuti viši stepen organizovanosti.
- Pravna lica na području općine Vitez ne provode u potpunosti propisane mjere zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu te podzakonskim aktima, posebno u dijelu instaliranja, održavanja i ispitivanja stabilnih sistema za dojavu i gašenje požara, uređaja i instalacija u „Ex“ izvedbi, gromobranskih i električnih instalacija.
- Hidrantska mreža nije usklađena sa važećim propisima, a pravna lica koja se bave djelatnošću vodosnabdijevanja moraju napraviti registar hidrantske mreže sa ucrtanim položajima hidranata i dostaviti ga Službi za civilnu zaštitu i vatrogasnim društvima.
- Zaštita od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljištu nije u potpunosti organizovana, a s obzirom da je velika površina općine prekrivena šumama jako je bitna dobra organizacija protivpožarne zaštite šume, određivanje požarnih putova, te naglašavanje prevencije u periodu paljenja poljoprivrednog zemljišta.
- Sudionici u provođenju zaštite od požara ne provode kontinuirano upozoravanje javnosti na postojeće opasnosti od nastajanja požara i opasnosti od nastajanja velike materijalne štete uslijed požara.
- Stanovništvo nije educirano za provedbu preventivnih mera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugrožene požarom

Na temelju prikaza postojećeg stanja i stručne obrade podataka može se zaključiti da će se provođenjem prijedloga organizacijskih i tehničkih mera opasnost od nastajanja i širenja požara svesti na najmanju razinu.

PROCJENA UGROŽENOSTI OD POŽARA OPĆINE VITEZ

ZAVRŠNE ODREDBE

Ova Procjena stupa na snagu ovjerom Općinskog načelnika općine Vitez.

NAČELNIK OPĆINE

VITEZ

VIII. GRAFIČKI PRILOZI

POPIS TABELA

Tabela 1.: Pregled značajnih privrednih društava na području općine Vitez	13
Tabela 2: Pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i prosječnih plaća na području općine Vitez po godinama	13
Tabela 3.: Prosječne penzije u općini Vitez u 2018. godini	14
Tabela 4.: Broj penzionera i vrste penzija u općini Vitez u prosincu 2018. godine	14
Tabela 5.: Procjena ukupnog broja stanovnika u općini Vitez, 2018 godine.....	14
Tabela 6.: Pregled starosne strukture na području općine Vitez	14
Tabela 7.: Nacionalna struktura stanovništva po popisu 1991. godine u Vitezu	15
Tabela 8.: Nacionalna struktura stanovništva po popisu 2013. godine u općini Vitez	15
Tabela 9.: Broj stanovnika po naseljenim mjestima općine Vitez	17
Tabela 10.: Broj stanovnika po naseljenim mjestima općine Vitez	18
Tabela 11.: Pregled pravnih lica u privredi u smislu povećane opasnosti od nastajanja požara	20
Tabela 12.: Industrijske i poslovne zone na području općine Vitez	20
Tabela 13.: Benzinske stanice i druge lokacije u kojima su uskladištene veće količine zapaljivih materija u općini Vitez.....	26
Tabela 14.: Pregled vatrogasnih postrojbi na području općine Vitez i broj vatrogasaca	28
Tabela 15.: Pregled vatrogasnih vozila DVD Vitez.....	28
Tabela 16.: Pregled vatrogasnih vozila DVD Stari Vitez	29
Tabela 17.: Pregled crpilišta na području općine Vitez.....	30
Tabela 20. : Pregled osnovnih škola i područnih škola na području općine Vitez.....	32
Tabela 21.: Pregled srednjih škola na području općine Vitez	32
Tabela 22.: Pregled vrtića na području općine Vitez	32
Tabela 23.: Pregled zdravstvenih ustanova na području općine Vitez	32
Tabela 24.: Pregled javnih ustanova na području općine Vitez.....	32
Tabela 25.: Pregled vjerskih objekata na području općine Vitez	33
Tabela 26.: Pregled građevina u kojima se obavlja utovar - istovar zapaljivih tekućina i drugih opasnih materija na području općine Vitez	34
Tabela 27.: Oranice, bašte i vrtovi na području općine Vitez	34
Tabela 28.: Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja na području općine Vitez...35	35
Tabela 29.: Šumsko zemljište na području općine Vitez	35
Tabela 30.: Elementi katastra u pogledu površine, zalihe drvne mase i vlasništva nad šumama općine Vitez	36
Tabela 31.: Pregled ugroženih izletišta na području općine Vitez	38
Tabela 32.: Važni telefonski brojevi na području općine Vitez.....	40
Tabela 33.: Pregled operativnih centara na području općine Vitez.....	41
Tabela 34.: Pregled broja požara na području općine Vitez u periodu 2010.-2016. godine ...41	41
Tabela 35.: Pregled broja požara pema uzroku na području općine Vitez u periodu 2010.-2016. godine	42
Tabela 36.: Mjere za oporavak	45
Tabela 37.: Prikaz broja zgrada na području općine Vitez	46

Tabela 38.: Mjere za oporavak	47
Tabela 39.: Mjere za oporavak	49
Tabela 40.: Prijedlog mjera za oporavak.....	52
Tabela 41: Izvori pitke vode napodručju općine Vitez	53
Tabela 42.: Prijedlog mjera za oporavak.....	54
Tabela 43.: Pregled MHE u općini Vitez	55
Tabela 44.: Mjere za oporavak	56
Tabela 45.: Odnos između širenja požara i brzine vjetra	60
Tabela 46.: Broj dana po čovjeku za gašenje požara površine 1 ha	60
Tabela 47.: Potreban broj vatrogasaca u ovisnosti od površine i brzine vjetra	61
Tabela 48.: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje.....	62
Tabela 49: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje.....	62
Tabela 50: Odnos vremena dolaska na mjesto požara i vremena potrebnog za gašenje.....	63
Tabela 51.: Intervencijski zadaci.....	64
Tabela 52.: Intervencijski kapaciteti vatrogasnih postrojbi	64
Tabela 53.: Mjere oporavka	64
Tabela 54: Minimalan broj i vrsta vatrogasnih vozila, te minimum tehničke opreme i sredstava potrebnih za vatrogasno odjeljenje	67

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Pregled vatrogasnih domova</i>	27
--	----

BIBLIOGRAFIJA

A. ZAKONI

1. Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu (Službene novine Federacije BiH, broj: 64/09)
2. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u Bosni i Hercegovini (Službene novine BiH, broj: 50/08)
3. Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća (Službene novine Federacije BiH, broj: 39/03 i 22/06)
4. Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH (Službene novine Federacije BiH, broj: 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10)
5. Zakon o saobraćaju eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i gasova (Službene novine BiH broj: 38/89 i 36/90)
6. Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara (Službene novine Federacije BiH, broj: 8/11)
7. Metodologija za izradu procjene ugroženosti od požara (Službene novine Federacije BiH, broj: 8/11)

B. KNJIGE

8. Blagoje Ilić: Taktika gašenja požara, Vatrogasni savez Srbije

9. Dragoljub Stojanović: Zaštita od požara i eksplozija, Sarajevo, 1988.
10. Gordana Delez; Vlasta Obuljen: Hemijske štetnosti, Zagreb, 1973.
11. Esad Hadžiselimović; Nikola Klenčić: Požarna karakterizacija materijala i elemenata građevinskih konstrukcija, Sarajevo, 1991.
12. Marinović: Električni uređaji i instalacije za eksplozivnu atmosferu plinova i para, Zagreb, 1991.
13. Sreto Trivaković: Opasnost od požara i eksplozije i mjere sigurnosti kod primjene tečenih naftnih plinova-propana, butane i njihove smjese, u opštoj i ličnoj potrošnji plina, Institut zaštite na radu Sarajevo, juni 1978
14. Karaba: Priručnik za protueksploziju zaštiti električnih uređaja, opreme i instalacija, Građevinska knjiga, Beograd, 1986.
15. Tehnički priručnik "Rade Končar", Zagreb, 1980.
16. Tadić Zdenko, Zaštita i spašavanje u Federaciji BiH, Printcom Tuzla, Tuzla, 2013.
17. Marijan, E. Mileosunić, M. Matasović, V. Obuljen, T. Slavić, J. Škorja, I. Zulfikarpašić: Protueksplozionska zaštita električnih uređaja, ZOPE 76, Zagreb
18. P.A. Kittle: Flammability of plastic and polymers used as alternate daily covers, Rusmar Inc., 1993.

C. PRAVILNICI, UPUTSTVA I STANDARDI

19. Pravilnik o tehničkim propisima o gromobranima (Službene novine SFRJ, broj: 13/68)
20. Pravilnik o tehničkim normativima za vanjsku i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara (Službene novine Federacije BiH, broj: 87/11)
21. Pravilnik o tehničkim normativima za električne instalacije niskog napona (Službene novine SFRJ, broj: 53/88)
22. Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu od statičkog elektriciteta (Službene novine SFRJ, broj: 62/73)
23. Pravilnik o jugoslovenskim standardima za protueksploziju zaštiti (Službene novine SFRJ, broj: 18/81, 31/82 i 4/87)
24. Pravilnik o izgradnji postrojenja za zapaljive tečnosti i o uskladištenju i pretakanju zapaljivih tečnosti (Službene novine SFRJ, broj: 20/71 i 23/71)
25. Pravilnih o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara (Službene Novine SFRJ, broj: 24/87)
26. Pravilnik o tehničkim normativima za projektovanje, građenje, pogon i održavanje gasnih kotlarnica (Službene novine SFRJ, broj: 10/90 i 52/90) i Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o tehničkim normativima za projektovanje, građenje i održavanje plinskih kotlarnica (Službene novine Federacije BiH, broj: 26/97)
27. Pravilnik o tehničkim normativima za stanice i kompresore (Službene novine SFRJ, broj: 32/74)
28. Pravilnik o opštim mjerama zaštite na radu za građevinske objekte i radne i pomoćne prostorije (Službene novine SRBiH, broj: 5/88)
29. S-bilten, Bilteni komisije za ispitivanje S uređaja, Zagreb
30. Preporuka za smanjenje opasnosti od statičkog elektriciteta (NFPA 77-66)
31. BAS CEN/TR 12101-4:2008

- 32. BAS CEN/TR 14568:2008
- 33. BAS EN 14044/AC:2008
- 34. BAS EN 14339:2008
- 35. BAS EN 14384:2008
- 36. BAS EN 1866:2008
- 37. BAS EN 3-8:2008
- 38. ISO-22301